

M. L. 1
0 2781

RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR

SZERKESZTI HEINRICH GUSZTÁV.

6.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN

A CSALÁRD CUPIDONAK

KEGYETLENSÉGÉT MEGISMERŐ

és

ANNAK MÉRGES NYILAIT KERÜLŐ TISZTA ÉLETNEK

GÉNIUSA.

A KÖLTŐ KÉZIRATÁBÓL KIADTA

Dr RUPP KORNÉL.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1898.

465448

MAGY. AKADEMLA
KÖNYVTÁRA

5-2 715

BEVEZETÉS.

Gyöngyösi Istvánnak ez a munkája utoljára száz év előtt, 1796-ban jelent meg nyomtatásban.

Ujból való kiadását azonban nemcsak ez a körülmény igazolja, hanem az is, hogy Gyöngyösinek egyetlen munkája sem került annyira elferdítve, kibővítve, megcsontva forgalomba, mint épen ez, a Csalárd Cupido.

Ennek magyarázatát két dologban találom. Az első az, hogy ez a költemény nem jelent meg a költő életében, s így nem volt hiteles a szövege; a másik az, hogy erősen erotikus részei miatt kapós olvasmány lévén, a ponyvairadalom sorsára jutott: illetéktelen pennaforatók a saját rigmusaikkal megbővítve hozták forgalomba s annyira kiforgatták eredeti alakjából, hogy Dugonics méltán tusa-kodhatott magában azon, hogy miképen adja ki Gyöngyösi «Költeményes maradványi» között.

Legelső kiadása 1734-ből való, czíme a következő: *A tsalárd Cupidónak Kegyetlenségét megismérő és mérges nyilait kerülő tiszta életnek Geniussa*... Mely... régi elrongyoltatott irások töredékiből ujabb rendben vétetődven kibocsáttatott Túroczi Mihály komáromi compactor által. Sopron 1734. A könyv kelendőségét bizonyítja, hogy «ujabb rendbe» kellett venni, — de ez azon állításunk mellett is szól, hogy az «ujabb rendbe» szedéssel megbizott egyén kedvére, ízlése szerint lelkiismeretfurdalás nélkül változtatott is rajta, a hol jónak látta.

A kiadás kapós lehetett, mert 1751-ben Budán ismét megjelenik «A csalárd Cupidónak kegyetlenségét megismérő és mérges nyilait kerülő tiszta életnek Geniussa, Melly a magyar versekben gyönyörködőknek kedvéért ennek előtte alkalmas esztendőkkal leábrázoltatott, most

pedig régi elrongyollott irás töredékiből újabb rendben kibocsáttatott. Landerer Ferencznél.» Husz év mulva ugyanez a kiadás jelent meg új lenyomatban Landerer maradékainál Budán 1772-ben.

Mind a három kiadás hallgat a költemény szerzőjéről, nézetem szerint pedig csakis azért, mert egyetlen kiadás sem készült az eredeti kézirat nyomán, tehát a kiadások szövege nem volt hiteles szöveg.

Az eredeti szöveg után, mely a Koháryék levéltárából elszármazhatott, készültek a másolatok, s a költemény, terjedelmes volta daczára, kéziratban járta be az országot. A másolók aztán szívesen bővítettek, változtattak rajta, a mint a második rész lectio variansai rászolgálnak erre a föltevésre. Ilyen példányt rendeztetett sajtó alá a komáromi compactor, a kit bizonyára az indított a kiadásra, hogy e versek kapósságát látva, jó üzletet remélt csinálni.

Hogy ezek a kiadások tényleg sok önállósággal készültek, nemcsak a mi kiadásunk szövege igazolja, hanem a kiadások egész jellege. A Turóczi és Landerer-féle kiadások egyáltalában nem említik Gyöngyösi nevét, ezek csak egy verses könyvről szólnak, melyet «a magyar versekben gyönyörködőknek kedvéért» látszott szükségesnek kiadni.

Ez az oka, hogy mikor Dugonics Gyöngyösi munkáit 1776-ban sajtó alá rendezi, az egyes darabokról szólva a Cupidónál szükségesnek tartja bizonyítani, hogy az, bár «akárminő nyomtatván lássunk, Gyöngyösinek nevét sehol se talállyuk fel», mégis Gyöngyösi munkája. Argumentumai ezek: 1. A hagyomány övének tartotta. 2. A könyv czíme Gyöngyösi többi munkáival igen megegyez. 3. A versek ékessége rá vall. 4. Mert kezeinél van Gyöngyösi maga kezeirésében a munka egy példánya.

Már Dugonics is koholással vádolja az előző kiadások rendezőit, s nyíltan megrója «azon semmirekellő kaczerka emberkét, ki Gyöngyösinek munkájához sok olly ocsmángásokat toldott, mellyek Gyöngyösinek emberséges emberhez illő jelével meg nem egyeznek» és — szerinte — «annak kezeirésében nem találtnak».

Dugonics tehát Gyöngyösi összes munkáinak kiadá-

sában az eredeti, az igazi, a hiteles szöveget akarta kiadni. Állítja is, hogy Gyöngyösinek eredeti kéziratából közli a szöveget, abból a kéziratból, melyet Mérei Sándor nevű tanítványától kapott, ki azt «attyának könyvtárából szolgáltatva kezéhez».

Hogy ez az állítólagos kézirat csakugyan eredeti, Gyöngyösi-féle kézirat volt, abban igaza van Dugonicsnak, mert kezünkben volt az a Gyöngyösi keze által írott példány, melyből Dugonics a maga kiadását sajtó alá rendezte. Hogy csakugyan ebből készítette a Csalárd Cupidó kiadását, eléggé bizonyítja az ezen kézíraton levő följegyzés, mely e szavakból áll: Dugonics András m. p. 1795. 3^a Decembris.

Ez azonban — mint azt alább látni fogjuk — még nem jelenti azt, hogy a Dugonics-féle Gyöngyösi-kiadás hiteles is, mert Dugonics még ezen a szövegen is sokat változtatott, a mint az az ő egyéniségéből következik, hiszen Gyöngyösi egyéb verseit is korrigálta azon hibák miatt, «melyeknek megjobbítása talán nagyobb munkájába került, mint Herkulesnek Augias istállójának kitisztítása».

Van a Cupidó előintésében egy nyilatkozat, mely gondolkozóba ejthet bennünket. Azt mondja ugyanis Dugonics, hogy sokaig tűnődött azon, vajjon úgy adja-e ki Gyöngyösi Cupidóját, a mint az ő kéziratában van, vagy úgy, «a mint régtől fogva olvastatik az egész magyar világtól megrakva sok kaczérságokkal.»

Ha hiteles szöveget akart kiadni, miért tűnődött azon, hogy a kaczérságokat elhagyja-e?

Végtére elhatározza, hogy «mivel azon ocsmányított Cupidót régtől fogva egészben Gyöngyösiének tartották az olvasók, mert a hozzátoldott versek is olly hasonlók Gyöngyösi verseihez, hogy azok között eddig semmi különbséget nem tehettek a legtudósabbak is», — azon toldalékot nem hagyja el, Gyöngyösit nem úgy fogja kiadni, a mint nála kezeirésében van, — hanem «hitére és emberségére fogadja, hogy Gyöngyösi kezeirását úgy fogja kiadni, a mint nála találtatik, de ezt álló bötükkel fogja kinyomatni, a hozzá toldott verseket pedig fekvő bötükkel.»

Dugonics tehát e kiadásban már «a sok ocsmányságokból» való kimentés munkájára vállalkozik (LVIII. lap 7. sor), másfelől arra, hogy az eredeti szöveget adja ugyan, de a betoldásokkal, s hogy ez felismerhető legyen, a nyomtatás módjával akarja a kettő között levő különbséget föltüntetni.

Mire azonban Gyöngyösi költeményes maradványai-ban a II. kötetre került a sor, egyet gondolt, s «velősebben megfontolván a dolgot, úgy adta ki, a mint nála a maga kezeirásában találta, elhagyván azokat, a mi nem az övé.» (II. köt. 570. l. Intés.)

Hogy Dugonics mért fontolta meg velősebben a dolgot, azért történt, mert a hozzátoldott részeknek más betűkkel való nyomása még nem lett volna elég a különbségek feltüntetésére, mivel a régi «magyar világban» közkezen forgott példányokban nemcsak betoldások foglaltattak, hanem temérdek változtatás is. Így ő csak szövegkritikai kiadást adhatott volna. Ezt meg nem tehette éppen csak a Csalárd Cupidóval, mert akkor a többi munkát, Murányi Vénust, Kemény Jánost stb. szintén így kellett volna kiadni. Ez azonban csak a kisebbik ok. Azért nem merte kiadni a «kaczér kiadást», az «ocsmányságokat», mert ezek miatt Gyöngyösi Cupidója az Index librorum prohibitorumba kerülhetett volna, s mert az oly könyvek terjesztői, melyeknek olvasásából az erkölcs könnyen megromolhat, egyházi átokkal voltak sújtva. Dugonics tehát, a ki piarista szerzetes volt, mire az ocsmányságokkal rakott Cupidó kinyomására került a sor, meggondolta, hogy jobb lesz ezeket mellőzve Cupidót csak megváltoztatva, megtisztítva közrebocsátani.

A ki a mi kiadásunk *Jegyzetei*-ben a szövegeltéréseket összehasonlítja, látni fogja, hogy állításunk teljesen helyes alapra támaszkodik.

Dugonics Gyöngyösi kéziratoss példánya után rendezte a kiadást, de az nem volt az igazi, eredeti. Ez csupán Gyöngyösinek egy sajátkezűleg irt Cupidója volt, olyan, melyet a költő talán barátainak kérésére több példányban készíttetett. De Dugonics ezt a példányt sem közölte híven, hanem kihagyásokkal, változtatásokkal,

a hogy ő a saját felfogása szerint s a jó izléshez és jó erkölcsökhöz mértén jónak találta.

Hogy a Dugonics kézírata, melyből kiadása készült, nem volt az eredeti oly értelemben, mint a mienk, többek közt rávall az a körülmény is, hogy míg Gyöngyösi valamennyi munkája előtt közölve van Gyöngyösi ajánlása a «kegyes olvasóhoz», éppen csak a Cupidónál hiányzik. Pedig, hogy Gyöngyösi ez elé is irt, hivatkozunk a mi kiadásunkban olvasható előszóra.

Dugonics minden esetre nagy szolgálatot tett irodalmunknak azzal, hogy Gyöngyösi összes munkáit, mint ő nevezi «költeményes maradványit» kiadta, hiszen száz évig az ő jóvoltából juthattunk Gyöngyösi műveihez; de hogy kiadásai szövegkritikai tekintetben mennyire megbízhatók, azt a jelen munka után bárki megítélheti.

Intentiója mindenesetre nemes volt, mint afféle poeta csak javát akarta Gyöngyösinek, mikor a századvégi igényekhez formálta Gyöngyösi verseit, s javított, csiszolt, változtatott rajtuk, s bizonyára alig gondolt arra, hogy mennyit ártott ezzel eredetiségüknek.

Hogy ez a jóindulat mily nagyfoku volt, hivatkozunk e mostani kiadásunkhoz csatolt *Jegyzetek*-re, a melyekből kitűnik, hogy mily munkába fog kerülni az egész Gyöngyösi eredeti, hiteles szövegének helyreállítása. A mi nem is könnyen sikerülhet, mert eredeti kéziratban csak a «Porából megeledett Phoenix» van meg Nagy Iván úr birtokában — pedig Dugonics erről is azt írja, hogy meg van a piaristák nyitrai könyvtárában is. — Ennek hiteles kiadása újabb bizonyíték volna a Dugonics-féle kiadás helyességére, megbízhatóságára vonatkozólag.

A csalárd Cupidónak ezen mostani kiadását a beszercezbányai püspökség bars-szentkereszti kastélyának könyvtárában őrzött eredeti példány után készítettem s az egyes jelentéktelen írásjelek (ts=cs) mellőzésével igyekeztem híven adni.

E kiadás mutatja, hogy a Csalárd Cupidóban bizony elég kaczérság foglaltatik, a miért e könyv kis deák kezébe nem is való, de azt is mutatja, hogy mennyit toldottak hozzá, csak azért talán, hogy a könyv kapósabb

legyen. Ezeket a toldásokat is mind felvettem a Jegyzetekbe, hogy a már alig létező egy-két példány elpusztulával nyoma legyen a Cupido metamorphosisainak. Talán hasznát veszi ennek is az irodalomtörténet?

Végül megemlítem, hogy az eredeti kéziratban a Cupido szövege után a következő sorok olvashatók: «Aptissime sane commodissimeque pauca hæc et similia fere immediate et scriptorum Hungaricum versuum huc annectare placitum est. Unde solitarie iucunda et beata, an molossa prope quoque incommoda vita uxoria potius amplectenda? haud facile cognosci poterit; quæ si satis inquisite, scite, satisque sollicitè solitarium iam iam mutaturus statum perlegerit, non immodicam profecto lectio hæc animo eius incutiet curam et sollicitudinem. Quare Benevolus lector parva hæc magna consideratione digna legere haud indignetur, verum quidquid in utramque partem metus aut spes subjiciat, servata æstimatione penset.» Utána következik egy hosszú dialogus e czímen: «Antithesis Cœlibatus cum Hymeneo, quam inter Convallōs solitudinis et sollicitudinis canit Hymenæus et Cœlibatus.» Tartalma az, a mi a Csalárd Cupidóé: a nős és a nőtlen élet dicsőítése.

Szükségesnek tartom azt is megjegyezni, hogy az egyes versszakokat én számoztam meg, s hogy az eredetiben ez nincs így. Eljárásomat igazolja ama körülmény, hogy e nélkül a Jegyzetekben készített összehasonlításokat nem lehetett volna eszközölni, vagy legalább e nélkül az érdeklődő olvasónak okozott volna nagy fáradságot az összehasonlítás. Ajánlatos volna, hogy klasszikusaink verseit mind így adnák ki, mert e nélkül a sorokra való hivatkozás lehetetlen.

Budapesten, 1897. szeptember hóban.

Dr. Rupp Kornél.

Az

CSALÁRD CUPIDÓNAK

*Kegyetlenségét meg ismérő és annak mérges
nyilait kerülő tiszta életnek Geniusa,
Mellyet*

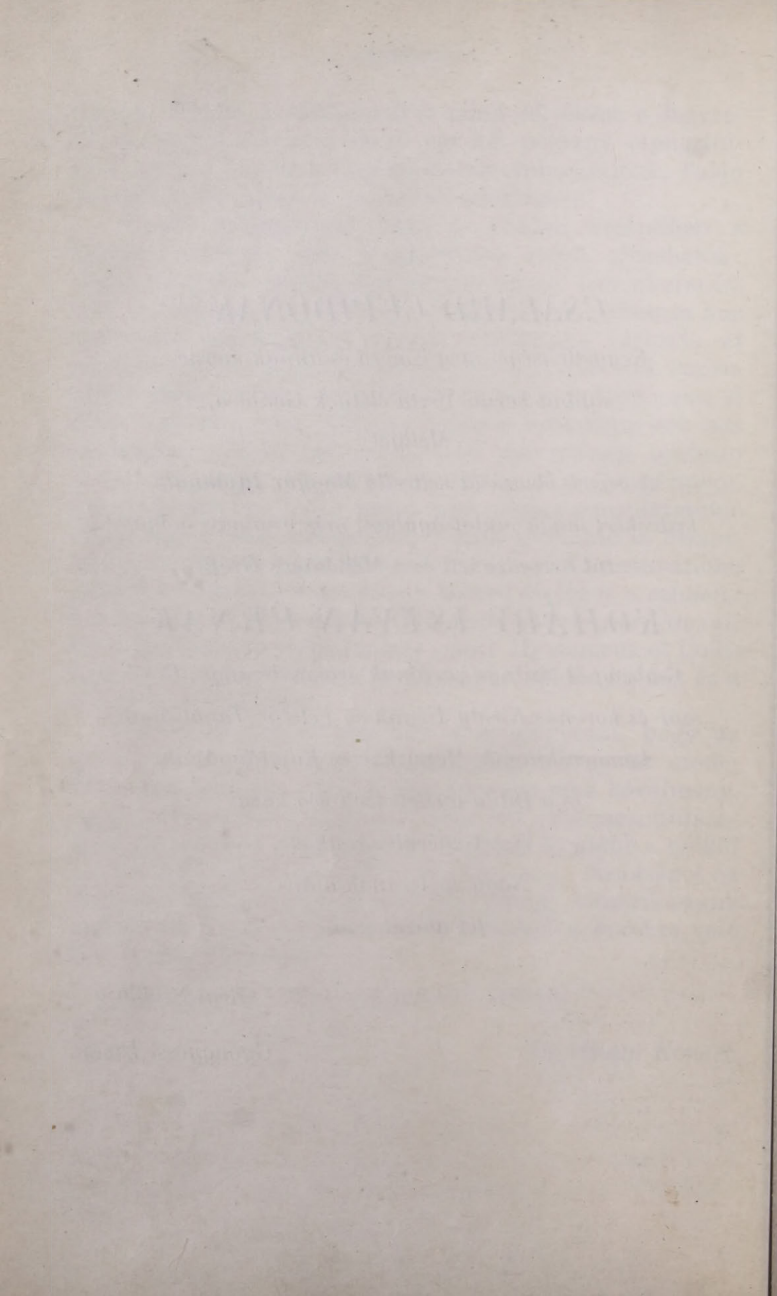
*A versek olvasását kedvellő Magyar Ifjajknak
kedvéért maga mulatságában, más unalmas dolgai-
túl üresedve irtt és a Méltóságos Groff*

KOHÁRY ISTVÁN ÚRNAK

*Csábrág és Szitnya várainak örökös Urának, Csá-
szár és koronás Király Urunk eő Felsége Tanácsának,
komornikjának, Mezei Ezeres Kapitányának
és a Duna mellett lévő vég hazai
Vice-Generalissának etc.
Nagy Jó Urának aján-
lot alázatossan*

Régi Szolgája

Gyöngyössi István.

AZ OLVASÓHOZ.

Aki ezen könyvben foglaltatott verseket kívánnja olvasni és az ennek előtte nem tudta, szükségképpen eszében kelletik az verseknek könnyebb értelme kedveért azt venni, hogy a régiek a Cupidót Venusnak, némeliek írassa szerint Marstúl, a mint mások taníttják pedig Vulcanustúl avagy Mercuriustúl származatt Fiát a kaczer indulat és buja szerelem Istenének: Diannát ellenben Jupiternek Latonátúl született leányát a tiszta élet Isten-asszonyának tartották: kire nézve a ki abban az üdőben tiszta életre szüzességre akarta magát kötelezni, ennek oltalma és szárnia alá folyamodot, az aránt feltett szándékában tökéletesen megh maradhatássának okáért. A ki pedig a bujálkodó élet és tisztátalan szerelem után akart ndúlni, a Cupidó zászlója alá iratta magát és annak vette fel sölgyát. A Cupidónak nevezetin pedig mostanis közönségessen a versírók s mássok is azon tisztátalan kaczer szerelmet szokták érteni: a kinek rabjai nemcsak a régi üdőkben esmertek sok veszedelmeket, hanem a mostaniban is elég példája vagyon annak mérges csemegéjén kapdosóknak sok fele keserves esetekről, amint az az említett versekbül is bőven megtetszik. Ezeket azért elsőben így értvén, tudgya meg azután azt is az Olvasó, hogy azon Versekben a Geniuson értetik egy ollyan személly

a ki minekutánna által látta sok dolgokból az említett veszedelmeket, s azoknak szörnyüségét, a mellyek tudnia illik mind az házasságban, mind azon kívül az megmondot buja szerelemnek mérge s emésztő tüze miatt szoktak esni, és azokat ell akarná kerülni a Diannának (mellet az Isteni malasztnak és gondviselésnek példáztunk azon versekben segedelme) folyamodik oltalmához és hogy inkább megmenekedhessen annak sokféle törétül s gyakor ostromitúl, a magányos tiszta életre kötelezi magát azon Szüz Asszonynak segedelmében vetett reménsége mellet. A mellynek megmutatásában, minthogy sok szép dolgok és példák fordulnak elő a versek rendiben, a ki nem restelli azokat megh olvasni, reménlem nem fog azzal is üdöt veszteni: addig mindazonáltal nehezen vehetti fel az dolognak tellies értelmét, a migh végigh nem olvassa azon verseket. Legyen ezúttal jó egészségben és élylen sokáig az Olvasó.

A CSALÁRD CUPIDÓNAK

KEGYETLENSÉGÉT MEGISMÉRŐ ÉS ANNAK MÉRGES NYILAIT
KERÜLŐ TISZTA ÉLETNEK GÉNIUSA.

ELSŐ RÉSZ.

1. El múltt volt már a nyár, a tél következett,
Zöld öltözetibül erdő le-vetkezett,
Nösténnyérül az Him madár feletkezett,
Telelő fészkére a Fecske érkezett.
2. De ragyogott a nap vidám fényeséggel,
Ha fodorodott is niha a víz jéggel,
Reggel volt az idő kedvezet friss éggel,
Midőn meg indulok minap olyan véggel
3. Hogy sétálni ménnyek, búmat felejteni,
A mellyben nem kis részt kezdettem érzeni,
Az üdö a mint kezd megént térengeni,
Mihez kellyen nyúlni s mit lesz jobb kezdeni.
4. Vólt közel egy erdő tornyos nagy halmokkal
Es azok tetején ülő kőszálakkal,
Kiknek öble hangzik gyakor szózatokkal,
Mellyben Echo lakik s ő felel azokkal.
5. Oda érvén hattya sűrű jay fületem,
Véltem hogy most is az csalogat engemet,
De bellyebb érkezvén, teli ott szememet
Venus ábrázattya s rémíti szívemet.

6. Sűrőn folyó könyve áztattya orcáját
Meg is hervasztotta az annak rosáját,
Majd halálos gyászhoz rendelte ruháját
Keserves jay! annak bőviti lármáját.
7. Az mig távulb vala ki vólt nem tudhattam,
Hogy Galathea sir inkább gondolhattam,
Achisnak esetén: midőn rá akadtam,
Véletlen látásán ugyan meg-borzottam.
8. Midőn pedig közelb jövéen észre vettem,
Látván kesergését mi lelte kérdettem,
Nagyot sohajt s mondgya: jay, jay! elvesztettem
Egyetlen egyemet, de fel nem lelhettem.
9. Noha a környéket már mind felkerestem,
S hogy inkább fell lellyem, titkosan is lestem,
Az hosszú járásban elbágyadott testem,
De kívánt nyomába mind eddig sem estem.
10. Ezt halván véltem azt, Adonist jajgattya,
Kinek szerencsétlen lévén vadászattya,
Midőn hálóra vadakat hajtattya
Egy rá jüvü vad kan rútul el szagattya,
11. Ezt pediglen Venus felettéb szerette,
Maga halálaként esetét érzette,
Kihez képest elmém méltán ítéllhetette,
Azt kesergi most is és hal vész, érette.
12. Szerelmes gyermekem (így szóll ő azonban)
Cupido veszett ell, kiértt bús gondomban
Majd éppen ell fogván nints már hatalmamban
Hogy tovább mehessek illy bádgyatt voltomban

13. Hanem téged kérlek, megszánván ügyemet,
Indully meg keresd fell édes gyermekemet,
Meglelvén hozd hozzám : im adom kezemet,
Megfizetek s veszszed másként is kedvemet.
14. Ezt halván felelek alázatossággal :
Értettem dolgodat nagy szomorúsággal
S nem gondolnék semmit terhess fáradsággal,
Hagyásodra mennék mingyárt gyorsasággal.
15. De minthogy nem tudom Cupido ki legyen
Ha fel találom is előttem ell megyen ;
Mert meg nem esmerem sem téren, sem hegyen,
Mást keress, ki neked ebben kedvet tegyen.
16. Kedvetlen hallya ezt s a fejét csóvállya
Mondván : hogy én azt nem ösmérem, csudállya,
Kikrül ösmerhető jeleit számlállya
Kér megént mennyek ell és magát ayánlya.
17. Így szólván : Cupido hires nevezetes
Széles e világon soknál kellemetes,
Egyedül te vagy olly Remete Szerzetes
Hogy véle nem voltál eddig ösméretes.
18. Gyöngye vala Páris akkor idejében
Mikor neveltetett az Ida hegyében
De már akkor is volt ösméretségében
Fiamnak s érzette nyilát is szívében.
19. Priamusnak sem volt még mohos orezája
A nélkül virágzott annak szép rósája
Mikor gyujtogatta Cupido fáklája
S ösmérte mi legyen ott maradt szikrája.

20. Te pedig úgy látom pelyhezni kezdettél
Az gyermeki időn már által vitettél
Csudálom a nélkül eddig miként lettél
Hogy Te is Fiammal meg nem ösmérkedtél.
21. De ám az úgy légyen, hogy még nem ösméred
Megmondom jeleit, kikrül ha ell éred
Megtudhatod hogy ő, magad még dicséred
Ha meg hozod azért lesz minémü béred.
22. Láng szinnel egyvelölt barna ábrázattya
Mint a zajos tenger habzó gondolattya,
Szemét mint mennyköves villám úgy forgattya,
Ambrózia mézbül áll pedig szózatya.
23. Füzettetett vala két felől tollakkal
Tegez van oldalán, az rakva nyilakkal,
Világ nagyobb részét holdittya azokkal,
Kiket megsért pedig gyöttri sok kinokkal.
24. Bizvást meg indulhatsz akár mely helyekre,
Csak függeszd elmédet e mondott jelekre,
Ha meghozzod pedig vigyázván ezekre,
Jól fizetek, mondom, a nagy Istenekre.
25. Ne csudáld (én néki ilyen választ tettem)
Hogy Fiaddal eddig meg nem ösmérkedtem
Mert az előtt Phoebus mellett nevelkedtem
Onnét ell szakadván, Mars szolgálja lettem.
26. Azoknak szoktam volt nyargalni pályáját
Hogy a célhoz érvén vehessem Pálmáját
Pallasnak tanultam forgatni szablját
Gondolni sem tudtam Cupido csudáját.

27. Illy bús vóltában is ezen mosolyoda
S mint egy boszankodva megfelelvén monda :
Még sem veszszed észre Cupido kitsoda?
Tudnod kell : mind Phœbus, mint Mars holdul oda.
28. Tudgya Phoebus mint járt a Daphne Nymphával,
Aszerint Mávors is velem Cypriával,
A mikor sebhervén ezeket nyilával
Megösmértette volt Cupido magával.
29. Látván hogy neheztell, szememet rá vettem,
Fogadom hagyását hogy már ell-követtem,
Elmegyek és Fiát az hol fell lelhettem,
Meg fogom ha lehet és hozzá vezettem.
30. Fel is övedzem ott mindjárt ágyékomat,
Másképpem is uthoz készitem magamt,
És kezemhez vévén fell vonyott ijjamat,
Megindulok s hiven követtem útam.
31. A szomszéd erdőkön mikor által megyek,
Következnek mélyebb völgyek s magosb hegyek,
Kik között nem tudom utat merre vegyek,
Eltévedvén mondom : itten már mit tegyek?
32. Mint tudatlan hajós mikor kell tengerre,
Várom hogy találnék út tudó emberre,
Kiáltok azonban kellyen mennem merre?
Kin zendül az erdő és azt mondgya : erre.
33. Az mellyen magamban ugyan meg ujjulok,
És honnét a szó jön a felé indúlok,
De senkit nem látván ottan meg-búsúlok,
Az hová mentem vólt, onnét megfordulok.

34. Egy oldalon által veszek fel más útát,
Érek ott egy völgybe frissen csurgó kútát.
Mellynek tiszta vize szép cristál szint mutat,
Nem látni fényében annak semmi rútat.
35. Csak hogy bő folyámja amint csörögdögél,
Úgy tetszik az alatt valaki nyögdögél,
Vize is mayd mint egy seb izre verdegél,
Mint mikor a siró szemből könyv esdegél.
36. Melly nékem láttatván valamelly Fátumnak
Nem engedek ottan nyugalmat lábomnak,
Által hágom bérczét a szomszéd halomnak,
Noha rende ellen ell czélzott utamnak.
37. Hallok csördigélni ottan is egy forrást,
És én is a felé fordítom a járást,
De annak fénnében látok már zavarást,
S egy árva virágot mellette mindgyarást.
38. A ki noha nyári levelét hullatta,
De a mint kóróját az Eurus mozgatta,
Úgy tetszik annak is jajj hallék alatta,
És hogy éltét ott is valaki fogyatta.
39. Nem lehetett néznem ezt is csudálatlan
Gondolván veszét ott valamely ártatlan,
Tovább megyek, azért onnét is váratlan,
De nagy tévelygéssel, mint ottan járatlan.
40. Köhöntek azonban a mellyre hangzást tén
Az erdő : és azon szivem ujjulást vén,
S mondám itten valljon a felelő ki lén?
Az Echo szóll erre és azt mondgya, hogy én.

41. Most veszem eszembe : ez csalt meg fellyebb is,
Ha szavát fogadom, vezet ő bellyebb is,
Az vadon erdőben lészen, jobb s könnyebb is,
Innét vissza térnem, ha szintém messzebb is.
42. Szebb is mondgya Echo, erre így felelvén :
Noha lassan értem szavát csonka nyelvén,
De a szebb s jobb utat magam is kedvelném,
Azt kezdem keresni vissza mendegelvén.
43. De arra most nincsen bizonyos vezérem
Tévelygek sokáig és az Istent kérem
Vezesse ki onnét : végre ott is érem
Az járt utat s lessz ott valami kis térem.
44. Az kin egy sombokra le haytom fejemet
Hogy megnyugosztallyam ott fáradt testemet,
De abban kevésbé tölthettem kedvemet,
Erős jajj szó hatván csakhamar fületem.
45. Kire felébredvén nézek ide s tova,
Látok ott egy Ifjat nem tudom kitsoda,
Vele levő kénnya honnét szaporoda
De van mindkét lábán keserves kaloda.
46. Látok azon kívül egy nyilat mellyében,
És lobogó tűzét attul vett sebében,
Milly nagy fájdalommal, kinozza szívében,
Így szóll, a mint lehet fáradtt erejében.
47. Akár ki légy a kit itt én most szemlélek,
Segits ha segíthetsz, mert csak alig élek,
Jobb is volna hogy ha ell hadna a lélek,
Jőjj közelebb hozzám majd többet beszéllek.

48. Irtózom elsőben oda közelb menni,
Közelitem végre s kezdek illy szót tenni,
Néked e nagy veszélyt honnét kellett venni,
Mellyben illy veszetten látlak téged lenni.
49. Monda az Cupido amaz tegzes gyermek,
A kinek tüztül vannak a szerelmek,
Oka, hogy kénzanak ezek a gyötrelmek,
Kik majd ell is nyelnek mint halálos vermek.
50. Cupidót említvén néki illy szót tettem :
Én pedig szintén most utánna erettem,
De uttyát nem tudván eddig tévelygettem,
Igen akarom hogy veled szemben lettem.
51. Mert ötet nevezvén kinaid okának
Nem kétlem tudhatod helyét szállásának,
És nekem olly rendét mondhatod uttyának.
Melly jó sinóra lesz fell találásának.
52. Kinaidat pedig nézem keservessen.
Látván égő szived lobog milly sebessen,
Én segittenélek azonban szivessen,
Csak tudnám orvosod ki és hol lehessen.
53. Nehéz (ugy mond) nekem tőled segétnem
Ámbár előbb azért nagy könnyörgést tettem,
Mert e nagy kinokban a kiért vetettem,
Távol vagyon tőlem nem lehet mellettem.
54. Egy szüzet hozot volt Cupido előmben
Mellynek képe alig tűnhette szememben,
Fájós nyilát löve mindgyárást szivemben,
De magát mind eddig sem adá kezemben.

55. Mindgyárt el vette az szép szabadságomat,
Keserves békóval lánczozta lábomat,
Növeli azúlta naponként kínomat,
Mem engedvén mástúl meg-gyógyulásomat.
56. El-idegenedett a pedig én tőlem
Ha feléje megyek el mégyen előlem,
De ki nem oltatik nagy tüze belőlem,
Melly miatt halált hall rövid nap felőlem.
57. Többeket is rontott Cupidó sokakat,
Ezeknek okozván szörnyü halálokat,
Amazoknak pedig iszonyú kínokat,
A kiknek retteghe el te is példájokat.
58. Az hol az erdőken előbb tévelygettél
A milly eseteket ott észre vehettél,
Mind ő azok oka, jó hogy el-jöhettél,
Onnét te is és ott törben nem rekedtél.
59. Echo is, aki ott néked választ ada,
Csakhamar hogy ennek kezében akada,
Képtelen tüzében maga el-szárada,
Teste kövé lévén csak szava marada.
60. Narcissusért veszet rendetlen tüzében,
Melly is maga képét egy forrás vizében
Meglátván, bolondúl esik szerelmében,
Elfogyattya magát magáért vesztében.
61. Egyik forrás, az holl nem régen mentél ell,
Ez volt; s ugyan akkor zavarodott vólt fell,
A mikor Narcissus a mellett veszet ell,
S azért kiált most is ott Echo alá s fell,

62. Az más forrás is ott nem másért fakadot,
Hanem hogy Caunustul Biblis el-maradot,
Azért halván, veszvén könyve meg-áradot,
Mellynek özönében épen el-olvadot.
63. Onnét tetszik most is sósna ö izlése,
Hogy sós könyvekből lett annak eredése,
Azért hallatik úgy folyamja csörgése,
Mint ha volna ottan valaki nyögése.
64. A gonosz Cupidó munkái ezek is,
Ő vala gyilkossa gyöngé Philisnek is,
Az kiket ő ronta, vannak egyebek is,
Leg közelb rontója lesz én éltemnek is.
65. Hogy sokat ne szóllyak, a kerék ég alatt
Cupidó mézénél nincs veszélesbb falat,
A kit megkerülhet, e mindent megcsalatt,
Mert annak ízével sok mérget be nyalat.
66. Nem okoz más senki, mint ez annyi jajj szót,
Nincs senki közülök, kiket nyilára rót,
Ha meg sebesíti, hogy róla mondgyon jót,
És kiáltat mostan nekem is sok jajt s óh-t.
67. Kihez képest mondom, tőled nagy bátorság,
Hogy ötet keresd, vagy inkább bolondság,
Hidd el tömlöczé lesz a kedves szabadság,
Ha ötet követed s ér sok nyomorúság.
68. Ha többet nem gondolsz, látod én kinomat,
A kik közt majd ejtem kétségben magamat,
Ah! ha még fordítani lehetne dolgomat,
Hidgyed ell kerülném ösmért hóhéromat.

69. Nem lehet (igy szólok) ezekre mást tennem,
Kell a mit fogadtam, emberének lennem,
Vagy élet, vagy halál, szükség addig mennem,
Mig valahol lehet ötöt elől vennem.

70. Felel: lássad, hogy ha keresed vesztedet,
De félő, megbánod vakmerőségedet,
Ha el-mégy a felé intézd menésedet,
A mint az ár viszen az hegyre tégedet.

71. A mikor érkezel annak a bérceére,
Hallasz bő óhajtást onnét nem messzére,
Oda kell tartanod, találasz ott végtére
A kik igazítnak Cupidó helyére.

72. Elbucsuzom tőle esetét könyvezvén,
Sietek, lábamnak semmit sem kedvezvén,
Azonban az mondott tetőre érkezvén,
Megállok, pihenni ottan igyekeztvén.

73. Hol le is bocsátom egy hantra magamat,
Nyugszom is, de tartom azon nagy gondomat,
Miként találhassam olly kalauzomat,
A ki rendben végye tévelygő utamat.

74. Erős ropaj hatnya azonban fülemet,
Egy gím szarvast látok (fell vetvén szememet)
A völgyből feljöni, ragadom tegzemet,
S azzal együtt már is fell vont idegemet.

75. És sietek azzal ellene mentemben,
A szegény Acteon fordulván eszemben,
Vadászattya hozta melly veszedelemben,
Meg-állok, megtérek előbbi helyemben.

76. Nem bizom magamat, mondom, szerencsére,
Ne talám talállok Diana lesére,
És történvén vetném szememet testére.
Ne adgyon engem is ebek ebédgyére.
77. Azt is bánom már, a mit magamra vettem.
De végben kell vinnem, mivel hogy szót tettem,
Irtózom is tőle, a miként értettem,
Most Cupidó dolgát, kit nem remélhettem.
78. Mikor így beszélek, búsulok magamban,
Mind megyek és tovább haladok utamban,
Alig várván végét, mint érek dolgomban,
Szapora jajjt hallok csak közel azonban.
79. Noha ezen szivem magamban meg-retten,
De bellyebb ballagok, valamit ad Isten,
Érek egy mély völgyre és látom, hogy ketten
Fetrengenek ottan igen meg esetten.
80. Onnét tovább menvén, vagyon nagyobb sereg,
Aki ott szertelen kinokba kesereg,
Némelly lánczokon függ s a földön fentereg,
Némelly nagy kinokban fel s alá tekereg.
81. Ez selyem sinórral hurkollya gégéjét,
Amaz (a szerelem ell vévén elméjét)
Maga veti által törével veséjét,
S úgy adgya Plutónak ifjuság sengéjét.
82. Ki nagy tüzet rakott s állott közepében,
Nagy ropogással ég s repedez testében,
A míg szólhat, szitkos átok van nyelvében,
Cupidót átkozván illy veszedelmében,

83. Ki mély kutat keres, magát abban veti,
Ki a megemésztő könyvezést követi,
Annak tengerében életét temeti,
Ki mérges itallal magát emészteti.
84. Némelly pedig szívét vágja ki mellyébül,
Haragosan marja azt kinnya mérgébül,
Némelly mindent oldoz, s tűz láng jön szemébül,
Melly mind Cupidónak van dübörségébül.
85. Amikor ezeket rettegve szemlélem,
Ezt Phædrának, amaszt Elysának vélem,
Az harmadik Thisbe lehet, úgy ítélem,
Szörnyű veszélyeket csak nézni is félem.
86. Ezek a mennyi jajt tesznek s átkozódást,
Adhat akárkinek szörnyű iszonyodást,
Hallok a többi közt egy panaszolkodást,
Rettenetes jajjal és ilyen szóadást:
87. Kérlek jöjj közelebb s halgass panaszimra,
Vesd ide szemedet s tekénts kinaimra,
Lásd, mennyi darás gyült s bögöly tagjaimra.
És lehetnek azok melly nagy fájdalmimra.
88. Kötöttem egy fához, hogy el ne mehessek,
És hogy jót magammal tovább ne tehessek,
Sőt minden bogarak ebédgye lehessek,
Azoknak kiszopott véremmel fizessek.
89. Jaj, jaj, erre nem más, csak Cupidó hozott,
A mig meg nem ejtett, szépen hazudozott,
A mikor törében ejtett az átkozott,
Mindent ígért, mézze méreggé változott.

90. Megvallom, ezeket hallom kedvetlenül,
De úgy sem mégyek el tőle kérdetlenül,
Mondom : mi okból járt illy szerencsétlenül,
Hallád, (mond) ki rontott nagy reméletlenül,
91. Mert még nem is kezdett orczám pelyhesedni,
A mikor ő hozzám jöve incselkedni,
Hogy meg csall, nem tudván arrúl elmélkedni,
Édes beszédének kezdettem engedni.
92. Azonban a melyet én nem is vélhettem,
Egy nyilat lő belém, mellytül sebesettem,
Onnét vett kinomban sokáig sínlettem,
S alig hogy a halál prédája nem lettem.
93. Meg sebhervén pedig tőlem el-repüle,
Mint galamb verő olyv prédáján örüle,
De megtére megént s rajtam könyörüle,
Sebem sérelmére kedves írt törüle.
94. Mert mutat egy nymphát, kit nevez Cliónak,
Mondván dicsérettel nagy rendből valónak,
Tartom azt hattyúnak én is, nem hollónak,
És tetszett a nékem mind szépnek, mind jónak.
95. Vólt is azon, a mit méltán szerethettem,
Egy gyógyulásomra hasznosnak vélhettem,
Ezt én Cupidónak két kézzel is vettem,
Véle mindenképpen mert megelégedtem.
96. Itt Cupidó vadász vala, én szarvassa,
Meg is hatott igen nyila hegyes vassa,
De szép Clio lévén annak Dyc tamussa,
Gyógyító kútfeje és kedves Orvossa,

97. Meggyógyula attól minden sebem mérge.
Nem maradt rajta semmi eves kérge,
Szivemnek sem vala tovább maró férge.
• A régi kínoknak szakatt éppen vége.
98. Által kötvén egymást karjaink lánczával,
Mint a foglalkozó gerlicze társával,
Frissítvén orczákat csókok harmatjával,
Töltöttük időnket szivünk nyugalmaival.
99. Nem volt tovább semmi gyötrelme szivemnek,
Köd nélkül ragyogott szép fénye egemnek,
Eleget tett Clió mindenben kedvemnek.
Szerencsés napjait mondhattam éltémnek.
100. Párisnak Helenát nem irigyelhettem,
Didónál Aeneast víg szemmel nézhettem,
Mert édes Cliómmal én meg elégedtem,
A kivel kedvemet tellyesen tölthettem.
101. Ő volt minden kedvem, örömöm, szerencsém,
Kedves Ráróm, Sólymom, Galambom, gerliczém,
Szép Helenám, Thysbém, Didóm, Euridicém,
Minden kívánt jókkal rakatott szelenczém.
102. De a Cupidónak irigy természete,
Szép egyességünket tovább nem nézhette,
Hanem véletlenül megkülönböztette,
Azt ellopta tőlem, engem ide vette.
103. Hová tehettem el, azt most nem tudhatom,
De én mind azólta itt nyomorgattatom,
Kinaim sokságát jaj ki nem mondhatom,
Kik miatt életem majd mind elfogyatom,

104. Kányája sem szerez több kint Titiusnak,
Hegyről visszajövő köve Sysiphusnak,
Szája előtt futó vize Tantalusnak,
Mint nékem Cupidó, kis fia Vénusnak.
105. Zokogó siralma megkötvén nyelvében,
Nem mehetett ennél tovább beszédében,
Csak óhajt s könyveket szaporit szemében,
Úgy epeszti magát illy veszett ügyében.
106. Kit könyvezés nélkül én sem szemlélhettem,
Azt mindazon által tölle is kérdettem,
Hol legyen Cupidó, kit hogy emlétettem,
Szólt ugyan valamit, de mit, nem érthettem.
107. Hanem minthogy fejét rázza kérdésemre,
Azt adgya, nem kétlem, azzal értésemre,
Hogy léssen nekem is a veszedelmemre,
Ha Cupidót hozom ismeretségemre.
108. Tovább menvén hattyu fületem újabb jaj,
Melly úgy jó elsőben csak, mint egy rengő raj,
Végre ugyan sikolt, mint gallyát vonó raj,
A kit halván feláll fejemen minden haj.
109. Oda a másik völgy csak egy kis futtatás,
Onnét szaporodik a szörnyű jajgatás,
Eddig is szivemben lévén kinos hatás,
Itt a sok keserves panasz, jaj halgatás.
110. A mint mentem azért, fordultam más felé,
De a felvett útban alig léptem belé,
Hogy ott is fületem nagy sikoltás lelé,
És a vigyázásra szememet emelé,

111. Látván jön egy asszony jajgató futással,
Mocskollya személyét sűrő karczolóással,
Haját tépi s vagyon iszonyú morgással,
Szidalmazván férjét rút átkozódással.

112. Véle van kiss Fia, tulajdon magzattya,
Meg dühött mérgében szegényt azt faggattya,
Apró darabokra végtére szaggattya,
És a merre mégyen, az uton hullattya.

113. Nem messze utána ki rántott törével,
Férje siet, dül-fül s tajtékszik mérgével,
Esküszik az égre nagy erős hitével,
El-érvén, megöli tulajdon kezével.

114. Akad gyermekének azonban testére,
Mellyel annál nagyobb méreg forr szívére,
De sokszor álván meg annak nézésére,
Fut amaz azalatt egy sűrű cserére.

115. Az hol nyomát vesztvén, jöllehet kergeti,
De hiába fárad, mert el nem érheti,
Nehéz, hogy bosszúját rajta nem töltheti,
Ebben pedig okúl mind Cupidót veti.

116. Amazt Medeanak, ezt Jásonnak véltem,
Hogy félre állanék, hasznosbnak itéltem,
Mert ha reám talál, engem ront meg, féltem,
És akkor ily formán magamban beszéltem :

117. Bánom már Vénusnak tett fogadásomat,
Mert hátra kell vetnem ott adott szavamat,
De hogy sem bolondúl veszteném magamat,
Jobb megváltoztatnom tanácsal dolgomat.

118. Az olly fogadásnak ártalmas kötele,
Mellynek megállása sok szeszéllyel tele.
A ki Cupidóval szövetségre kele,
Mint vesztette magát, im sok annak jele.
119. Ha lehetett volna ezt elébb értenem,
Nem hogy kellett volna illy úthoz kezdenem,
Magamnak ennyi bajt s félelmet szereznem,
Jobb volt volna Venust meg sem tekintenem.
120. Im mind csak jajt mondnak itt a völgyek, hegyek,
És engem követnek, valamellyre megyek,
Kik között nem tudom, útat merre vegyek,
Hogy szörnyüségektől azoknak ment legyek,
121. Tovább már Cupidó nékem nem kellene,
Mint hogy ennyi panasz s átok van ellene,
S félő, hogy engem is a szerént vesztene,
Csak volna olly, a ki tőle megmentene.
122. Nincs reményem máshoz, hanem Dianához,
A tiszta életnek kegyes Asszonyához,
Ha itt közel lévén lát szoros dolgához,
Régi szolgájának s veszi azt magához.
-

MÁSODIK RÉSZ.

1. Így szólván azomban jó közföldet mérek,
Bizom több hasonló gonoszt már nem érek,
De a bérceztől mihelyt az más völgyre térek,
Sokat látok ott is, kiknek kín a bérek.
2. Ezek a Cupidó soldosi valának,
Átkozák hó pinzét sírva tárházának,
S jajgattyák profontyát kinos Táborának,
Melly miatt keserves életre jutának.
3. Ezek pedig állnak sokféle rendekből
Fejedelmi, grófi sokféle nemekből,
Nemesi, városi, vitézlő rendekből,
Pór, paraszt, szabó, szűcs és egyéb czéhekből.
4. A kik között vagyon iszonyú versengés,
Orczákon, nyakokon sűrű eső pöngés,
Egymás lába alatt szapora fetrengés,
S azok Echojától az erdőn sok zöngés.
5. Az egeket érti panasza sokaknak,
Halált, veszedelmet kívánnak magoknak,
Irtózás hallása szertelen átkoknak,
És Istent bosszantó sokféle szitkoknak.

6. Házasság kötele tartaná ezeket,
De megvesztegették szép szövetségüket,
Mert rútul zavarta Cupidó élteket,
Idegen tüzekkel lobbantván sziveket.
7. Egyik a másikat üldözi képtelen,
Minden menti pedig magát, hogy büntelen,
A mint veszekednek egymással képtelen,
Cupidót átkozván mindenek szüntelen.
8. Az elsők rendiből egy, nem kis lármában
Azt kiáltya : ment volt király udvarában,
És onnat megtérven egy nem vélt órában,
Komornikját kapva a maga ágyában,
9. Mond a másik : nagyobb az én rövidségem,
Mert nem régen történt vala betegségem,
Amig helyre állott abból egészségem,
Borbélyom alá dőlt sokszor feleségem.
10. Egy pedig nagy jajjal így szólla közülök,
Én pedig a minap vadászni készülök,
Azonban titkosan ágyamhoz kerülök,
A törpét kapom ott, kin majd el szédülök.
11. Így szóll amaz : mentem minap jószágomban,
A hol véget érven csakhamar dolgomban,
Mikor vissza jönnek véletlen házamban,
Egy nagy béreslegényt talállok ágyamban.
12. Ez így mond : Magam is szégyenlém dolgomat,
Minap a még irtam Deliberatumat,
Haza küldöttem volt az fő deákomat,
Hogy utánnam hozná némelly irásomat.

13. Addig mulatozott oda azon közben,
Hogy ott ő is indúlt ez asszonygyal pörben,
Deliberative esnek végre ölben,
És az ágyra dölvének merülnek ott többen.
14. Némelly maga magát azzal kesergeti,
Hogy a még ő másut más dolgát sürgeti,
Az Allegatiót hosszan beszélgeti,
Addig az ágyára hon magát más veti.
15. A ki nem térszen ott hosszú exceptiót,
Meritumon kezdi az Allegatiót,
Miheljen megérti az deliberatiót,
Végzi Asszonyomon az executiót.
16. Kalmár is panaszol író deákjára,
Asszonyának irkál pergaménájára,
Noha nem bízta azt az ő pennájára,
Mert nem azért vette, hogy adja vásárra.
17. Bíró uram későn jön meg a tanácsbúl,
Ki ment már a drabant a hátulsó házbúl,
Mely csak most ugrott fel a paplanyos ágybúl,
A mikor jelt adtak neki a tornáczbúl.
18. Pál mester is soká mulatoz a czéhben,
Nem éri a kompányt a belső pinczében,
Hol a gazdasszonygyal ketten a sötétben
Régen kóstolgattyák mi van a itczében.
19. Hadnagy Uram is ell késik a Táboron,
A mie itthon volt, mind el köllt a boron,
Minthogy a menyecske sokat jár a poron,
Azzal kellett mosni ő torkát illy koron.

20. Azomban nem mervén hálni magányossan,
Más mellé dőlt sokszor, s bátrabb volt párossan,
De járt hadnagy uram annyiban hasznossan,
Hogy a lapos hassát találta pupossan.
21. Mellyeket amikor ezek megértének,
Az feleségekkel csuda mint feddének,
Végre összekapván rút harczot kezdének,
Nagy rikoltásuktúl az utcák zöngének.
22. Amaz urára vet, ez feleségére,
Kiki elég okot talál mentségére,
Sok mocskokat hánnak egymásnak szemére,
Melly van mind kettőnek böcstölenségére.
23. Azomban ez amazt kezdi korbácsolni
És hajánál fogvást a földön hurezolni,
Az ezt turhát hányó nyelvével mocskolni,
Végre haját tépni s körmével karczolni.
24. Az többi is mivel hasonló dolgokat
Sótt ezeknél sokkal nagyobb gonoszokat,
Félre vetnek minden más gondolatokat,
Halálos bosszúra tekélik magokat.
25. Némelly mérges borral poharát tölteti,
Kedves köszönettel azt megszínelteti,
És a felesége kezében ejteti,
S mongya: igya meg azt, ha őtet szereti.
26. Ez pedig méreggel étkét trágyáltatja,
S annak készületit úgy alkalmaztatja,
Legyen az asszonynak a kedves falattja,
Tudván hogy így száját inkább megcsalhattja.

27. Amaz hogy dolgának lármája ne legyen,
Titkon a borbélylyal olly végzésre megyen,
Asszonya jobb kezén ér vágást úgy tegyen,
Hogy az által élte végpihenést vegyen.
28. Némelly azt végezi pedig kocsisával,
Készüllyön fel régen nyugvó hat lovával,
Légyen a csatlós is készen hintójával,
És mennjen sétálni kényes asszonyával.
29. Maga amaz szeles gyermek lóra üljön,
Megvárván alatta, a mig meghevüljön,
Azután a mező közére kerüllyön,
Hogy a vetéseknek az asszony örüllyön.
30. És ott (igy szólnak) sújtsd meg jól a lovadat,
S tudom, hogy földre vett, oltalmazd magadat,
Ne bánd, ha megütöd valamelly tagodat,
Megadom én azért duplán jutalmadat.
31. Ereszd szabadossan akkor a lovadat,
Járjanak egyaránt völgyeket, halmokat,
Hurczollyák veszélyre lator asszonyokat,
Hogy ne lássak véle több kinos napokat.
32. Van olly, aki meghítt molnárát hivattya,
A mellynek elsőben más dolgát adattya,
Végre szive titkos kénnyát megmutattya,
És azt megesketvén, illy formán oktattya:
33. Holnap a malomban fog ez asszony menni,
Minthogy minden helyen jelen akar lenni,
Csalókát kell ottan lába alá tenni,
Hulljon az árokban, — s ne siesd kivenni.

34. Hanem fuss ell s alá nagy jajt szaporítván,
Hogy ötet azomban az víz ell borítván
És a kerekeknek alája szorítván
Veszszén oda, senki meg nem szabadítván.
35. Némelly vigyáz pedig háborgó üdőre,
Tüzes villámokkal egyvelült felhőre,
Akkor megyen véle sétálni mezzőre,
Agyon veri s fogja halálát menykőre.
36. Amaz hamarb útat vesz ebben magának,
Mihelyt nyilván tudgya vétkét az kurvának,
Szekérre tétetvén küldi az Attyának,
Nem kell tovább néki, tartsa meg magának.
37. Ez pediglen tetten maga megragadgya,
Hogy a kertre vigye, inasának adgya,
Az is ura szavát híven megfogadgya,
Többől nem jön vissza, oda azt úgy hadgya.
38. Az honnét származnak szörnyű veszedelmek,
Egymás alá ásott sok árkok, és vermek,
Éjjeli, nappali szüntelen félelmek,
És elmét aggasztó kegyetlen gyötrelmek.
39. Így a nőtény rend is sok panaszszát hányja,
És azt boszullani mérgessen kívánnja,
Az mit fell tett, arra magát reá szánnya,
És végben is viszi, ámbár azt megbánnya.
40. Amaz gyilkosokat fogad az házára,
Legjobban aluván rohannak ágyára,
Ott darabollyák fel s vetik az utczára,
Reggel felvirradván sokak csudájára.

41. És még utált urát sokképpen leseti,
Esküszik, hogy vagy így, vagy úgy megöleti,
Sok felé hántt törét ell sem kerülheti,
Hanem vett bosszúját halállal fizeti.
42. Ez vendégséget üt, urát jól tartattya,
Végre le-fektetvén titkon meg-fojtattya,
Reggel halva lelvén lármásson jajgattya,
Hogy a bor ölte meg, reá azt fogattya.
43. Urát ez másokhoz küldi multságban,
És, mikor vig lévén ott a jól lakásban,
Éjjel haza menne senkit nem bántásban,
Által vereti azt egy utcza hajlásban.
44. Némellyek keresnek néző tudósokat,
És megaranyozván elsőben azokat,
Varáslások után veszik tanácsokat,
Miképpen hozhassák veszélybe urokat.
45. Ezt a veszedelem várja az mezőben,
Amannak a halál hány tört az erdőben,
Ki étszakán retteg s ki minden időben,
Ez a kertben vész el, amaz a szőlőben.
46. Másképpen is vannak itt sok versengések,
Szívet irtóztató iszonyú feddések,
Külömb-külömb féle sok szemrevetések,
És onnét származó ütések, verések.
47. Ez hánnya urának alacson nemzetét,
Az ő oldalához illetlen termetét,
Az feleségének szabados életét, .
És helyette máson kapó természetét.

48. Amaz az urának koros idejére,
A fára hágáshoz körmetlen kezére,
És annak parasztos együgyüségére
Panaszol és udvartalan erkölcsére.
49. Felesége lassú, az árva sir s óhajt,
Ez: azt bányá, hogy gyors és oda is bé-hajt,
Hová nem kellene s szerezz azzal nagy bajt
Gyanús elméjének és gyakran mérges jajt.
50. Ez igen othonos, azon panaszkodik,
Amaz, hogy kikapó, azon sopánkodik,
Némelly: meddősége kárán szomorkodik,
Ez: hogy igen tenyész, a miatt bánkódik.
51. Azt hánnya szemére némellyik férjének,
Mi hasznát veheti deli termetének,
Sok külső jószága belső értékének,
Ha a nincs, a mi kell leginkább kedvének.
52. Szolgáját köti némelly az urához,
Némelly gyanakodik Jobbágy-Leányához,
Vagy gyakran fel-járó Majorosnéjához,
S akármelly jövevény czégéres kurvához.
53. Némelly pedig nem lép olly alacsonyságra,
Hanem kíván dűlni paplanosabb ágyra,
A maga Asszonyát vészi barátságra,
Ell jött az urával onnét sógorságra.
54. Az cigány test is jó viszont némellyeknek,
Egyaránt el metszik a mit hol szelhetnek,
Azt kiáltván nyelve bús Feleségeknek,
Nem kevés motskára házas életeknek.

55. Rettenetes dolog kit ezek indítanak,
Mennyi szitkot átkot egymásra hárítanak
És mint dühös ebek mérgekben ordítanak,
Vélnéd majd mind eget, poklot felfordítanak.
56. Mellybül rút háború indul életekben,
És vannak a miatt nagy veszedelmekben,
Cupidót okozzák pedig mind ezekben,
Ő csinál illy szörnyű zivatart szivekben.
57. Átkosan emléti minden ennek nevét,
Valaki kóstollya nyalánksága levét,
És érzi szívében kínnal forró hevét,
Szerencsésb hirénél, aki ellene vét.
58. Van gondgya Echónak a szomszéd hegyekben,
Nem állhat meg nyelve a feleletekben,
De nincs semmi öröm, vigaság ezekben,
Iszonyú jaj hallik minden szegletekben.
59. Az kik majd elveszik nékem is eszemet,
És szörnyű kétségbe szorítják szívemet,
Búsulván mint mentsem azoktól fejemet,
Hogy őrizöm légyen, kérem Istenemet.
60. Szemléltem az előtt a melly eseteket,
Azoknak is félve néztem mint léteket,
Látván tűzők miatt nagy veszedelmeket,
De azoknál inkább rettegem ezeket.
61. Mert azokat véltem majd csak példázatnak,
És mint Morpheustól származott fajzatnak,
De ezek mint való dolgok úgy láttatnak,
S bizonyos létekkal méltán irtóztatnak,

62. Azok másképpen is mind hajdaniságok,
Elmémben álmoként jött iszonyúságok,
De ezek mind máai dolgok és ujságok,
Kiknek nyilván-való igaz valóságok.
63. Mintha esmérnék is köztök némellyeket,
És azért is nézem félve veszélyeket,
Megindulok, hogy elhaladgyam helyeket,
Hol ezek szertelen mivelik ezeket.
64. Mennék, de lábaim nehezen birhatnak,
Másként is esmérem magamat lankadtnak,
Azomban némellyek indulni láttatnak,
És úgy tetszik, hogy én utánnam hágtatnak.
65. És minthogy ott én is nem vélek tréfára,
Erővel is fogom lábomat munkára,
Sietek a hegynek tulsó oldalára,
Által is érkezem oda nem sokára.
66. Azon közben én is fel vonyom íjjamat,
És úgy helyheztetem abban kész nyilamat.
Hogy ha ki reám jó, ne hagyjam magamat,
Hanem állyam azzal szükséges harcziomat.
67. De senkit nem látok érkezni ellenem,
A kivel kellene viadalt kezdenem,
Megindulok azért, mihelyt meg-pihenem,
Mondván: te légy velem tovább is, istenem.
68. Én megyek, noha már lábaim nehezek,
De meg kelvén lenni, nekik nem kedvezek,
Cupidóhoz utat tovább nem kérdezek,
Mert szörnyüségétül most is ijedezek.

69. Az kalauzságot bizom szerencsére,
És a velem levő Ur vezérlésére,
Az legmagosb Bércznek érvén tetejére,
Honnét mindenfelé láthatni messzére.
70. Midőn ide s tova jártatom szememet,
Tovább merre kellyen vennem menésemet,
Ujabb félsz talállya megénten szívemet,
Melly, mint hideglelés, úgy fogja testemet.
71. Van szép vadas liget csak által ellenben,
Onnét jövő zengés ütközik fülemben,
De hogy egy szelindek akad ott szememben,
Azon megvidulok háborúlt lelkemben.
72. Mert tegzes asszonya a tiszta életnek
Vadász ott, gondolom ; övéi lehetnek
A sajditott ebek, melyek a ligetnek
Vizsgálván uttyait fel s alá ügetnek.
73. Minden terhe lehull, úgy tetszik, vállamnak,
Helyre áll ereje elfáradt lábamnak,
Mihelyt jelét látom kívánt Asszonyomnak,
És onnét minden jót ígérek magamnak.
74. Szaporán is megyek ott a liget felé,
Az mellynek uttyában alig megyek belé,
Hogy kívánt látása szemeimet telé,
És azzal bús szívem nagy örömét lelé.
75. A fák között mint Nap, tündöklök orczája,
Öve mellett vagyon aggatva ruhája,
Sereggel környüle Nympháinak száma,
És ragyog oldalán aranyos puzdrája.

76. Két-két szeléndek van majd minden nymphánál,
Kiki arra vigyáz rendelt állásánál,
Egy pár vadász-dárdát hagy ott Thaliánál,
Mellyek elmaradnak maga oldalánál.
77. Hogy ha valamelly vad ő lesére menne,
És az ellen a nyíl elégtelen lenne,
A helyett kezébe akkor dárdát venne,
És halálos sebet rajta azzal tenne.
78. Hallok hátam megett nagy zúgást azomban,
Hátra nézvén csak el-ijedek magamban,
Mert látom Cupidót úgy gyönni inamban,
Mint ha mindgyárt rakná testemet halomban.
79. Ki légyen, elsőben meg nem ösmerhettem,
Azután, a mikor jól meg-tekintettem,
A mondott jelekről könnyen észre vettem,
Megvallom : nyilától nagyon megijedtem.
80. Mert tudom már, mennyi kint szokott szerzeni,
És kívánván attól magamat őrzeni,
Hogy ne nehezteljen tőlle megmenteni,
Kezdek Dianának azért könyörgeni.
81. Mondván : Saturnusnak kedves unokája,
A tiszta életnek Asszonya s példája,
Ne engedd, hogy sértsen Cupidó csidája,
És legyek vérszopó kezének prédája.
82. Im nyomomban vagyok, ezennel el is ér,
És mint ölyv galambot, majd el-bir s földre vér,
Bús fejem ellene oltalmat tőled kér,
Ha te meg nem mented, nyavalyás veszni tér.

83. Az előtt felölle én semmit se tudtam,
De minek utánna Vénusra akadtam,
És hogy fel-keressem, az iránt szót adtam,
Az ólta dolgain sokszor fel-borzadtam.
84. Vannak mindenfelé irtóztató jelek,
Kiket törében fog, miként bánik velek,
Hogy elkerülhessem, régen járok-kelek,
De más menedék helyt kívüled nem lelek.
85. Kérlek azért, segits, mert im mindgyárt meg-lő,
Tudod pedig magad, melly istentelen ő,
Nincs nála kegyelem, mert szive kemény kő,
És annak öröme kegyetlenkedve nő.
86. Minthogy régen vagyok kötelességedben,
És kívántam lenni mindenkor kedvedben,
S elég tömjént hántam áldozó tüzedben,
Van is nagy reményem te segitségedben.
87. Többet mondok vala, de a Vénus fia
Csattogtattya szárnyát, peng kezében íjja,
Felhúzott nyilával szivem bajra híjja,
Sőt ostromollya is, már erőssen víjja.
88. Hogy holdullyak néki, reám szörnyen kiált,
Mondván, kit meg nem birt, még ollyra nem talált,
Veszett nyila miatt, a ki ellene állt,
Ha kedvet nem tészek neki, hoz rám halált.
89. Úgy tetszett, hogy sért is már nyila szivemben,
És tüzét is mintha érezném mellyemben,
De az Isten-asszony állván vele szemben,
Az fogja pártomat illy szoros ügyemben.

90. Mondván : te vérszopó, hamis szárnyas gyermek,
A kitől származnak ezer veszedelmek,
Hogy mérsz ide jönni, hol semmi félelmek
Nincsenek és téged néző gaz szerelmek.
91. Hanem pályája ez a tiszta életnek,
Nincs ott neked közöd, hol engem követnek,
Takarodgyál azért oda, hol szeretnek,
Mert itt ilyen rossznak sóldot nem fizetnek.
92. Így szólván kezíjját ragadgya hirtelen,
Mondgya megént : innét távozzál, szemtelen,
Mert nem kedves itten az illy istentelen,
Másképpen meg-emészt fegyverem szertelen.
93. Vetette volt is már nyilát idegében,
Hogy semmivé tegye haragja mérgében,
De látván Cupidó, hogy ez jár bőrében,
El-illant és siet maga seregében.
94. Én pedig Diana lábához borúlok,
Köszönöm, általa hogy megszabadúlok,
Esküszöm : így többször meg nem bolondúlok,
És vesztetre bogár után nem indulok.
95. Nem kívánom soha Cupidót ösmernem,
Annak moslékjában szívemet kevernem,
E szűz Asszonyt fogom örökké tisztelnem,
S az tiszta életnek ruháját viselnem.
96. Mond erre Diana : azt jól cselekedted,
Menedék helyedet hogy nálam szerzedted,
Tovább is kész leszek fel-kelnem melletted,
És Vénus fiával bajt vínom éretted.

97. De igen nagy dolgot tettél fell magadban,
Hogy szűz életet élsz egész világodban,
Aligha megállhatsz e fogadásodban,
És változás nem ér azon szándékodban.
98. Látom, Cupidótúl igen meg-ijedtél,
Méltán is, mert attól szorossan őrzettél,
Onnét lett, hogy ilyen nagy fogadást tettél,
De annak kezétől már meg-menekedtél.
99. Az mit cselekedtél megrémült voltodból,
Minthogy nem esett az kész akaratodból,
Mentté lehetsz akkor tett fogadásodból,
Ha ki akarod azt venni a nyakadból.
100. Bizony drága dolog az igaz szüzesség,
Nincsen e világon ennél szebb ékesség,
De szükséges ahhoz nagy tökéletesség,
Mit nehezen tehet a töredékesség.
101. Így szólván kézen fog s velem bellyebb mégyen,
Ne fély, úgy mond tovább, oly bántásod légyen,
A hamis Cupidó hogy rabjának tégyen,
De látd-e, kik ülnek ama dombon négyen.
102. Mutat ott négy nymphát a fák árnyékában,
Kedvesen nyugodni egy domb oldalában,
Mellyek az hálóknak fel-vonatásában
Valának az előtt nem csekély munkában.
103. S mond: néked szántam én azoknak egygyikét,
Több volt, de elvették immár némellyikét,
Vizsgálya meg szemed, szabad mindenikét,
Meg nem tartom tőled, vedd akármellyikét.

104. Minthogy ezek nőttek magam seregében,
Ösmérem, hogy kiki szelid erkölcsében,
És nincs semmi korom tiszta életében,
Szüzesség Laurussa lévén a fejében.
105. Az kivel mikor jutsz igaz szeretetben,
A házasságbéli istenes szerzetben,
Lészen úgy is részed a tiszta életben,
A szemérmességet tartván őrizetben.
106. Nem lesz semmi köze hozzád Cupidónak,
Ki tehetd a szórét, mint oly vérszopónak,
Életedet mondhadd kedvedre folyónak,
A Vesta szüzekhez közel hasonlónak.
107. Fogadásodnak is teszesz így eleget,
A lehetetlenség terhe sem veszteget,
Mert az a tisztaság, kit elméd feszeget,
Mint sem romló földet, illet inkább eget.
108. Azért tanácsosabb ezt így mértékleni,
Fogadásodnak is rész szerént bé-telni,
Mint elbirhatatlan nagy igát viselni,
És gyalázatossan az alól ki-kelni.
109. Ezekre meghajtom alázva fejemet,
Mutatom, (noha nem akarom hitemet
Megszegnem) ebben is nagy engedelmemet,
És vettem a mondott Szüzekre szememet.
110. De alig veszem fel azok czirkálását,
Úgy tetszik, testemnek csuda változását
Cupidónak pedig mellettem állását
Érzem megint, s annak újabb ostromlását.

111. A kitül a mikor kezdenék borzani
És a fázás után szaporán izzadni,
Mond Diana: ennek honnét kell támadni,
Hogy ilyen hirtelen kezdettél bágygyadni?
112. Nyavalyámnak okát megbeszéllem neki,
Mondván: Ah Szűz Asszony, tovább nem lesz senki,
Tett fogadásombúl melly engem vegyen ki,
Min azt megmásollyam, jobb, lelkem mennyen ki.
113. Tudom ugyan, nincsen az tehetségemben,
Hogy magam ereje felvállalt terhemben,
Elég legyen, hanem van erős hitemben,
Hogy te megsegítesz én gyengeségemben.
114. És a mire adtam szabadon magamat,
Bétölthetem abban úgy fogadásomat,
Hogy végig meg-tartsam én tisztaságomat,
Ez aránt leginkább rád bizván dolgomat.
115. Amig így beszélek, vizsgállya szememet,
Hihető, hogy onnét tudhassa szivemet,
Közelebb áll végre és fogja kezemet,
Kezd illy kegyes szókkal illetni engemet:
116. Oh istenes szándék! nagy tökéletesség,
Vagyon ugyan ebben sokféle nehézség,
Hogy a mint fel-tetted, a drága szüzesség
Maga virágjában legyen mindig épség.
117. Mert van az életben annak sok próbája,
Nagy ellenségeknek tátatván rá szája,
De ha végben megyen tövises pályája,
Nehéz futásának kedves lessz pálmája.

118. Igy szólván, kiáltják a liget aljában,
Az ebek akadtak egy szarvas nyomában,
Azért jól vigyázzon kiki állásában,
Kire nézve ő is áll maga sorában.
119. Mint hogy pedig a vad mi felénk szalada,
(És azzal beszédünk itten megszakada,
Hogy azt befejezzük, továbbra halada)
Diana nékem is két agarat ada.
120. Kiket hagyásaként fogok is kezemre,
A hová küld, állok azonnal helyemre,
Mond: figyelmezz, kérlek, adandó jelemre,
Ha a vad találna jönni én lesemre.
121. Maga szokott íjját ragadgya kezében,
Melylyel alig állhat bé leső helyében,
Hogy nagy ropaj esik közel ellenében,
A sűrű gaz között az erdő szélében.
122. Az honnét egy szarvas ugrik ki sebesen,
A mellynek szarvai ágaztak szélesen,
Diana lesére térvén egyenesen,
Várja a szűz Asszony nyilára szívesen.
123. Az mellyet régen tart készen idegében,
És azt meg-csappantván akad gégéjében.
Ragad másikat is hirtelen kezében,
És annak a vasa hat a veséjében.
124. Int azonban reám s látván a jeleket,
Utánna bocsátom én is az ebeket,
Olly sebesen menni mondhatom ezeket,
Mintha Ráró szárnyak viselnék testeket.

125. Lesznek is csakhamar a szarvas inában,
De egy törzsök akad a Drómász lábában,
Ez volt egyik neve, és az hamarjában
Kifizamlik lába gyors fordulásában.
126. A másik a szarvast tovább is inallya,
Valamikor érzi, mindenkor megfallya,
És Phigalia is a lármát meghallya,
Megkerüli, hogy úgy a vadat meg-csallya.
127. De megfordúl és tér megint Dianára,
Ki is készen várván felhúzott nyílára,
Úgy lövé, hogy fordúlt mindgyárt oldalára,
De fel vervén magát, kel megént lábára.
128. Siet az erdőnek sűrűbb oldalában,
Mellynek fell sem lelnék sok ága-bogában,
Ha egy szagló visla végtére nyomában
Nem akada ottan sok futosásában.
129. Ennek hajtására im hol jó Thália,
Készen van Melampus, mérges Alce fia,
Annak pórázossa a fene Hárpia,
Kik mint sebes szelek, úgy szoktak futnia.
130. És az szarvas után sietnek szaporán,
Elmarad a Tacskó, nyomozza csak porán,
Az agarak pedig utol-érik korán,
És sebet is tesznek annak a tomporán.
131. De hogy el ejthessék, szerit nem tehetik,
Hanem az oldalról völgyre lekergetik.
És minden helyekről eleit vétetik,
Végre hálóban vész, addig térengetik.

132. Ott is pedig magát erőssen viseli,
Ezt halálra rúgja, amaszt megökleli,
Szaggattya a hálót, haragját neveli,
Itt ki bénaságát, ki vakságát leli.
133. Szólítván fegyvere viselő Nympháját,
Ragadgya azonban Diana dárdáját,
Azzal veti által végre szive táját,
És úgy bocsátta ki utolsó páráját.
134. El sem végezhetik itt a Comoediát,
Hallyák kiáltani szaporán Tháliát,
Diana vonnya fel ujjonnan kézijját,
S vészi maga mellé Melampust s Hárpiát,
135. Eloszlunk csakhamar és állunk rendekben,
Ki más helyre, ki az elébbi lesekben,
Azon közben a kan lévén már sebekben,
Szörnyü dolgot mivel a szomszéd berekben.
136. Bocsátom is hamar ellene azokat,
De semmiben hajtya rárohanásokat
Tajtékzó mérgében szaggat nagy hantokat,
És tesz mindenfelé erős csapásokat.
137. Kikkel az ebeket messze veti tőle,
Valamellyre fordul, foly a vér belőle,
Megvallom, örömet elmennék előle,
Mert csak szóllani is félelem felőle.
138. De nincsen ebben mód, kell lennem helyembe,
A kinn nem kevésbé búsulok szívembe,
Vigasztalásomra jut végre eszembe,
Hogy a Vitéz Asszony van csak ellenembe.

139. És ha az megmentett Cupidó nyilátul,
Megment a Kannak is mérges agyarátul,
Siet is a felém egy leomlott fátul,
A rám jövő vadat megkerülvén hátul.
140. És az ebeinek eleiben adgya,
Látván, hogy irtózom, megsegét, fogadgya,
Hárpia Melampust hamar elhaladgya,
És elérvén a Kant, nyakszirten ragadgya.
141. Azomban társa is utánna érkezik,
Az orrához kapdos, ottan ellenkezik,
De, fordulván, a vad farához férkezik,
És erős fogai majd földhöz szögeznek.
142. Fel kel ugyan onnét s szemben szökik véle,
De úgy vágja a kant, hogy kiomlik béle,
A mellyet Diana fájlalva szemléle,
Mert kedves ebe volt, és tovább nem éle.
143. Az jobb fülét pedig erős Tháron kapja,
Párducztól származott annak a nagy-apja,
Küszködik a vadkan, hogy onnét lecsapja,
De az is nem enged, mérgessen harapja.
144. Akik pedig az én kezemen valának,
Azoknak egygyikét hívják Lyciskának,
Az inát kapdossa az első lábának,
Amaz sertéjével küszködik hátának.
145. Harpalos érkezik utolsó inára,
Könnyü Alce ugrik pedig a hátára,
Veszi Hyalé is azomban nyilára,
Arányozván azzal gyenge horpaszára.

146. Átal is lövé azt két tollú nyilával,
Láncsát kap Diana s azt hozza magával,
Hogy által-szegezze szigonyos vasával,
Ne csinállyon több kárt mérges agyarával.
147. Ide s tova hánnya most is az ebeket,
De nem vetheti el a két szelindeket,
Kik erőssen tartván megállják helyeket,
Jöllehet azok is vettek már sebeket.
148. Hánnya a tajtékot, dul-fulván dühössen,
A tartó ebekkel küszködik mérgessen,
De nem engedtetik, hogy tovább mehessen,
A sebesült ebek sirnak keservessen.
149. Itt Hilaktor jajgat elvágott inával,
Amott Melampus sír leszakadt állával,
Itt Leucon hever összetört farával,
Fentereg túl Tigris Hárpia társával.
150. Azalatt Diana kürteit fuvattya,
Az egész ebeit mind össze-hivattya,
Azok seregével azt közzül fogattya,
De úgy is a nagy Kant nehezen bírhattya.
151. Feltűri karjait, ezt látván végtére,
És köntöse hosszát aggattya övére,
Maga megyen rajta s úgy veszi kezére,
Hogy láncsája vasa hat éppen szívére.
152. Hirtelen belőle azt ki sem vonhattya,
Ott pedig az időt nem hosszabbíthattya,
Mert magát a bús vad szaporán rángattya,
Ha megszabadúlhat, őt is megronthattya.

153. Hanem felvont íjját ragadván markában,
Három mérges nyilat bocsát ágyékában,
Kik megszeliidítik végre vadságában,
Ugyan ott megdöglik az ebek szájában.
154. Az erimanthusi kan jut itt eszemben,
A mikor Hercules jutott azzal szemben,
Lehetett élete illy veszedelemben,
Míg meg nem ölte azt nagy győzedelemben.
155. Jön Adonisnak is elmémre esete,
Mikor a vadaknak hálókat vettete,
A rá jövő Kannak semmit se tehete,
Neki pedig romla a miatt élete.
156. A míg pedig dolga így foly e nagy vadnak,
Addig a hállókban többen is akadnak,
A hállós mesterek kiket előadnak,
Szép vadászatokon mindnyájan vigadnak.
157. Egy halomba hordgyák minden prédájokat,
Porbúl, sárbúl, vérbül ki mossák magokat,
Helyre egyengetik bomlott ruhájokat,
Úgy sereglik végre vitéz asszonyokat.
158. Az kik között én is mikor állok rendben,
Meg-látván Diána, mosolyog szememben,
És kérdezi, hogy ha vagy-on-é kedvemben,
Hogy tovább is légyek vele egy seregben.
159. Alázatossággal szavára felelek,
Nekem ott kedvesek mind nyarak, mind telek,
Valahol Asszonyom, néked kedvet lelek,
Veled nagy örömmel együtt járok-kelek.

160. Mond: vége vagyon most itt mulatságomnak,
Akarom, hogy adtad magadat társomnak,
És hogy szárnya alá álltál palástomnak,
Ezután is hasznát veszed oltalmomnak.
161. Így beszélvén, imé, kit nem remélt senki,
A völgyből egy sebes medve verődik ki,
Kit látván, fegyverét s ebét kapja kiki,
És őket Diana hamar rendeli ki.
162. Ez nem kis félelmet vezet seregünkben,
Mivelhogy nem vagyunk már kellő rendünkben,
Mindazáltal ujjabb fel-készületünkben
Az mint hamar lehet, beállunk helyünkben.
163. Egy kis szellő járta akkor a ligetet,
A mellytől a vérszag onnét felvitetett,
A hol a kegyetlen nagy kan meg-öletett,
És az a medvének orrában vitetett.
164. Azelőtt láttatott ballagni csendesen,
De azt megérezvén, felhortyan mérgesen,
És a két lábára állván egyenesen,
Szaglál mindenfelé és vigyáz szemesen.
165. A vert vadak halma jutván látásában,
Annál inkább dül-fül s felforr haragjában,
Hánnya-veti magát csapongó uttyában,
Végre Dianának jut szomszédságában.
166. Az melly vévén magát egy nagy omlott fához,
Felvonnya kezíjját s veszi az arczához.
Úgy arányoz azzal a szive tájához,
Hogy repülő nyila jut éppen tárgyához.

167. És az a tolláig mégyen oldalában,
Más nyilat is fordít az alatt íjjában,
Melly is idegének erős csapásában,
Érkezik csakhamar az első nyomában.
168. Az vad sebeibül ezeket kikapja,
Mint tele hordónak kivétetvén csapja,
Úgy foly vére : a kin magát is harapja,
Talán ugyan érzi, hogy e lesz végnapja.
169. Hánnya-veti magát annál tüzesebben,
Megnyílt oldalából mennél sebesebben
Indúlt vére, s érzi sebeit mélyebben,
De már Diana is vagyon szemesebben.
170. Azért ujabban is fordíttya puzdráját,
Idegében veti ismét tollas fáját,
Úgy czélozza azzal hevedere táját,
Hogy ott is nem vallya lövése hibáját.
171. Hanem egyenesen hat a nyíl szívéhez,
Noha erő kellett temérdek bőréhez,
És az nagyobb özönt ad folyó véréhez,
S abból következő haragja mérgéhez.
172. Mert akármihez fér, ront az mindeneket,
Tördeli a fákat, hánnya a köveket,
Tészen iszonyító rút bömböléseket,
És egy helyből másba szörnyü szökéseket.
173. Az mellyel közelít megint Dianához,
Kit látván ő is kap ujjonnan nyilához,
S úgy arányozza azt a medve hátához,
Hogy vasa tüdejét szegezi májához.

174. De az erős állat győzetlen testében,
Igy sem dől el, hanem forr mégis mérgében,
Diana nyilat vét ismét idegében,
Azt hirtelenséggel lövi a fejében.
175. Mellyel Unicornist csinál a Medvéből,
De kirántya az azt hamar a fejéből,
Pozdorjára töri haragja mérgéből,
Azon közben tovább mozdulván helyéből,
176. Eddig tilalmazta Diana másoknak
A lövést, engedi most már mindnyájoknak,
Csattogni kezd hamar idege ijaknak,
És sűrű zápora indul gyors nyilaknak.
177. A kiknek egyike jut a bal szemében,
A másika akad jobb füle tövében,
Kikre, noha immár fetrengett vérében,
Felugrik és indít nagy morgást mérgében.
178. És most is Diana felé kezd mozdulni,
Nosza ez is hamar fegyveréhez nyúlni,
De Rhanis találván szemében fordulni,
Eltér onnét s ehez kezd tőle indulni.
179. Melly czéloz nyilával veséje tájára,
De egy ág-bog vagyon nagy akadályára,
Mert az szintén akkor perczen kéz-ijjára,
Mikor kelne abból gyors nyíla szárnyára.
180. És a férre csapván aránzott helyétől,
Nyakában, nem messze akad a fejétől,
Izménisnek jó a nyíla a kezétül,
Mert az rajta által-hat a tüdejétül

181. Phialé felett egy Herioka lebege,
Mert vala a napnak akkor még melege,
Arra vetvén szemét, kézijsa billege,
Férre rugá nyilát a miatt idege.
182. Azért noha czélzott azzal oldalához,
De elvetvén uttyát, jut csak a farához,
Ezt látván, hirtelen kap ujjabb nyilához,
De az sem érhet el aránczolt tárgyához.
183. Mert egy rothatt fára talált vólt állani,
Midőn szintén löne, le kezd az romlani,
S azzal czélozása rendgye meg-bomlani,
Nyíl is az uttyából bal felé hajlani.
184. Akad oldalában ott egy körös fának,
Bánnya hibázását a Nymppha nyilának,
Idegét ujjonnan vonnya fel ijjának
S vészi magát czélúl a Medve magának.
185. Kit látván Diána biztatva szól neki,
Kihez képest nyilát ő is úgy veti ki,
Hogy egy oldalon bé, a máson megyen ki,
Ennél erősb lövést nem tett még itt senki.
186. Az mellynek helyén is kezd vére csurogni
Az vadnak, s maga is jobban tántorogni,
Hol erre, hol arra dülöngve forgani,
És azomban így is mérgessen morgani.
187. Az ebek is eddig pórázon tartattak,
De most már ezek is mind elbocsáttattak,
Mintha szárnyok volna, jönni úgy láttattak,
Mikor a vad felé azok bocsáttattak.

188. Labros a többinél hamarább érkezett,
Még azok eljöttek, meg is ellenkezett,
De, minthogy a bús vad most is veszélyt vezet,
Nem kedve szerint fog végre vele kezét.
189. Az könnyű ebeknek e volt kalaúzza,
Meg-kapván a medve, maga alá húzza,
Fejétül a bőrit farkáig lenyúzza,
Összve romol benne mind májja, mind zúzza.
190. Azután Harpalos és Alce jutának,
Tartóztatás nélkül a vadban kapának,
Rángattya mind kettő lompját bal inának,
De hogy le-vonhassák, véle nem birnának.
191. Ezeket pórázra fogni nem lehetett,
A nélkül mind kettő szabadon lehetett,
Ám láta a vadat, de rá nem sietett,
Szoktatásból vévén ilyen természetet.
192. Sőt huszítás nélkül helyből meg sem mozdult,
Hanem ki-ki szótúl várt s azután indult,
A futásban pedig Sólyom szárnyakat dúlt,
És a mikor kellett, mint gyors szellő fordult.
193. Kik a medvére is villámásként jöttek,
De inain sűrű fallásokat tettek,
Véle, hogy levonnyák, erősen küzdöttek,
De azzal győzelmet erején nem vettek.
194. Hanem Nape s Tigris utánok érkezvén,
Azok is mardosni a jobb inát kezdvén,
A többi ebek is reá felesedvén,
Levonnyák végtére, elerőtlenedvén.

195. Tészen az ebekhez mérges csapásokat,
De vigyázván : mind el-kerülik azokat,
Tanúlt ebek, tudgyák viselni magokat,
Többször is próbáltak hasonló bajokat.
196. Ezt mindazonáltal annak köszönhetik,
Hogy a medvét a sok sebek szédelgetik,
És immár lábai gyengén viselhetik,
Azok ellen, a kik halálra kergetik.
197. Diána hányta már nyilait tegzében,
Azok helyett láncsát viselvén kezében.
Az ebeknek ugrik azzal seregében,
És nyeléig tolyla a vadnak testében.
198. Melly nagy roppanással oldalát meg-hattya,
És szigonya élet benne megforgattya,
Nagyot hortyant a vad s magát megrángattya,
És végre a sok eb éltét elfogyattya.
199. Akkor azt a nymphák körös környül állják,
És majd hihetetlen nagy voltát csudállják,
Azomban a sebek helyeit vizsgállják,
És azoknak számát két húsnak találják.
200. Kikbül végre kezdik szedni a nyilakat,
És megtisztogatván a vérből azokat,
Megtöltik ujjonnan ürült puzdrájokat,
Hogy ejtsenek vélek másszor is vadakat.
201. Noha nehéz szerit tenni némellyeknek,
A csontokban hatván szigonya hegyeknek,
Nem is lehet másként kijöni ezeknek,
Hanem oda hagyván vasait nyeleknek.

202. Vagyon ott nem messze egy régi kereszt-út
A mellett zöld pázsit s azon szép forrás kút,
Folyámja az völgyön alá csorogva fut,
A vadtúl elmenvén Diana ahhoz jut.
203. És megtelepedvén annak lefolytában
Vadásztársaival a zöld fák allyában,
Hogy pihenést végyen hosszas munkájában,
Kit tett a vadaknak izzasztó harczában.
204. Persiában mivelt zommok volt sebjében,
Azt keresi elő és vészi kezében,
Megmeríti a friss forrásnak vizében
És jól ereszt abból szomju gégejében.
205. Hol minek utánna kevésbé pihennek,
Jó kedve érkezik végtére mindennek,
Egymást neveltető beszédekre mennek,
Szaporán zeng nyelve hol annak, hol ennek.
206. Előhoznak sok szép hajdani dolgokat,
Akteon esetét, s más vadászatokat,
Adonis mint leste a fenevadakat,
Elvesztette magát kergetvén azokat.
207. A réz lábu szarvast Mænalus hegyében,
A prédáló nagy kant Phocis mezejében,
A fene oroszlánt Nemæa berkében,
Mint győzte Hercules híres erejében.
208. Didó mint vadászott Anchises fiával,
A mezőre vivén egykor ő magával,
Ott a szarvasoknak harczolván nyájával,
Ki hányat ejtett el azokból nyilával.
209. Összve lévén immár a több ebek szedve,
Mihelyt megszeliidült s elesett a medve,

Többnek Aldinánál nem volt megengedve,
Hogy tovább az erdőn járjon elszéledve.

210. Ez a szűz Asszonynak legkedvesb vislája,
Mellynek ha szaglása után csahol szája,
Hogy ott vad ne légyen, nincs annak hibája,
És abban van most is mutatott példája.

211. Mert addig fityerész gyors futozásával,
Hogy egy Fácán nyomát veszi fel orrával,
A kiről midőn jelt ad csaholásával,
Talpra áll Diana kézben vett nyilával.

212. Azomban az ebnek közelb jutására
Fekél a nagy Fácán, száll ottan egy fára,
Ezt látván Diana nyilat fog ijjára,
Hozzá lő, de egy ág van akadályára.

213. A melly miatt bánnya, hogy történt hibálni,
De a Fácán kezdvén a kutyát csudálni,
S arra nézvén s a fán vigyázatlan állni,
Bizik: más lövése jobban fog szolgálni.

214. Fordít is más nyilat hamar idegében,
Melly egyenesen jut a madár begyében,
És azzal a fárul jól le sem estében
Kapja az eb s viszi Asszonya kezében.

215. A ki kedves ebét kezdi törölgetni,
A melly hű, a melly jó, bőven beszélhetni,
Azomban a madarat is nézegetni,
A miből miként lett végre emlegetni.

216. Mondván: akik sorsát ennek nem tudgyátok,
Megbeszélem, méltó, hogy meghallgassátok,
És rá figyelmeztvén, jól megtanuljátok,
Ki légyen Cupidó, onnét is lássátok.

HARMADIK RÉSZ.

1. Az Athenásbéli Pandion királynak
Progne s Philomela leányi valának,
Kik közzül az elsőt eljegyzí magának
Tereus, akkori ura Thráciának.
2. Mellyel nem mint Páris Görög Helenával,
Más ágyátul elvont ragadományával,
Hanem ül hajóra úgy, mint sajáttyával,
S törvény szerint való kedves mátkájával.
3. Viszi a Tengeren gazdag országában,
Hol kiki öltözék mennyegző ruhában,
Fogadgyák mindenek örvendő pompában
Vigan helyheztetvén királyi házában.
4. Noha Juno, Hymen onnét ki-rekedtek,
Alecto, Megera vannak ott helyettek,
És a menny-asszonynak ágyat ők vetettek,
Úgy nyoszolyók is ott ugyanazok lettek.
5. És háló házoknak nem csak a tetején,
De minden szegletin, utollyán, s elején
Sok bagoly üvöltött le-fektek idején,
Mellybül sok gonosz is tölt mindkettő fején.

6. Addig mindazáltal éltek szép napokat,
Boldogoknak bizvást mondhatták magokat,
Igaz szeretetben folytatván dolgokat,
Semmi kinos búra nem adtak okokat.
7. Lesz Progne méhének azomban magzattya,
Azt maga Tereus Itisnek hivattya,
Születése napján nagy kedvét mutattya,
És azt esztendőnként innepül tartattya.
8. A mellyre mindenkor gazdagon készülnek,
Országából minden felől össze gyűlnek,
És a nevelkedő gyermeknek örülnek,
A király kedvében azzal részesülnek.
9. Azomban egynehány esztendő elmulván,
Atyára s öttisére elméje fordulván,
Hogy azokat régen nem látta, búsulván,
Így kezd szólni Progne, urához fordulván :
10. Szép szerelmem, ne vedd únva kérésemet,
Sőt ha ítélsz arra méltónak engemet,
Ne nehezteld abban tölteni kedvemet,
Hogy Atyám házához engedd menésemet.
11. Régen volt, mióta onnét elhozattam,
Te szolgálatodra, édesem, adattam,
Vallyon nem nehéz-é ? te magadra hagytam,
Hogy édes atyámat eddig nem láthattam.
12. Kedves ötsém mint van, aztat sem tudhatom,
Kiknek személyeket mihelyet láthatom,
Magamat kevésbé vélek múlathatom,
Vissza jövök hozzád, Istenre mondhatom.

13. Avagy ne neheztelly magad oda menni,
A mellyel is nékem nagy kedvet fogsz tenni,
Mert fogok általad bizonyos hírt venni,
Mint hagyod azokat s mint találod lenni.
14. De kérlek, elhozzad Philomelát veled,
El se jőjj a nélkül, nagy kedvemet leled,
Kivántam személljét ha ide emeled,
Ennek reménlem is, hogy gondgyát viseled.
15. A mikor Tereus ezeket meg-hallja,
Méltót kíván Progne, maga is meg-vallja,
De azt hogy ő mennyen oda nem javallja,
Mert a tenger-uttyát sok veszély nyargallja.
16. A hol a szelek is hamar meg-indúlnak,
És az evezőknek ellene fordúlnak,
A melly miatt azok veszélyre szorúlnak,
Az ellenségek is sok Gállját feldúlnak.
17. Hanem maga mégyen Attya látására,
Ő kedves Öcsének elhozatására,
Csak visellyen gondot azomban magára,
Ő othon elvárja haza nem sokára.
18. Hajóit csakhamar el is készítetteti,
Szárnyas vitorláját szélnek ereszteti,
Megindul és uttyát arra rendelteti,
A merre Athenást hamarabb érheti.
19. Van előljáróban két könnyü sajkája,
Azon színes néppel négy úri szolgája,
Kiktől eléretvén Pándion királya,
Hirül adgyák, hogy jön Tereus hozzája.

20. Indúl Pándionnak ezen nagy vigsága,
Phœnixként frissülni láttatik aggsága,
Mikor éri ilyen kedves hír ujsága,
És ezzel csakhamar megtelik országa.
21. Eljő hire után maga nem sokára,
De hamarb jött Ipa a tenger partyára,
Ott várván szivesen vigyáz hajójára,
S mihelyt elérkezik, siet áldására.
22. Kézfogások közben össze ölelkeznek,
Hogy egymást láthattyák, szivből örvendeznek,
Végre : ki mint vagyon ? arról értekeznek,
Prognéról mindketten sűrűn emlékeznek.
23. Tereus köszönti az apját szavával,
Azt kérdezi, miként hagyta kis fiával ?
Várta azokat is nagy kívánságával,
És sajnállya, hogy el nem hozta magával.
24. Philomela fel van öltözve ékesen,
Herczegi formára gazdagon s kincsesen,
Cleopatra ha volt akkor olly fényesen,
Mikor vendégelte Pompeiust kedvesen.
25. Égnek nyaka, mellye sok drága kövekkel,
A szerint kezei köves pereczekkel,
Gyertyákat gyujtának ragyogó fényekkel,
Miként a csillagok éjjeli tűzekkel.
26. Hány függők fénylenek füle cifrájában,
Annyi Falu, Város van azok árában,
A gyűrüket, akik ragyognak ujjában,
Nehéz mérsékelni böcsök nagy voltában.

27. Fodorúlt hajában szedtek rendes ránczot,
Rengő bokrétái mellyben járnak tánczot,
Visel a dereka szép gyémántos lánczot,
S azt különböztető sokféle zománczot.
28. A sok czifra rajta majd ugyan lángozik,
Külömb külömb színre mint Iris változik,
Mint rósa, a melly szép szaggal virágozik,
Ámbrás öltöztötte jobban illatozik.
29. De mégis szebb maga, hogysem ruházattya,
Valamerre fordul vidám ábrázattya,
Mint a felkelő nap a homályt oszlattya,
A ki ezt szemléli, nincs annak bánattya.
30. Jádeznak szemeiben gyémánt ragyogványok,
Ajakán inganak kláris szivárványok,
Viselik beszédét ékes tudományok,
Ollyak a kezei, mint fejr márványok.
31. Orczája rósás kert, liliom homloka,
Mint a sugár czédrus olly kartsú dereka,
Alabástrom oltárt mutat fejr nyaka,
A hol az van, nintsen ott soha étszaka.
32. Melly is eleiben kijő sógorának,
Áll a felső részén a tenger partyának,
Mikor a fővényről oda fel jutának,
Illő köszönetet ennek is adának.
33. Kit fogad rendesen meghajtott térdével,
S azzal majd a földig bocsátott kezével,
A mellyen megakad Tereus szemével,
És gyúl ni kezd szíve nem remélt tűzével.

34. Mert annak személyét alig szemlélhette,
Hogy Cupidó lévén már régen mellette,
Mint ejtse meg, törít utána vetette,
És készített tüzét szívében hintette.
35. Kitől mint a szikra esvén puskaporban,
Úgy hirtelenséggel Tereus fellobban,
És a hová tovább gerjed mind nagyobbban,
Mintha több-több olaj dülne rá ujjobban.
36. Nem birhat tüzének emésztő lángjával,
Mit mivellyen tovább, küszködik magával,
Mondgya ostromlani fogja szép szavával,
És nagy ígéletü sok ajándékával.
37. Vagy pedig erővel hajóra ülteti,
Kedve töltésére azon elviteti,
Priamus Fijával példáját követi,
Magának haddal is azt megőrizteti.
38. Pándion azomban megindúl vejével,
A városban viszi azt minden népével,
Az alatt Titán is tüzes szekerekével
A tengerre szálván elhalad fényével.
39. A vacsorálásnak érkezik órája,
Meg is terittetik a király táblája,
Hogy helyt találjanak, lótfut sok szolgája,
Sietvén szorgosúl szakácsok munkája.
40. Ez alatt Tereus Progne köszöntését
Beszélli bővebben és szives kérését,
Mondván: Nem is kétli Attya kedvezését,
És kívánt ötsének oda eresztését.

41. Kihez magának is a Philomelának
Lévén kedve, nyakán csüggendez Attyának,
És sürü csókot ad mind két orczájának
Hogy kedvezzen ebben Sógora szavának.
42. A pediglen mennél inkább ég szívében,
Annál serényebb ő munkás eszközében,
Philomelát miként vehesse kezében,
A ki semmit sem tud rádühödt tüzében.
43. Azért ő is megént újittya kérelmét,
Vehesse Attyának az eránt kegyelmét,
Hogy az elmenésre adgya engedelmét,
Mellyre rá is bírja atyai szerelmét.
44. Mint légyen, Tereus maga sem tudhattya,
Mint hogy a szerelem eszt el-fogyattya,
Látván, hogy a leány Attyát csókolgattya,
Mond : vajha én volnék most ennek az attya.
45. És azok a rósák reám ragadnának,
Jupiter, melly boldog napjaim volnának,
Úgy tetszik, mind azon nectárral folynának,
És minden időben frissen újjúlnának.
46. Azomban felhozták mindgyárt az étkeket,
Félben hadgyák arra nézve beszédeket,
Az asztalhoz mennek és fogván székeket,
Leülnek, a miként rendelik helyeket.
47. Esznek és emlétnek sok jeles dolgokat,
Tréfával egyvelült kedves játékokat,
Maga Pándion is újjítván azokat,
Hogy úgy nagyobb kedvel mulassák magokat.

48. Sok szép köszönetek közöttük kerülnek,
Azoknak pohári szaporán ürülnek,
Végre a jó bortúl jól meg is hevülnek,
Vigan vannak s kezdett kedvekben épülnek.
49. De bár vigasztalná lantya Orpheusnak,
Úgy sem lenne csendes kedve Tereusnak,
Mert nincs annyi szíve kinnya Titiusnak,
Mint ennek, égetvén azt Fia Vénusnak.
50. Melly miatt elméje nem lehet csendesen,
Törődik, tűzésnek kedvet mint tehessen?
Látván kell maradni itt attúl üresen,
Arról gondolkodik, tovább mint kezdhessen.
51. Szinel mind azáltal jó kedvet magának,
Hogy ne szomorítsa jó kedvét Ipának,
De epesztvén tűze szerelem lángjának,
Marja szívét férge titkos mordságának.
52. Attya étkeinek nincs annyi falattya,
Leányát elméjén a mennyit forgattya,
Utánna szemeit mint Sas úgy jártattya,
Ha az éh gyomrának prédáját láthattya.
53. Nézi orrát, száját, ajakát, kezeit,
Nyakát, szemöldökét, homlokát, szemeit,
Orcáját s több tagját s azok szép rendeit,
Gerjedő szívének mint annyi tüzeit.
54. Azomban felkelvén, asztaltúl elmennek,
Lévén kész szállása és ágya mindennek,
Más napra virradva midőn fel-serkennek,
Nagy tüzeket gyújtnak Neptunus istennek.

55. Azután udvarló látogatásában,
Bé-köszön Tereus a Szűznek házában,
Kit varrója mellett találván munkában,
Midőn tekintene annak formájában.
56. Mond: Pallasnak vala hasonló várassa,
Mellyért Arachnának lett fel-akadása,
Kinn jól lehet vala nem kis pirolása,
Tetszik mind az által meg-látogatása.
57. Bocsánatot kér az jádszó beszédéről,
És közelebb ülvén elébbi helyéről,
Ujonnán Prognénak szóll izenetéről,
És hosszú beszédet kezd annak rendéről.
58. Számlállya, eljövén, kérte melly szívesen,
Hogy ne mulatozzon, de haza siessen,
Szükség azért abban más módot keressen,
Fogadása szerint haza mint mehessen.
59. Végre a sógorság színes köntösében
Addig mégyen véle bizott beszédében,
Hogy a gyenge Leányt ülteti ölében,
Nem tudván azt, mi van ennek a szívében.
60. Sok ajánlásokat téssen szavaihoz,
Alkalmatosságot keres csókjaihoz,
Miképpen férhessen azok rósáihoz,
Lop is egyet-kettőt, jutván ajkaihoz.
61. Bátrabb akar vala itt Tereus lenni,
De fél, hogy a madár meg talál rettenni,
Ijedtében annyi földre fog a menni,
Hogy lehetetlen lesz onnét elő venni.

62. Noha nagy küzdéssel, de magát meggyőzi,
És dühödt szerelmét csak szívében főzi,
Mellynek igen által-verte fejét gőzi,
És már annak mérgét nehezen előzi.

63. Azért Philomélát inkább kéri szépen,
Legyen Attya előtt azon mindenképen,
Hogy harmadnap alatt elkészíttse éppen,
És arrúl válaszát vegye ki végképpen.

64. Két Uri Frauczimer vólt elébb mellettek,
De ki mennek, midőn magán beszéllettek,
Azomban Pándion futtatván érettek,
Parancsolattyára mind ketten ott lettek.

65. Melly is indulások idejét forgattya,
Kérdezi: mi abban Veje akarattya?
Mondgya az: továbbra már nem halaszthattya,
Hogy múlasson, pedig azon kéri Attya.

66. Mond Philomela is, ha én is el-mégyek,
Kérlek úti áldást tőled hamar végyek,
Hogy kedvet Nénémnek annál elébb tégyek,
És tőle megjövén, megint nálad légyek.

67. El sem mégyek inkább, hogy sem itt késtessem,
Mert im elfolly a nyár s oda úgy vitessem,
Hogy a vad szellektől ottan rekesztessen,
S kedves személlyedtől annyira elessen.

68. Szerelmes Nénémnek látogatására
Kedvel mégyek ugyan, szives hívására,
De úgy, hogy megjőjjek onnét nem sokára,
Én édes atyámnak vigasztalására.

69. Hogy pedig elbocsáss, arra mégis kérlek,
Hadd lássam, mint vagyon, kivel ha beszélek,
Elhidd, hogy mellette sokat nem henyélek,
Hanem hozzád haza sietek, ha élek.
70. Jól lehet nehezen esik el menések,
De győzvén Pándiont sok szives kérések,
Elbocsátja, légyen csak addig késések,
A míg végben mehet úti készülések.
71. A mellyhez mint ketten fognak is szivessen,
Amaz, hogy Nénnyéhez hamarébb mehessen,
És onnét Attyához még vissza jöhessen,
Ez dühödt tüzének eleget tehessen.
72. Mellynek lángja mostan sem szűnik szivében,
Sótt mindenkor újjúl gerjedezésében,
Mintha több-több olaj töltetnék tüzében,
Valamikor fordul a leány eszében.
73. Elszökött az álom azúlta szemétül,
A nyugodalom is elállott szivétül,
És minden mulatság búcsút vett kedvétül,
Miúlta olly igen ég dühödt tüzetül.
74. Összve szereztetnek azomban mindenek,
Uti szükségekhez valamik kellenek,
Eljövén az idő, mellyen el-mennyenek,
Bé-lépnek Attyokhoz, hogy búcsút vegyenek.
75. Aki velek edgyütt fel-kelvén házából
A partig kíséri fényes udvarából,
Sok szép beszéd szokad attyai szájából,
Kikbül tanulhatnak mint annyi példából.

76. Már a parthoz jutván, mond nekik végtére,
Im, mind kettőtöknek szorgos kérésére
Philomelát töllem (jöllehet messzére)
El bocsátom Nénnye meg-tekintésére.
77. De minthogy tudgyátok én öregségemet,
És ő benne lenni legnagyobb kedvemet,
Ha meg nem akartok sérteni engemet,
Ott ne késlessétek kedves gyermekemet.
78. Esküszik Tereus, nem leszen másképpen,
A mint most elviszi, úgy meghozza szépen,
És bétellyesíti fogadását éppen,
De méreg lappang itt a mézzel kent lépen.
79. Nagy keserve indul itt Philomelának,
Szokatlan özöni könnyvei árjának,
Látván elmaradtát már édes Attyának,
Mint ha ugyan tudná rossz végét uttyának.
80. Csókokat is térszen szemei árjához,
És kulcsolván magát jajjgatva Attyához,
Szaporán raggattya mind két orcájához,
És az után sírva indul a Gállyához.
81. Megfordúl onnét is, Attyát nem hagyhattya,
A nyakára borúl s nagy jajjal sirattya,
Búcsuzik : de szavát nem magyarázhattya,
A sűrű zokogás nyelvét tartóztattya.
82. Attya is a szerént borúl Leányára,
És sok könyves csókot raggat orcájára,
Tereus érkezik közben utollyára,
S ő viszi Attyátul osztán hajójára.

83. Vannak mind a ketten nehéz keservekben,
Minthogy nem érzenek semmi jót szivekben,
Mond Pándion : A ki lakik az egekben,
Az álgyon s veletek legyen mindenekben.
84. Hajóját az előtt már el-készítette,
A vas matskákat is régen felszedette,
Azért Philomelát mihelyt felvehette,
Azt Tereus mindgyárt szélnek eresztette.
85. Örül, hogy elege lett ebben kedvének,
Van nagy tapsolása össze-tett kezének,
Tartya azt dolgában nagy szerencsájének,
Hogy egy hajón ülhet okával tüzésnek.
86. Úgy hiszi, hogy a mit feltett szándékában,
Elkövetheti azt szabadon uttyában,
Lévén Philomela most birodalmában,
Nem lészen, ki tégyen akadályt dolgában.
87. Kedvelt személyéről szemét le nem veti,
Valamerre fordul, mindenütt követi,
Bizik, a mit akar, véle azt teheti,
Mint Sas, ha prédáját körmében veheti.
88. Azomban mivelhogy szaporán evedznek,
És a vitorláknak szelek is kedveznek,
A mint a tengeren által igyekeznek,
Tereus földére úgy hamar érkeznek.
89. A holott csak közel egy setét berekben
Van nagy ó épület osztva sok részekben,
Viszi Philomelát Tereus ezekben,
És ottan hordozván rekeszti egyikben.

90. Hol a gyenge leány megijed magában,
És nagy reszketéssel van minden tagjában,
Láttya, hogy nem édes Nénnyének házában,
Hanem hozattatott Latrok barlangjában.
91. Alig áll lábain szörnyü félelmében,
Halál szín öltözik rósás személynében,
Nagy folyó patakok áradnak szemében,
Mellyekben elfogyhat mint Byblis könyvében.
92. Mert jól láttya dolgát, hogy veszélyben forog,
Vagyon méltó oka, kinn szive háborog,
És kinek tüzetül bús feje tántorog,
Most akad a torkán a mézzel kent horog.
93. Kit látván Tereus, kérve kezd dolgához,
Nagy ígéreteket térszen szép szavához.
Könyörög, hajóljon ő kívánságához,
Tegyen kedvet neki s bocsássa magához.
94. Mellyből támad annál nagyobb ijedtsége,
És indul szívének veszélyesb kétsége.
Ah, mond, légyen inkább életemnek vége,
Mint kívánságodnak tellyen szörnyüsege.
95. Ezt halván Tereus, esik vele ölben,
Vévén, hogy így kedvét töltheti könnyebben,
Húzza-vonnya szegényt annál dühösebben,
Oltalmazza magát mennél erősebben.
96. Négyszer veri földre, négyszer kél onnét fel,
Gyenge kezeivel a mit követhet el,
Maga oltalmában semmit sem mulat el,
De a nagy erőtől végre nyomatik el.

97. Mint az elvert Galamb az ölyvnek lábában,
Vagy az elkapott juh farkasnak szájában,
Úgy forog nyavalyás sógora markában,
És hever lábánál a földnek porában.
98. Nincs már, kit hívhasson ott segedelmére,
Magát kéri édes Attyára s Nénnyére,
A nagy Istenekre s azok félelmére,
Szánnya meg, ne járjon undok fertelmére.
99. De a fene Tigrist nem engesztelheti,
A mit eltökéltett, azt el is követi,
És a gyenge Szűzet addig hánnya-veti,
Ledölti végtére és meg-fertezteti.
100. A mellyel fél halál szakad életére,
S mint nyúl, a ki kerül a sasnak körmére,
És kiverekedik onnét szerencsére,
Úgy reszket s nehezen jó megént észére.
101. Feleszmélvén magát, van szörnyü bánattya,
Haját összvetépi, ruháját szaggattya,
Karczollya orcáját, könyveit folyattya,
Keserves esetit lármássan jajgattya.
102. Kucsollya kezeit gyakorta fejére,
És ujjabb ujjabb jajt szaporit nyelvére,
Nem látván más eszközt bosszútételére,
Tereust illy szókkal illeti végtére :
103. O te kegyetlen vad, átkozott bestia,
Megdühödt szeléndek, vérszopó Hárpia,
Pokol fenekébül származott fúria,
Ki nem szántál engem így megrontania.

104. Tehát sem Atyámnak sok szives kérelme,
Sem Nénémnek hozzád való nagy szerelme,
Sem én szüzességem, sem Isten félelme,
Nem viselt tégedet, rút fertelmes elme.
105. Így állottad-é meg, oh hamis, hitedet,
Házasságodbéli kötelességedet,
Így böcsüllötted-é jó feleségedet,
Ki most is óhajtva vár haza tégedet?
106. Engemet, oh lator, im kurváddá tettél,
Magával Nénémmel meg nem elégedtél,
Hanem énnékem is im Férjemmé lettél,
Oh kegyetlen! miért inkább meg nem öltél?
107. Készb is voltam volna, hidd el, halált vennem,
Csak lehetett volna arra akkor mennem,
Mint édes nénémnek ágya mocska lennem,
Szép szüzességemet rút szeplőssé tennem.
108. Mert elmaradt volna tőlem úgy e vétek,
Irgalmatlan Párkák, oh holott késétek,
Életem fonalát hogy el nem metszétek?
És nékem ezekre jutnom engedétek.
109. De ha az Istenek e szörnyüskéket
Látnák; látták is jól és ha erejeket
Tartod valaminek; vélem; mindeneket
Itt el nem vesztettem: megbánod ezeket.
110. Férre teszek minden szemérmetességet,
Ki-kiáltom e nagy istentelenséget,
Barmokat illető rút fertelmességet,
Mihelyt találhatok ahhoz elégséget.

111. Ha emberek közzé magamat vehetem,
Mit miveltél velem, azoknak hirdetem,
Erdők barlangjában hogy ha rekesztetem,
Ott azt a köveknek s fáknak emlegetem.
112. Bosszullyák azok is szörnyü esetemet,
Onnét az egekre fordítván szememet,
Ha ott Isten vagyon, szán az is engemet,
Bosszút áll érettem, felvévén ügyemet.
113. Tereus ezt halván, változik színében,
Félelem és Harag harczol a szívében,
Győzi az azt s nagyobb láng gerjed tüzében,
Megkapja a leányt s leveri mérgében.
114. Hol megint újabb jajjt kezd szaporítani,
Azzal együtt sűrű könyvet indítani,
És édes Attyához gyakran kiáltani,
Illyen fene-képpen ne hadgyja rontani.
115. A ki ha láthatná szerencsétlenségét
Kedves leányának s annak szörnyüségét,
Adná is örömet kívánt segítségét,
Bosszúlná vejének istentelenségét.
116. Azomban Tereus fegyverét ragadgya,
Melly alá a Leány nyakát maga adgya,
Hogy elmészárollya, mind kéri s mind hagyja,
De ebben Hóhérja szavát nem fogadgya.
117. Hanem megkötözi s megnyomja térdével,
És mikor az véle harczolna nyelvével,
Azt a küzdés közben megkapja kezével,
És többől metszi ki éles fegyverével.

118. Hentereg nyavalyás a földön vérében,
És rebeg valamit hörgő gégejében,
De, hogy beszélhessen, nincs tehetségében,
Mert megesonkittatott szólló eszközében.
119. Leszelt nyelve pedig a földhöz üttetvén,
Miképpen a kigyó farka el metszetvén,
Ugrik ide s tova, nyugtát nem lelhetvén,
Úgy szökdécsel ez is, fel s alá vettetvén.
120. Számlállya azomban Progné a heteket,
És midőn olly számmal talállya ezeket,
Hogy haza kell várni már az elmentteket,
Szívesen óhajtya megérkezéseket.
121. Mint maga Tereus, hire gyorsabban jár,
Előre jön s mondgyák, nem messze vagy on már,
Mellyet Progne annál nyughatatlanabb vár,
Sokszor mondván : eddig se késett volna bár.
122. Azután maga is eljut nem sokára,
Progne nagy örömmel siet látására,
Kérdi, hol van ötse ? kirül tett szavára
Színes bánatot vesz hirtelen magára.
123. És azt erőszakos könyvel elegyítvén,
Képmutató száját szaporán bővítvén,
Azon közben nevét zokogva említvén,
Mondgya : meghólt, az út elerőtlenítvén.
124. Kit Progné elhívén színes keservérül
Indit nagy jajgatást, azt halván ötsérül,
Rút homályra mégyen napja szép fényérül
Czifra öltözetit szaggattya testérül.

125. A helyett öltözik szomorú ruhában,
Van szeme könyvének szokatlan árjában,
Sok népeket gyűjtet gyászos udvarában,
És gazdag tort tartat halotti pompában.
126. Szánnya kedves öccsét, szánnya édes Attyát,
A ki ha megérti annak állapottyát,
Tudgya, hogy neveli iszonyú bánattyát,
És jól által láttya annak is fajzattyát.
127. Az alatt az idő eljár folyásában,
És annak is telik esztendő dolgában,
Hogy Philomela van kínos fogságában,
Noha immár sebe meggyógyúlt szájában.
128. Mind azáltal magát most is keseríti,
Vagy inkább siralmát mindenkor bőviti,
Nem szólhat, bal sorsát csak szível említi,
És akkor szemeit könyvekben meríti.
129. Elmenne örömet, de nem engedtetik,
Mert a melly magános helyben rekesztetik,
Magas kősziklákkal az körül vétetik,
És ajtaja erős zárral őriztetik.
130. Esetérül szegény panaszra sem mehet,
Mert elmetszett nyelve csak egy szót sem vehet,
A melly bús szívének mely keserves lehet,
Arról ítéletet akárki is tehet.
131. De végre elméjét mind addig forgattya,
Nénnyének tudtára dolgát mint adhattya,
A szorgalmatosság eszközét mutattya,
A melly által titkát napfényre hozhattya.

132. Fejér gyólcso't s veres selymet kér magának,
Kikkel gyenge kezét adgya olly munkának,
Melly éppen kivarrja mint létét dolgának,
Hogy Nénnyének vigye, adgya egy szolgának.
133. Kit is mutogató jelekkel kér szépen,
Ez is hogy szemléli sorsát szánásképpen,
Kezéhez viszi azt igazán és éppen,
Kit olvasván Progne, változik sokképpen.
134. El-hal a dolognak értvén szörnyűségét,
Megeszmélvén magát, nagy keserűségét,
Nem tudja, mint kezdgye s mint öntse ki mérgét,
És boszúllja Ura istentelenségét.
135. Hol halál, hol tűzláng látszik személlýében,
És menyköves villám szikrázik szemében,
Reszkettető méreg forr minden érében,
És attul hol fázik, s hol hevül testében.
136. Kész mind gonoszt, mind jót egyaránt művelni,
Csak abban kedvének lehessen bé-telni,
Nagy feneséget kezd, mint tigris viselni,
És szörnyű dolgokra férje ellen kelni.
137. Szívét a bosszúság a kinek hordozza,
Nincs semmi tekintet, mely meghatározza,
Nyughatatlankodik és magát kinozza,
Míg fel-tett szándékát végére nem hozza.
138. Ollyan idő talált éppen akkor lenni,
Kinn Bachusnak szoktak áldozatot tenni,
És sok csengő-bengő ruhákat fölvenni,
Azokban éjenként farsanglásra menni.

139. Felkészül Progne is egy éjjel másokkal,
Felöltözik ahoz illő szerszámokkal,
Keríti homlokát borostyán ágakkal,
Kirohan házából nagy kiáltásokkal.
140. A bosszúság mérgét viselvén szívében,
Két szigonyú láncsát hordoz a kezében,
Mint a kölyke vesztett oroszlán mérgében
Úgy futos fel s alá boros seregében.
141. És a fársánglásnak végtére színével
Oda is bérohan üvöltő népével,
Hol öttse kesereg epedő szívével,
Kiragadgya onnét fel vert tömlőczével.
142. És hogy ezzel czégért ne tegyen dorgában,
Öltözteti azt is fársángi ruhában,
És úgy egyvelítvén serege számában,
Azok közt béviszi maga udvarában.
143. Magános szállásra ottan helyhezteti,
Fársángos ruháját véle le-téteti,
Ráborúl azonban, sirva ölelgeti,
A pedig a földről szemét föl sem veti.
144. Mert mintha ellene dühödött Férjének
Akarva tett volna eleget kedvének,
Ugy gyújtván orcáját tüze szemérmének,
Nem mér tekinteni szemében Nénnyének.
145. Hogy pedig az rajta esett erőszakkal,
Meg nem beszélhetvén azt néma ajakkal,
Eleiben adgya mutató újjakkal,
Égre s földre tekint, bizonyit azokkal.

146. Áradnak könyvei özönként szemében,
Úgy, hogy majd elmerül azok tengerében,
A kit látván Progne majd el hal szívében,
És ilyen szókra kel keserve mérgében.
147. Nincsen ebben semmi haszna a sirásnak,
Más uttyát kell lelni a bosszú állásnak,
Azt pedig végezni nem engedem másnak,
Hanem tészem ebben magamat munkásnak.
148. Azért avagy házát égetem nyakában,
Temetem magát is annak az hamvában,
Vagy olly vesztő mérget tészek italában,
Hogy magát is marja attúl vett kinnyában.
149. Vagy mind fülét, orrát, ajakát nyelvével,
És tégedet megfertőztető testével
Elmetszem, s estednek megfizetésével
Nyomorogjon osztán becstelen éltével.
150. Avagy mindenestül feldaraboltatom,
Ebek ebédgyére azután adatom,
Vagy pedig a tenger vizében hordatom,
És ott a halakat véle jól tartatom.
151. Nehezek mind ezek s adgyák nagy gondomat,
Nem tudom, melly uton kezdgyem el dolgomat,
De hidd el, amire rászántam magamat,
Vagy így, vagy úgy végben viszem szándékomat.
152. Volt már fia, Itis futkosó korában,
S midőn Annya azon forrana magában,
Mit inditson tovább elkezdett dolgában,
Kedves üdvözléssel béköszön házában.

153. A ki mihelyt akad Annjának szemében,
Meg kezd halványodni a mindgyárt színében,
S mondgya: hogy ez éppen Attya személyében,
És fel forr ellene onnét vett tűzében.
154. Alig hogy ugyanott nyakon nem ragadgya,
És az Attya helyett halálnak nem adgya,
De végre haragját akkor abban hagyja,
S úgy látszik, hogy Fiát kedvessen fogadgya.
155. Mert a nálla magát sokképpen kellett,
Gyermeki dolgait frissen beszélgeti,
Mondgya: édes Annját melly igen szereti,
Jár-kél környülötte s csókkal is illeti.
156. Kin kezdett vólt az is enyhülni mérgében,
S anyai kegyesség indulni eszében,
De azonban öttse fordúlván szívében,
Ujjabb olaj omlik az által tűzében.
157. És Fiárul szemét fordítván Öttsére,
Mond: im melly szép szókat vészen a nyelvére,
E pediglen néma, nem szólhat kedvére,
Ah, ki hozta ezen veszélyt ő fejére.
158. Teként im meginten ő jádzó Fiára,
Aki szüntén akkor csüggedez nyakára,
S mondgya ismét: Fajzott éppen az Attyára,
Szerelmes öttsének dühödt hóhérára.
159. Azomban mint tigris felfalt prédájával,
Szalad az erdőkön, úgy ez kis fiával,
Azt karon ragadván nagy dühödt voltával
Egy ál helyre rohan csak Philomelával.

160. Ugrálva kezd menni a gyermek mellette,
Hogy játékra viszi, mert azt reménletle,
Végre veszedelmét mikor észre vette,
Jaj! jaj! kiáltani szaporán kezdette.
161. A mikor érkezik mészárló helyére,
Ott nagyobb feneség érkezik szívére,
Mert gyermeke haját tekeri kezére,
Annál fogva vonnya azt ott egy tókére.
162. A hol mikor fejét elvágni kívánnya,
Az gyenge kezeit eleiben hánnya,
S mondgya: Anyám! Anyám! de ez meg nem szánnya,
Sótt hogy ezzel eddig késett is azt bánnya.
163. Nem kelletik ottan több csapásnak lenni,
Csak egyel is könnyü annak fejét venni,
Mellyet Philomela látván már meglenni,
Hogy azt fel-ragadgya, siet oda menni.
164. És azt férre tévén, több részét testének
Még meg sem hültében éltető vérének,
Felrombollya Progne s az czélja kedvének,
Hogy abból főzessen ebédet Férjének.
165. A mint ezt feltette, úgy el is követi,
Fiának a testét főzeti, sütteti,
Kővé vált a szíve, hogy nem érezheti,
Ennek szörnyüségét megcselekedheti.
166. Telik az egész vár a sültnek gőzével,
Forgolódik Progne színlett örömével
Ura körül s mondgya: Mai ebédével
Vigan tartya Bachus emlékezetével.

167. Mert akkor is tartott annak inneplése,
Hogy penig úgy jobban lehessen végzése
Progne szándékának és kedve telése,
Mond : az én házamnak ez régi szerzése.
168. Hogy asztalhoz ülnöd ma kell csak magadnak,
Ebédedtől azért mások elmaradnak,
De így is vígan légy, ha azok vigadnak,
A kik most Bachusnak áldozatot adnak.
169. Az étket azomban Progne elhozattya,
Kit maga készített, azt is fel adattya,
Hogy egyik belőle, úgy alkalmaztattya,
Várván mint meggy végben feltett akarattya.
170. Magánosan is ül királyi székében,
Jól eszik Tereus kövér ebédében,
Maga testét hányván a maga belében,
Jut azonban Itis, a fia eszében.
171. Mondja : hívják ide kedves gyermekemet,
Hogy bővitsem véle kezdett örömet,
Azomban töltsék meg egyik sellegemet,
Hogy nevellye az is mai örömet.
172. Ezt így értvén, Progne változik színében,
És tétovázni kezd habzó elméjében,
De meggyőzi magát végre félelmében,
S így szól bátran nézvén Urának szemében :
173. A kiért küldöttél, ah te, istentelen,
Szemed előtt forgott eddig is szüntelen,
Miulta leültél, volt mindenkor jelen,
Hogy észre nem veszed, vagy-e olly szemtelen ?

174. Kit halván Tereus : néz ide, néz oda,
S minthogy senkit sem lát, mondja, az mitsoda?
Mellyre Progne farkas módon mosolyoda,
És Itis fejéért gyorsan futamoda.
175. Mellyet elő is hoz, mihelyt felveheti,
És azt az asztalra eleibe veti,
Mond : a többi után azt is megeheti,
És hogy fia itten vagyon, elhiheti.
176. A mellyen Tereus megretten szívében,
És felháborodik az étel bélében,
Ükröndni kezd, de az nem áll erejében,
Hogy kiadgya, ami nincs gyomra kedvében.
177. Tészi nagy lármáját hirtelen dolgának,
Sikólt, rikólt, nincsen vége sok szitkának,
Halált, veszélyt kíván átokkal magának,
Hogy lett koporsója maga kis fiának.
178. Azomban fel s alá futkosván mérgében,
Kapja az asztalnál hancsárját kezében,
És Prognénak kezdi ütni gégéjében,
Hogy az által tegyen véget életében.
179. Úgy Philomelát is (lévén már hírével,
Hogy az is ott vagyon) megölyle Nénnyével,
De az Isteneknek ritka kegyelmével
Igy menekedett meg kiki életével :
180. Hogy Progne Urának ugyan keze között
Fecske ábrázatban hirtelen öltözött,
És szárnyára kelvén onnét elköltözött,
A hol nem fél tőle, olly helyre rejtözött.

181. Az hol a hancsárral torka megsértetett,
Megösmerszik most is, mert jele tétetett,
Az mint akkor viselt gyászos öltözetet,
Úgy jár most is s mutat bánatos életet.
182. Úgy Philomelábúl Fülemüle leszén,
Némasága helyett bőv szózatot vészen,
Kivel az sok kedves zengéseket téssen,
S elmetszetett nyelve megtérven egészen.
183. Kis Itis sem mégyen feledékenységben,
Mint hogy fel főzetett ő a vendégségben,
Hogy ott azután is legyen kedvezésben,
Fáczánná változik s így meg dolga végben.
184. Tereus rút bűdös dadukká tétetik,
Fertelmes élete most is esmértetik,
Az Istenek a bűnt ostor alá vetik,
A ki jót cselekszik, áldással fizetik.
185. Koronája helyett bolya nő fejének,
Cziffrája megmarad noha köntösének,
De rút változása van lakó helyének,
Mert a helyet ganéj adatik fészkének.
186. Rút, bűdös hulladék ennek étele is,
Nem csuda, mért ocsmány vala élete is,
Mint mocskosúlt tőle Progne szűz öttse is,
Tudgyátok, érdemes volt ennél többre is.
187. Errül a Poeták ekként fabulálnak,
A melyek sok elmés lelemént formálnak,
De az Históriák más módon tractálnak,
A kiknek dolgai valóságbul állnak.

188. Tudniillik mikor a Fia husával
Jól lakott Tereus tele tölt hasával,
És az lévén néki végre tudásával,
Halálra kergeti Prognét hancsárjával.
189. Az akkor előtte előbb áll öttsével,
Mint a könnyü madár szárnya erejével,
Hamar a tengerre kap gyors menésével,
És onnét Attyához jár kívánt szelével.
190. A hol is mind kettő gyászollya nagy estét,
De ottan könnyebben viseli keresztét,
Tereus pediglen őrzi ezek vesztét,
Egy rút pervátában veszti maga testét.
191. Ezek a Fáczánrúl fordúltak eszemben,
Mellyet elébb ada Aldina kezemben,
Mondom, hogy utánna ne hallyon veremben,
Minden óva légyen Cupidóval szemben.
192. Tereusnak is lett abból veszedelme,
Hogy vakúl viselvén a szunnyadó elme,
Nem vala az ellen illendő figyelme,
Szabadon hordozta rendetlen szerelme.
193. Innét történt osztán Philomelának is
Nagy esete s motska tisztaságának is,
Rettenetessége Progne dolgának is,
S rút felmészárlása gyenge fiának is.
194. A mint megbeszéltem bőven mindezeket,
Szükség, felnyissátok ti is szemeteket,
Meg ne lopja Vénus Fia sziveteket,
Jaj lesz, ha töriben ejthet benneteket.
-

NEGYESDIK RÉSZ.

1. Diana ezeket midőn beszélgeti,
 Udvarló Nympháit rendre tekintgeti,
 És végre azok közt szemét reám veti,
 S méltatlanságomat illy szókkal illeti :
2. Látom, beszédemet vigyázva halgattad,
 Hihető, magadban akkor ezt forgattad,
 Jól esett Cupidót hogy eltávoztattad
 És tőle magadat mególtalmazhattad.
3. Mert ha estél volna annak a kezében,
 Nem volnál most szabad magad tetszésében,
 Hanem nyomorganál az ő tömlöczében,
 Úgy kinozna, amint állana kedvében.
4. Nem is lett volna az, higgyed egyébképen
 Ha meg-foghat vala : Mert noha ő szépen
 Hizelkedik néha ; de a mézes lépen
 Méregre csal s azzal veszélyre hoz éppen.
5. Tovább nem meheti így kezdett szavában,
 Meg kelle állani nyelvének szájában,
 Mert jut (szárnyainak nagy csattogásában)
 Véletlen egy Ráró éppen állásában.

6. A melly egy galambot hajtogat sebesen,
És érdeklik is már körmei mérgesen,
Diana ölében csap az egyenesen,
És oda rejtezik szegény félelmesen.
7. Kinek én a mikor hallom rezzenesét,
Érezem szívemnek nem kis rémülését.
Vélvén Cupidónak megint érkezését,
És ellenem ujjabb viadal kezdését.
8. Futni is kezdtem volt, de vévén eszemben,
Hogy a Galamb, nem én, van veszedelemben,
Eszmélem magamat, megtérek helyemben,
Kit látván Diána, tekénget szememben.
9. Az alatt a Ráró onnét megtértében
Egy jegenye fának száll a tetejében,
Diana nyilat vet hamar idegében,
Hogy le-lőjje, de az nincs keze ügyében.
10. Mert egy ág-bog hajlott arányozására,
És a mig találhat helyesb állására,
A vigyázó madár kél addig szárnyára,
És repül a magas egeknek tájára.
11. Kit látván, letészi kezijját nyilával,
Hozzám fordul s osztán így illet szavával:
Látlak vala lenni félelmes orczával
Az űző madárnak ide jutásával.
12. Nem véltem, hogy olyan gyenge szived lenne,
Kit a szélzúgás is félelemre venne,
Egy toll rezzenesé szaladóvá tenne,
És a melly az árnyéktól is meg-ijedne.

13. Mellyet halván, érzem nem kevés tüzeimet,
És az fel lobbantya egész személyemet,
Fel merem vetni a földről a szememet,
Adom mind az által illy feleletemet:
14. A melly Nyúl jut egyszer a Sasnak körmében,
Az a kutyának is fél rezzenésében,
Úgy ki a tengernek vólt veszedelmében,
Csak egy közviznek is retteg a szelében.
15. A melly Juh szabadúl a Farkas torkátúl,
Nem távozik messze a másszor aklátúl,
Megijedvén szegény elébbi sorsátúl,
Oltalmazza magát ujjabb romlásátúl.
16. Icarus hogyha még egyszer fel kelhetne,
Olly közel a naphoz menni nem sietne,
Olvadó szárnyához más útát keresne,
Hogy a tengerekben ujjabban ne esne.
17. Phaeton is másként rendelné dolgait,
Nem kívánná többször az Attya lovait,
Tudatlanúl jární az egek úttyait,
Ha megújjíthatná élete napjait.
18. Minthogy Cupidótul én is megijedtem,
Kitül elébb láttad, miként üzettem,
Kevés híjja vólt, hogy prédája nem lettem,
Te néked köszönöm, hogy meg-menekedtem.
19. Nem lehetett vólna szabadúlnom másként,
Tudom pedig mennyi jajt okoz ő és ként,
Mert láttam rabjait veszni seregenként,
Kik nagy átkot tésznek ellene fejenként.

20. Azok veszett vóltát néztem irtózással,
 Hajam is felszállott rajta borzadással,
 Gyötrődnek kínokban, melly nagy jajgatással,
 És szívet rettentő sok átkozódással.

21. Minden szidgya, nem mond jót senki felőle,
 Mint hogy minden gonosz származik belőle.
 Jó hogy eljöhettem általad előle,
 S megmenekedhettem veszély nélkül tőlle.

22. Ne csudáld azért, hogy elébb a Rárónak
 Érkezésén láttál majd el szaladónak,
 Mert véltem azt lenni megint Cupidónak,
 Ujabb veszedelmet ellenem hozónak.

23. Mint hogy az érkezett nem várt gyorsasággal,
 Ki vólt, nem lehetett tudnom hamarsággal,
 Lett pedig jövése hasonlatossággal,
 Mint Vénus Fiának, ki jár mordállyal.

24. Többit szólok vala magam mentségére,
 De vigyázzván a Szűz Asszony személyére,
 Úgy tetszett, hogy talám nem leszen kedvére,
 A hosszas szót azért nem nyújtom messzére.

25. Hanem abban hagyván, borúlok lábához,
 Ajánlom magamat mégis oltalmához,
 Kit látván, lehajól ő is szolgájához,
 Fel-emel s illy szókat vészen ajakához.

26. Mentened magadat ennyire nem szükség,
 Tudom a nélkül is, mint lett az ijedség,
 Az én szóm vólt pedig csak bízott nevetség,
 Azért ne is érjen semmi kedvetlenség.

27. Mert nem fogyatkozol jó akaratomban,
Úgy te is mint mások az én táboromban,
Csak a mit feltettél, tartsd jó óltalomban,
A tiszta életet ne vedd unalomban.
28. Errül ugyan fellyebb eleget szóllottam,
És hogy nehéz dolog, bőven megmondottam,
Azt mind azon által én is javallottam,
Minthogy arra buzgó kedvedet hallottam.
29. Sőt meg is dicsértem cselekedetedet,
Hogy a tisztaságra adtad életedet,
És most is boldognak mondalak tégedet
Ha megtartod arra mostan vett kedvedet.
30. De minthogy beszédünk akkor megszakada,
És béfejezettje továbbra halada,
Vegyük mostan elő, a ki elmarada,
A mikor az idő abban módot ada.
31. Azon kezdem pedig most is elővenni
A dolgot, hogy amit fel kezdettél tenni,
Nagy dicsőség annak uttyán végig menni,
Nagy kissebbség pedig megesettnek lenni.
32. Azért minthogy annak rögös az ösvénye,
És lészen lábodnak ott sok sérteménye,
Hogy sem megcsüggedgyen szivednek reménye,
S kövesse dolgodnak azt rút eseménye.
33. Még most is jobb arrúl másként gondoskodnod,
A mig időd vagyon, ollyban munkálkodnod,
A mellyben mind végig lehet megmaradnod,
Ne kellyen a megbánt dolgon szomorkodnod.

34. A mint az előtt is azt megbeszéllettem,
Szemed eleiben négy szép Szűzet tettem,
A mellyeket mint hogy magam neveltettem,
Azokat te néked méltán dicsérhettem.

35. Hogy a kit közzülök választasz magadnak,
Elvehedd azt bizvást örökös társadnak,
És csak egyedül azt tartván sajátodnak
Rész szerént eleget tész fogadásodnak.

36. Mondom ugyan most is : drága a szüzesség,
Nem ér azzal semmi jó feleslegesség,
De mint hogy amabban vagyon sok nehézség,
Inkább hajol ehhez a gyarló gyengeség.

37. Ez is tenyészt pedig elég kedvességet,
Mert a kinek Isten ad jó feleséget,
Minden dolgaiban talál könnyebbséget,
És szerez szívének sok gyönyörüséget.

38. Ha a kedvetlen tél fergeteges ege
Háborította s annak fagylaló hidege,
Kedvese testének ha éri melege,
Óhajtott tűzében lessz mindgyárt elege.

39. Ha a nyár izzasztó heve háborgattya,
Annak unalmát is azonnal múlattya,
Árnyékos ölében ő magát nyugtattya,
S ott a hús csókoknak frissiti harmattya.

40. Kedv indító szava bánattyát kergeti,
Biztató beszéde kárát felejteti,
Ha haragra indul, addig édesgeti,
Hogy szép kérelmével arrúl is elveti.

41. Szükséget segéti nagy szives készséggel,
Ha mikor az Isten láttya betegséggel,
Forog körülötte igaz serénységgel,
És kedvét keresi minden tehetséggel.
42. Másként is a földnek legékesb állattya,
Az asszonyi rendnek kedvesb állapottya,
Mint a felkelő nap olyan ábrázattya,
És azt akár ki is szeretve láthattya.
43. Szép szemöldökének hajlott szivárványa,
Az alatt mosolygó szeme ragyogványa,
Hatható villámit valamire hánnya,
Annak társaságát méltó hogy kívánnya.
44. Gyenge lilioma fejér homlokának,
Szép Alabástroma ölelő nyakának,
Egyenes czédrusa karcsú derekának,
Mosolygó klárisa piros ajakának.
45. Kedves rendben szedett testének állása,
Méltóság viselő vidám indulása,
Hajnal hasadását képző mosolygása,
Músákkal érkező nyelvének szóllása.
46. Szép fejér serege rendes fogainak,
Melly van zárja alatt kedves ajakinak,
S azok közt mérsékelt hangja szavainak,
El-üző eszközi a szív bánatinak.
47. Többet mond vala még, de azt nem várhattam,
Mert csak ezeket is nehezen hallgattam,
Úgy tetszik, hogy újabb hideggel borzattam,
És hogy megint Vénus fiára akadtam.

48. Azért el sem hagyván beszédét végezni,
Mondom : nem akarom ezeket érteni,
Hanem azon kérlek, siess megmenteni
Cupidótól, a kit itt kezdek érzeni.
49. Ez nem ama Ráró tollának zúgása,
Hanem Vénus fia szárnya csattogása,
Halván ezt Diána, lón gyors fel ugrása,
Hogy pártomat fogja és mellém állása.
50. Mond haraggal : megint itt vagy, te szemtelen,
Távozzál, mert mindgyárt megrontlak képtelen,
Bocsát is egy nyilat ellene hirtelen,
De hibáz, és lészen lövése helytelen.
51. Mást fog azért és azt veti idéjében,
Forrván a vér benne haragja mérgében,
Inti, vagy térjen meg maga seregében,
Vagy szomorú véget végyen itt élteben.
52. Kit halván Cupidó, szárnyát megfordította,
És félvén Dianát, ostromát tágította,
Szivemet az alól megint szabadította,
Rabjaihoz mégyen s kínokat újjította.
53. Hálát adok itt is a szabadítónak,
Ez után se hadgyon, kérem, Cupidónak,
Maga seregében tartson udvarlónak,
A tiszta életet holtig gyakorlónak.
54. A melly eránt amit magamban fel tettem,
El sem állok attúl, eddig is vétettem,
Hogy én a Szememet Szüzekre vetettem,
Mert újabb próbája azok miatt lettem.

55. Nem engedi tovább Diana szólanom,
Mond ő: Magamnak is meg kell azt vallanom,
Nem kellett volna a nőszést javallanom,
A mondott Szüzeket néked ajánlanom.
56. Mert azzal találtam talám cselekedni,
Hogy Cupidó megint kezdett incselkedni,
De nem kell elmédnek ezen meg-csüggedni,
Mert a hit próbával szokott nevelkedni.
57. Én hiveim közzé ki akar állani,
Egyiknek sem szoktam én azt javallani,
Hogy hirtelenkedgyen, mert szokott hajlani
A hirtelen dolog és hamar romlani.
58. A magános élet kellő tisztaságban
Hidd el, nem épülhet hebehurgyaságban,
Idős tanátsal jut az állandóságban,
Mint hogy azt sok próba éri a világban.
59. Azért adom nem csak egyszer értésedre
Ezeket, hogy tudjad jól tenni szivedre,
Vegyed a kettőből akármellyt kezedbe,
Vigyázzván leginkább itt idvességedre.
60. Mert gyakran megbánást nemz a hirtelenség,
Azt pedig követi sokszor becstelenség,
Hosszas tanátsal jó az eltökéllettség,
És az ollyaténban lesz örvendetes vég.
61. A mint pedig elébb fel-tett szándékodat,
Úgy ditsérem most is ez eránt dolgodat,
Látván abban erős állandóságodat,
És kívánom nyertes pálya-futásodat.

62. De minthogy Cupidó már illy ellenséged
 Miatta tovább sem leszen tsendességed,
 Kivántatik azért olyan serénységed,
 Ellene, hogy fel ne prédállyon a téged.
63. Jelen valál elébb én vadászatomon,
 Látád, a veriték mint folyt homlokomon,
 Hogy jól mennyek által elkezdett dolgomon,
 Semmi megkiméllést nem tettem magamon.
64. A vadak ellenem mérgesen siettek,
 És feneségekben mindent elkövettek,
 Főképpen a midőn már megsebesedtek,
 De kezdett munkámtúl el nem ijesztettek.
65. Hanem azok ellen úgy bajnokoskodtam,
 Együtt társaimmal, hogy meg is birhattam,
 Noha ahoz nehéz munkával jutottam,
 De mig végben nem ment, azt nem tágitottam.
66. Három vad volt, kikkel szemben kellett lennem,
 Szarvas, Kan és Medve s viadalra mennem,
 Magad láttad, miként volt szükséges tennem,
 A míg győzedelmet lehetett úgy vennem.
67. Cupidó néked is három fene-vaddal,
 Melly: Test, világ, ördög, igen gonosz haddal
 Fog ellened kelni, el hiteds magaddal,
 De csak vigyázz; leszen az diadalommal.
68. Hartzot pedig én is nem csak magam tettem,
 Hanem segedelmet másoktól is vettem,
 Valál Nympháimmal te is környülöttem,
 És az ebeim is harczoltak mellettem.

69. A jó Hit, reménység, isteni félelem,
Szeretet, Bőjt, szegénnyt tápláló kegyelem,
A szives könyörgés s tűrő engedelem,
A te oltalmadra derék segedelem.
70. Úgy a mértékletes élet és Igazság,
Erősség, kegyesség s az Alázatosság,
Okosság több jókkal és Álhatatosság
Lesz melletted erős segítő társaság.
71. Csak ezek serege soha el ne hagyjon,
Hanem oldaladnál szüntelen maradjon,
Ne félj: az ellenség keze elragadjon,
És kotyavetyére harácsolva adjon.
72. Mindeniket tartsad ezt egy szelindeknek,
És mint én mellettem hartzoló Szüzeknek,
A mig veled léssen serege ezeknek,
Port rúghatsz szemében az ellenségeknek.
73. De ha azok tölled távozni találnak,
Minden diadalmid veszteségre válnak,
Eskütt ellenségid a nyakadra állnak,
S minden javaidból éppen felprédálnak.
74. Tiszta életedet éri rút feslettség,
Jó hired s Nevedet motskos becstelenség,
Mellyen nagy katzajt fog ütni az ellenség,
És nagy kudartzot vall a kezdett szüzesség.
75. Én ugyan melletted tovább is felkelek,
Mint hogy hozzám jöttél, rád gondot viselek,
El nem vetnek tőlem semmi forgó szelek,
Oltalmazásodban a míg módot lelek.

76. Csakhogy, a mint mondom, magad is légy készen,
 Hogy ha az ellenség megint próbát téssen,
 Vigyázva talállyon, a melly, ha úgy lészen,
 A mint most, akkor is szégyen vallást véssen.

76. Hivalkodva soha az üdőt ne töltsed,
 Annak minden ponttyát uzsorássan költsed,
 Hogy a nyereségnek ruháját felöltsed,
 És ellenségedet tsúfolva üvöltse.

77. Mert a hivalkodás ördögnek párnája,
 A melly valakinek tétetik alája,
 Meg-szűn annak tovább érdemes munkája,
 És bünöknek fészke lessz minden órája.

78. Ez pedig leginkább a tiszta életnek
 Hány lest, el is hidgyed, kevesen lehetnek,
 Ennek maszlagjában valakik ehetnek,
 Hogy otsmány moslékra végre nem vitetnek.

79. Aegistust mi vitte házasság törésre?
 Az, hogy adta magát a rút henyélésre,
 Ha volt volna gondja a dolog üzésre:
 Nem jutott volna illy motsokban esésre.

80. Hyppolitust noha még gyenge korában
 Forgatta Cupidó sokféle próbákban,
 Mint vehette volna maga hatalmában,
 És vehette volna igáját nyakában.

81. De nem találtatván soha henyélésben.
 Minthogy volt mindenkor vadászat üzésben,
 Nem adatott módja a lesre vevésben,
 Menekedett tőle a tiszta élésben.

82. A mostoha Annya szerette képtelen,
Reá gerjedt tüze lévén olly szemtelen,
Hogy valahova ment, követte szüntelen,
Cupidó művelvén ezt az istentelen.
83. Végre nyavalyásnak nem lévén mit tenni,
Az undok bűn előtt tovább kellett menni,
Hozzám jövén én sem resteltem bevenni,
És Cupidó ellen pártfogója lenni.
84. Hogy az Annyának is szabadult tüzétül,
És Cupidónak is ment lett idegétül,
Mivel hogy a restség távozott testétül,
A kinek sok gonosz árad kútfejétül.
85. Te is a míg előbb szüntelen munkában
Voltál a vadaknak izzasztó hartzában,
Cupidónak addig ujjabb ostromában
Nem estél, vólt szived tsendes nyugalmában.
86. Hanem a mikor már itt megtelepedtél,
Letet munkád után nyugodalmat vettél,
Avagy ha úgy szóllok, henyélni kezdettél,
Akkor ütött reád s ostroma úgy lettél.
87. Ez az istentelen nagy bátorságában,
És sokakat győző maga hitt voltában
Az én nyájamat is venné ostromában,
Ha nem taláztatnék mindenkor munkában.
88. Mert ez Phœbusnál is tudott szemben szállni,
És a Juppitert is meg merte próbálni,
Valaki ellene nem szokott strásálni,
Annak győzésére tud utat találni.

89. De az én seregem mint hogy szüntelenül
Járja az erdőket és kiméletlenül
Fárad a munkában, hivalkodva nem ül,
Próbálja azokat nyereségtelenül.
90. Békét is hágy nékik, ott teszi próbáját,
Hol a henyélésnek érzi pozdorjáját,
Minthogy abban hamar vetheti szikráját,
És fel lobbanthattya azzal szivek táját.
91. Hol a tunyaságnak elbomol párnája,
Cupidónak is elalszik ott fáklyája,
A tiszta életnek van szabad pályája,
És várja céljának érdemes pálmája.
92. Arra tedd hát minden igyekezetedet,
Hogy a tunyaság el ne nyomja testedet,
S fel ne verje azzal Cupidó szivedet,
És ne tegyen rabbá végre is tégedet.
93. Így kerüld rút ruhét a rossz társaknak is,
Bélpoklos fekélyét a bordélyoknak is,
Ragadó mirigygyét borsiszároknek is,
Meg ne fogjon mérge téged azoknak is.
94. Állván színe előtt földre vetett szemmel,
Halgatom szavait tsendes figyelemmel.
És azokra én is nagy engedelemmel
Kezdem beszédemet, ilyen értelemmel :
95. A mint mondám, tudom dolgokat azoknak,
Kik Cupidó czéhét kívánták magoknak,
Írtózva hallottam jajját nagy kinnyoknak,
És szívet rettentő iszonyú átkoknak.

96. Itt előszámlállok megint mindeneket,
Akkori utamban láttam a mellyeket,
Irtózásra méltó szörnyű eseteket,
Ezer halált hozó nagy veszedelmeket.
97. Mondom osztán: és te tőled is értettem,
Mint bánt Tereussal és elmémre vettem,
Mint magam sérelmét majd akként érzettem,
Philomela sorsát és meg is könyveztem.
98. Az pedig engem is csak meg nem ragada,
S alig hogy nem levék hálóban vert vada,
És hogy tőle éltem békével marada,
Arra segedelmet te irgalmad ada.
99. Magad is láttad jól, kergetett miképpen,
És hogy már prédája leszek vala éppen,
Te mentél meg tőle, kit köszönök szépen,
Veszék vala másként, mint madár a lépen.
100. Nem kell azért nékem semmi szövetsége,
A tiszta életnek minthogy ellensége,
Hogy pedig lett tőle életem mentsége,
A te oltalmadból lévén segítsége.
101. Senki szemöldöke, szeme, nyaka, szája,
Ajaka, dereka, homloka, orcája,
Kincse, sok jószága, Nemzete, hazája,
Esküszöm, nem hódít engemet hozzája.
102. Azért mást keressen Cupidó helyettem,
Mert a tisztaságot a mint megszerettem,
Úgy azt elkövetni holtomig kezdettem,
És megtartására erős hitet tettem.

103. A mikre intettél azok őrzésében,
Marad az szolgáltnak emlékezetében,
S úgy vigyáz azokra tellyes életében,
Hogy felfogott dolga ne szegjen kezében.
104. A gonosz társaság kaczer bordélyokkal,
Az hivalkodás is a dőslő torkokkal,
Távoznak, nem lakom egy portán azokkal,
Mint a szép életet rútitó motskokkal.
105. Köszönöm pediglen most is intésedet,
Annyival is inkább nagy segedelmedet,
Könyörgök tovább is tartsd rajtam kezedet,
Es engedgyed laknom kedves seregedet.
106. Előbb kiszáradnak a tenger vizei,
Szántóföldrde lesznek azoknak helyei,
Térhelyekké magas Carpathus hegyei,
Dér helyett a tűznek megfagynak hevei.
107. Hogysem elfelejtsem vélem jólétedet,
Magasztalom, áldom örökké nevedet,
Oltárodon soha nem hagyom tüzedet
Megalunni, s abban égő tömjénedet.
108. Ezeket végezvén : mond nagy biztatással :
Ne légyek tovább is semmi busúlással,
Viseli gondomat kellő vigyázással,
A kit is köszönök nagy hálaadással.
109. Letért volt már Titán az égnek bértzerül,
Nyugott felé indúlt felkelő részérül,
Itatni készülvén delelő helyérül,
Le akar szállani tüzes szekérérül.

110. Eous és Phlegon nyeríteni kezdnek,
Hogy már majd kifogó helyekre érkeznek,
Hámjoknak terhéből ottan levetkeznek,
És víz legeléssel magoknak kedveznek.
111. Látván majd eltűnni a Napnak orcáját,
Hesperus kezdi fel emelni fáklyáját,
Lehozza a hegyről Tityrus is nyáját,
Közelíti minden munkás háza táját.
112. Azért Diana is fel kezd már készülni,
Eloszlott Nympháit összve hagyja gyűlni,
A mig éppen a Nap el nem fog merülni,
Addig akar ő is helyében be-ülni.
113. A Galambot tette volt keczelájében,
Felveszi már azt is és fogja kezében,
Kezdi törölgetni tollának mentében,
És illy szokra fakad jádzó beszédében :
114. Ez szegény, kit az éh Ráró megkergetet,
Im most már rettegve vészen lélegzetet,
Jóllehet az úta már meg pihenhetett,
Hihető, hogy igen ijedett lehetett.
115. Csak a Hollótúl is fog immár ez félni,
És a hol azt láttya, nem mér bátran élni,
Nem kell azért (rám nézz) téged megítélni,
Rárót Cupidónak hogy láttatál vélni.
116. A ki midőn látná megpirulásomat,
Reám borúl és mond : Ne bánd játékomat,
Azzal mutatom meg szives jóvoltomat,
Hogy bocsátom veled ezekre magamat.

117. Másképpen ennyiben, hidd, nem ereszkedném,
Tőlem távozásod hamarébb engedném,
Hogy így én is innét elébb menekedném,
Veled mulatásban, ha nem gyönyörködném.
118. De noha nem voltál esmérettségemben,
Mindaz által mihelyt akadál szememben,
S tiszta életedet vehettem eszemben,
Annyira visellek azúlta szivemben.
119. Hogy kész vagyok veled minden jókat tennem,
És nehéz lészen már nálad nélkül lennem,
De minthogy szükséges innét tovább mennem,
Búcsút kell (megölel itt) már tőled vennem.
120. Ezzel a galambot bocsáttya kezemben,
Fogjam és vegyem azt gondviselésemben,
Valamikor fordul az pedig eszemben,
Azt tartsam mindenkor emlékezetemben,
121. Hogy a Galamb szelid, kegyes, alázatos,
Tiszta, gyors, vigyázó, hű és szorgalmatos,
Nem csapodár, hanem igaz, álhatatos,
És hogy ahhoz légyek én is hasonlatos.
122. Amit adott pedig előmben rendessen,
Tartsam ahoz magam, vigyázzak szemessen,
Ellenségem ellen éllyek Istenesen,
Hogy életem végig maradjon csendessen.
123. Hallom én ezeket másképpen örömmel,
De hogy el hagy, tőle azt nagy gyötrellemmel
Érzi szivem, s vagyok könyvben merült szemmel,
És fordulok hozzá ilyen kérelemmel.

124. Alázatossággal borulok lábadhoz,
Ne vess meg, ha egyszer fogadtál magadhoz,
Tarts melletted : azért gyöttem udvarodhoz,
Hogy köteles legyek ott szolgálatodhoz.
125. Vala nagy örömöm, hogy maradok veled,
De azt bús szivemtől most immár leszeled,
Hogy nem kellésemről van kiadott jeled,
Ezt óh kegyes Asszony, velem mért miveled.
126. Nem bocsátván tovább kezdett kérésemben,
Mond : feljegyeztetett már Neved könyvemben,
Akár hol lész, lésszesz gondviselésemben,
S meg nem fogyatkozol kész segedelmemben.
127. Messziről rajtad úgy tartom szemeimet,
Hogy esmérđ mindenkor melletted léteimet,
Mert éppen magadhoz kapcsoltad szivemet,
Mellynek hitelére fogd, adom kezemet.
128. Ezek közt együvé kedvesen hajolánk
És a bucsuzásban egymást megcsókolánk,
Azután sok áldást mondva eloszolánk,
Igy folytak dolgaink, amig együtt valánk.
129. Ő a bércre fordul sétáló lépéssel,
Követi serege kedves csevegéssel,
Én a völgyre térvén megyek sietéssel,
Hogy hamar lehetnék onnét kiéréssel.
130. Ki is verekedtem : de igen sokára,
Elvétvén az utat, jutok utollyára
Hosszú kerengéssel az erdő allyára,
S elébbi utamnak akadván nyomára

131. A kinn lábaimat gyorsabban szedhetem,
Bizom is, helyemet hogy majd elérhetem.
De a talált útat jól fel sem vehetem,
Hogy Cupidó Annyát szememmel illetem.
132. Melly egy keresztutról szapora hágással
Jön előmbe ; de most nem olly jajjgatással,
Mint az előtt, hanem jókedvű járással
Megszóllit s megállit ily tudakozással :
133. Hol múltattál eddig, eleget vártalak,
Hová lehattél el, sokat vigyáztalak,
Búsultam is rajtad, hogy nem láthattalak,
Akarom, véletlen hogy itt találtalak.
134. Adom értésedre, légy már vesztességgel,
Ne keresd fiamat, melly sok nyereséggel
Megtért immár hozzám és nagy dicsőséggel,
De nem csudálhatom én azt elégséggel,
135. Hogy te ezúttal is reá nem akadtál,
És rabjai közzül hogy te elmaradtál,
Hogy az kérésemre pedig szót fogadtál,
Megfizetek, ne mond : hijában fáradtál.
136. Mondom : Te semmivel nékem nem tartozol,
Azt vészem kedvessen, ha tőlem távozol,
Távozzál is, vélem mert nem barátkozol,
Nem is jársz pedig jól, ha itt várakozol.
137. Mert az én Asszonyom lessz mindgyárt nyomomban
És ha nem távozol te innét azomban :
S akadályoskodol énnékem útamban,
Ugyanitt testedet rakja majd halomban.
138. Ha tudhattam volna elébb is azokat,
A szív irtóztató iszonyú dolgokat,
Kikkel a te Fiad nyomorgat sokakat,
És ő hiveinek fizeti soldokat.

139. Egy lépést sem tettem volna kérésedre,
De nem tudtam és úgy mentem beszédedre,
Mind az által így sem leve a' kedvemre,
Noha kerültem vólt sokféle lesedre.
140. A' vólt czélja orczád színes keservének,
Hogy látván záporát szemeid könyvének,
Megszánjalak s Fiaid felkeresésének
Vállalnám fel terhét hozzád vivésének.
141. Azt keresvén, engem ő tárgyának venne,
Meglőne és kívánt prédájának tenne,
De nem hagyá Isten, hogy ez végben menne,
S ilyen vérszopónak szívem rabja lenne.
142. Mert a Szűz Diána fel kele mellettem,
Elkergeté rólam és tölle ment lettem,
E' pedig tovább is megharczol érettem,
Minthogy fizetését már én is felvettem.
143. Nevem is fel vagyon jegyezve könyvében,
Adtam dolgaimat gondviselésében,
Azért, hogy véletlen ne akadgy kezében,
Menny tovább, mert nem vagy, jól tudod, kedvében
144. A Szűz Asszony nevét mikor emléttem,
Meg-pirúlt, megindúlt, én is elébb mentem,
És minthogy későn vólt, helyemre siettem,
Bé is esteledett, míg oda érhettem.
145. Hol is a Szűz Asszonyt szaporán áldottam,
A fáradság után végre elnyugodtam,
Elhagyom pályámat, tovább mint futottam,
Légyen elég, a mit ezekről mondottam.

(Vége.)

JEGYZETEK.

Az eredeti kéziratnak a Csalárd Cupidó két leghitelesebbnek tartott szövegével való összevetéséből kitűnik, hogy igaza van Dugonicsnak abban, hogy a Cupidó 1772-iki kiadását megtoldottnak tekintette, s hogy a budai «kaczér kiadásban» foglalt előszó is hiányzik az eredeti kéziratban, mindazonáltal kétségtelenül igaznak fog bizonyulni az is, hogy az általa említett eredeti kézirat, melyet ő Mérei Sándor nevű tanítványától kapott, — nem lehetett a valódi kézirat, mert sem az általunk közölt előszóról nincs benne említés téve, sem pedig a szöveg nem a hiteles szöveg, mint az a következő összehasonlításokból kiviláglik.

A szöveg-eltérések jegyzésénél az 1751-iki budai kiadást vettük alapúl, mert ezt nyomatta le Landerer az 1772-iki kiadásban. E kiadást rövidítve *Bud.*-nak jegyezzük. Dugonics 1796-iki kiadását *Dug.* rövidítéssel fogjuk jelezni.

ELSŐ RÉSZ.

1. verssz. 3. sor.

Eredeti: Nöstényérül az him madár feletkezett

Bud.: Nösténnyéről az Him madár feletkezett,

Dug.-nál: Nösténnyéről a Him *el* is feletkezett

2. verssz. 3. sor.

Ered.: Reggel volt az idő kedvezet friss éggel

Bud.: Reggel volt az idő kedvezett *frisséggel*,

Dug.: Reggel volt az idő, kedvezett friss éggel.

4. sor.

Ered.: Midőn megindulok minap ollian véggel,

Bud.: Midőn megindulék minap ollyan véggel,

Dug.: Midőn meg-indulok minap ollyan véggel:

3. verssz. 2. és 3. sor.

Ered.: A mellyben nem kis részt kezdettem érzeni,
Az üdö a mint kezd megént térengeni,

Bud.: *Mellyben* nem *kicsiny* részt kezdettem érezni
Az idő *miként* kezd *ismét* teregetni.

Dug.: = eredetivel.

4. verssz. 3. sor.

Ered. és *Bud.*: Kiknek öble hangzik gyakor szózatokkal,

Dug.: *Hangzik* üres öble gyakor szózatokkal.

6. verssz. 3. sor.

Ered. és *Bud.*: Mayd halálos gyászhoz rendelte ruháját.

Dug.: Majd halálos gyászra rendelte ruháját.

4. sor.

Ered.: Keserves jajj! annak bőviti lármáját.

Bud.: Keserves *jajjának* bőveti lármáját.

Dug.: Keserves *jajjának* bővitén lármáját.

7. verssz. 1. sor.

Ered.: Az mig távulb valo, ki vólt nem tudhattam,

Bud.: A mig *távol* vala, ki vólt? nem tudhattam,

Dug.: A még *távul* vala, ki vólt, nem tudhattan.

3. sor.

Ered. és *Bud.*: Achisnak esetén . . .

Dug.: *Acisnak* esetén.

8. verssz. 1. sor.

Ered.: Midőn pedig közelb jöven észrevettem

Bud.: Midőn pedig közelb *jönne*, észrevettem

Dug.: Midőn pedig közel-*jöve*, észrevettem

4. sor.

Ered.: Egyetlen egyemet de fel nem lelhettem

Bud.: Egyetlen egyemet *imé* nem lelhettem.

Dug.: Egyetlen egyemet de fel *sem* lelhettem.

9. verssz. 2. sor.

Ered. és *Bud.*: S hogy inkább fel lellyem titkosan is lestem

Dug.: S hogy inkább *meg*-lellyem titkossan is lestem

4. sor.

Ered.: De kívánt nyomába mind eddig sem estem,

Dug.: De *kévántt* nyomában mindeddig sem estem.

A *Bud.* az egész 9-ik versszak eltér:

Noha itt bejártam már minden helyeket,
Felkerestem e nagy Hegyeket, Völgyeket,
Hogy fel nem találom, érez nagy sebeket
Szivem; azért is önt szemem bőv könyveket.

10. verssz. 1. sor.

Ered.: Ezt hallván, véltem azt, Adonist jajgattya

Bud. és Dug.: Ezt hallván, *azt véltem*, Adonist jajgattya

4. sor.

Ered. és Bud.: Egy rá jövő vad kan rútul el szagattya

Dug.: Egy *reá jött* vadkan rútul elszaggattya.

11. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: Azt kesergi most is és hal, vész érette

Bud.: Azt kesergi most is, *majd meghal* érette.

13. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Indully meg, keresd fell édes gyermekemet,

Dug.: Indully és keresd fel *kedves* gyermekemet

14. verssz. 3. sor.

Ered.: S nem gondolnék semmit terhes fáradsággal,

Bud. és Dug.: S nem gondolnék *semmi* terhes fáradsággal.

15. verssz. 1. sor.

Ered.: De minthogy nem tudom Cupido ki legyen.

Bud.: De *mivel* nem tudom, Cupido ki legyen.

16. verssz. 1. sor.

Ered.: Kedvetlen hallia ezt s a fejét csávállya

Bud.: Kedvetlen *hallá* ezt, a fejét csavállya

Dug.: Kedvetlen hallya ezt és fejét csavállya

3. sor.

Ered.: Kikrül ösmerhető jeleit számlállya

Bud. és Dug.: *Kinek* esmérhető jeleit számlállya.

4. sor.

Ered. és Dug.: Kér megént, mennyek el és magát ayánlya

Bud.: *Ismét kér:* mennyek el és magát ajánlya.

18. verssz. 4. sor.

Ered.: Fiamnak s érzette nyilát is szivében.

Bud. és Dug.: Fiamnak s érzette *nyilait* szivében.

A család Cupido.

8

19. verssz. 4. sor.

Ered.: S ösmérte mi legyen ott maradt szikrája
Bud. és Dug.: Ösmérte, *ki* legyen; ott maradt szikrája.

20. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: Csudálom a nélkül eddig miként lettél
 Hogy Te is Fiammal meg nem ösmérkedtél

Bud.: Csudálom, a nélkül eddig *mint lehet*tél
 Hogy Te is Fiammal meg nem esmérkedtél.

Dug.: Csudálom a nélkül eddig *hogy lehet*tél,
 Hogy *édes* Fiammal meg nem ösmérkedtél.

21. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: De ám az úgy legyen, hogy még nem ösméred,

Bud.: De bár az úgy legyen, hogy még nem esméred.

4. sor.

Ered. és Bud.: Ha meghozod azért lesz minémű béred.

Dug.: Ha meg-hozod, azért lesz *akármi* béred.

22. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: Láng színnel egyvelölt barna ábrázattya,
 Mint a zajos tenger habzó gondolattya.

Bud.: Lángszínnel *elegyes* barna ábrázattya
 Mint a zajos Tenger *habja*, gondolattya.

Dug.: Lángszínnel *elegyes* barna ábrázattya,
 Mint a zajos tenger, habzó gondolattya.

23. verssz.

Ered.: Füzetetett vala kétt felöl tollakkal,
 Tegez van oldalán, az rakva nyilakkal,
 Világ nagyobb részét holdittya azokkal,
 Kiket megsért pedig gyötri sok kinokkal.

Bud.: Füzetetett vala kétfelöl *szárnyakkal*
 Tegez van oldalán, *melly* rakva nyilakkal
 Világ nagyobb részét hódittya azokkal,
 Kiket *pedig megsért*, gyötri *nagy* kinokkal.

Dug.: Füzetetett vala két felöl tollakkal,
 Tegez van oldalán, *megrakva* nyilakkal,
 Világ nagyobb részét hódittya azokkal,
 Kiket megsért pedig, gyötri *nagy* kénokkal.

24. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Csak függeszd elmédet e mondott jelekre.

Dug.: Csak függeszd *szemedet* e mondott jelekre.

5. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Ne csudáld (én néki ilyen vállaszt tettem)

Dug.: Ne csudáld (én néki ilyen *vallást* tettem)

6. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: Hogy a czélhoz érvén vehessem pálmáját,

Bud.: Hogy a *czélra jutván* vehessem pálmáját.

4. sor.

Ered. és Dug.: Gondolni sem tudtam Cupidó csidáját.

Bud.: *Álmodni* sem tudtam Cupidó chidáját.

7. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Dug.: Illy bús vóltában is ezen mosolyoda

S mintegy boszankodva megfelelvén monda:

Bud.: Illy bús vóltában is ezen mosolyodva

Megfelelvén: mondgya mint egy boszankodva

4. sor.

Ered.: Tudnod kell: mind Phœbus, mind Mars holdul oda,

Bud.: Tudnod kell: *mert* Phœbus s mind Mars hódol oda,

Dug.: Tudnod kell: *mert* Phœbus, Mars *is* hódol oda.

8. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Tudgya Phœbus mint járt a Daphne Nymphával

Dug.: Tudgya Fébus, mint járt *Dáfne nimfájával*.

9. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Fogadom hagyását hogy már ell-követtem,

Dug.: Fogadom hagyását hogy *mindgyárt* követem

10. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Fel is övedzem ott mindjárt ágyékomat,

Dug.: Fel-is-övedzttem ott *tüstént* ágyékomat.

3. sor.

Ered.: És kezemhez vévén fel vonyott ijjamat

Bud.: És kezemhez vévén *fel-huzott* ijjamat

Dug.: És kezemhez vévén *fel-rántott* ijjamat.

4. sor.

Ered.: Megindulok s híven követtem útam,

Bud.: Megindulék, híven követém útam,

Dug.: Meg-indulok, híven *követvén* útam.

31. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: A szomszéd erdőkön mikor által megyek;

Bud.: A szomszéd erdőkön *midőn* által mégyek

32. verssz. 2. és 3. sor.

Ered.: Várom, hogy találnék út tudó emberre,
 Kiáltok azonban kellyen mennem merre?

Bud.: Várom, hogy *akadnék* út-tudó emberre,
 Kiáltok azonban; kellyen mennem merre?

Dug.: Várom, *ha* találnék, út-tudó emberre,
 Kiáltok azomban: *mennem kellyen* merre?

4. sor.

Ered. és *Bud.*: Kin zendül az erdő és azt mondgya erre.

Dug.: Kin rendül az erdő, és azt mondgya: erre

33. verssz. 2. sor.

Ered. és *Bud.*: És honnét a szó jön, a felé indulok,

Dug.: És *a* honnét szó jön, a-felé indulok.

3. sor.

Ered.: De senkit nem látván ottan megbúsúlok,

Bud.: De *ottan senkit nem látván* megbúsúlok,

Dug.: De senkit *se* látván, *legott el*-búsúlok.

34. verssz. 4. sor.

Ered. és *Dug.*: Nem látni fénnyében annak semmi rútat.

Bud.: Nem látni *szinében* annak semmi rútat.

35. verssz. 1. sor.

Ered. és *Dug.*: Csak hogy bő folyamja a mint csörökdögél

Bud.: Csak hogy *folyamattya* amint csörögdögél

4. sor.

Ered. és *Dug.*: Mint mikor a siró szemből könyv esdögél,

Bud.: Mint mikor a siró *szeme könyvezdegél*.

A 36. versszak a *Bud.*-nál teljesen hiányzik.

37. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: Hallok csördigélni ottan is egy forrást,
 És én is a felé fordítom a járást.

Bud.: Hallok *csurdogálni odébb* is egy forrást
 Azért én is arra fordítám a járást.

Dug.: Hallok *csörgedezni* ottan is egy forrást:
 Azért én is *oda* fordítom a járást.

38. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: A ki noha nyári levelét hullatta

De amint kóróját az Eurus mozgatta,

Bud.: A ki noha nyári levelét hullatta
De *mint a* koróját *Eurus forgatta.*

Dug.: *Melly is* noha nyári levelét hullatta
De, amint kóróját az *Eurus forgatta.*

39. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Gondolván veszett ott valamelly ártatlan,

Dug.: Gondolám : veszett ott *valami* ártatlan

4. sor.

Ered. és Dug.: De nagy tévelygéssel, mint az ott járatlan.

Bud.: *Nagyobb* tévelygéssel mint az ott járatlan.

40. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: S mondám itten valljon a felelő ki lén ?

Az Echo szól erre és azt mondgya, hogy *én.*

Bud.: S *mondottam magamban*, a felelő ki lén ?

Az Echo szól erre és *gyorsan* mondgya: én

Dug.: *Kérdeztem magamban*: a felelő ki lén ?

Szól erre az Ékhó és azt mondgya, hogy *Én.*

41. verssz. 1—3. sor.

Ered.: Most veszem eszembe: ez csalt meg fellyebb is

Ha szavát fogadom, vezet ő bellyebb is,

Az vadon erdőben lészen jobb s könnyebb is.

Bud.: Most vészem eszemben, *a* chalt meg fellyebb is,

Ha szavát fogadom, vezet *még* bellyebb is

A vadon erdőben *sokkal* jobb s könnyebb is.

Dug.: Most *jutott* eszembe: ez csalt meg fellyebb is,

Ha szavát fogadom, vezet ő bellyebb is,

A vadon *erdőbe*; *jobb lesz* és könnyebb is.

42. verssz. 1. sor.

Ered.: Szebb is mondgya Echo, erre így felelvén

Bud. és Dug.: *Jobb* is mondgya Echo erre így felelvén

3. és 4. sor.

Ered.: De a szebb s jobb utat magam is kedvelvén

Azt kezdem keresni vissza mendegelvén.

Bud.: De a szebb s jobb utat magam is *kedvellém*,

Azt kezdém *követni* vissza mendegelvén

Dug.: De a szebb s jobb utat magam is kedvelvén

Azt kezdém *követni*, vissza-mendegelvén.

43. verssz. 3. sor.

Ered.: Vezesse ki onnét: végre ott is érem

Bud.: Vezessen ki onnét: végre *el* is érem,

Dug.: Vezessen ki onnét: végre *el* is érem

44. verssz. 1. sor.

Ered.: Az kin egy sombokra le haytom fejemet,

Bud.: A *hol* egy *som-bokra* le *hajtám* fejemet

Dug.: *Itten* egy *zsombokra* lehajtom fejemet.

2. sor.

Ered. és *Bud.*: Hogy megnyugosztallyam ott fáradt testemet

Dug.: Hogy meg-nyugasztallyam *el*-fáradtt testemet

3. sor.

Ered.: De abban kevésbé tölthettem kedvemet

Bud.: De *abba* kevésbé tölthetém kedvemet

Dug.: De *itt is* kevésbé tölthettem kedvemet,

4. sor.

Ered. és *Dug.*: Esős jaj szó hatván csakhamar fületem,

Bud.: Erős jaj-szó *hatá* csak hamar fületem.

45. verssz. 1. sor.

Ered.: Kire felébredvén nézek ide s tova

Bud.: *Mellyre* fel-ébredvén nézek ide, oda

Dug.: *Erré* fel-ébredvén nézek ide-tova

46. verssz. 1. sor.

Ered. és *Dug.*: Látok azon kívül egy nyilat mellyében

Bud.: Látok azon *közben* egy nyilat mellyében.

3. sor.

Ered.: Milly nagy fájdalommal kinozza szivében

Bud. és *Dug.*: *Melly* nagy fájdalommal kénozza szivében

47. verssz. 1. sor.

Ered.: Akárki légy a kit itt én most szemlélek

Bud.: Akárki légy akit *én most itt* szemlélek,

Dug.: Akárki légy a kit *mostan itt* szemlélek.

48. verssz. 1. sor.

Ered.: Irtózom elsőben oda közelb menni

Bud. és *Dug.*: Irtózom elsőben oda *közel* menni.

2. sor.

Ered.: Közelitem végre s kezdek illy szót tenni

Bud.: Közelítvén végre, kezdek illy szót tenni.

Dug.: Közelítek végre, s kezdek illy szót tenni

4. sor.

Ered.: Mellyben ily veszetten látlak téged lenni.

Bud.: Mellyben ily *veszettül* látlak téged lenni

Dug.: Mellyben ily *veszettül* látlak *fetrenge*ni.

49. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: Monda az Cupido amaz tegzes gyermek

A kinek tüztől vannak a szerelmek.

Dug.: Monda: *Jaj*, Cupidó, ama tegzes gyermek,

Kinek bő tüztől vannak a szerelmek,

4. sor.

Ered. és Bud.: Kik majd el is nyelnek, mint halálos vermek,

Dug.: *Melyek* majd el nyelnek, mint halálos vermek

50. verssz. 2. és 3. sor.

Ered.: Én pedig szintén most utánna erettem,
De uttyát nem tudván eddig tévelyegtem.

Bud.: az egész versszak hiányzik.

Dug.: Én pedig *szintén* ő utánna eredtem
De uttyát nem *látván erre* tévelygettem.

52. verssz. 3. sor.

Ered.: Én segittenélek azomban szivessen

Bud.: És segittenélek *azokban* szivessen,

Dug.: Oh segitenélek *bizonnyal* szivessen.

53. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Nehéz (úgy mond) nekem tőled segítettetnem

Bud.: Nehéz, úgy mond tőled *mostan* segítettetnem.

54. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered.: Mellynek képe alig tűnhete szememben,
Fájós nyilat löve mindgyárást szivemben,
De magát mind eddig sem adá kezemben.

Bud.: Mellynek képe alig tűnhete szememben,
Tüzes nyilat löve mindgyárást szivemben
De magát mindeddig sem adá kezemben

Dug.: *Kinek* képe alig *tűnhetett* szememben,
Tüzes nyilat *lővé* mindgyárást szivemben,
De magát, mind-eddig *nem* adá kezemben.

55. verssz. 1. és 4. sor.

Ered.: Mindgyárt elvette az szép szabadságomat
Nem engedvén mástól meg gyógyulásomat.

Bud.: *A vitte el akkor* szép szabadságomat
Nem engedvén mástól meg-gyógyulásomat.

Dug.: *Az vitte el akkor* szép szabadságomat
Nem *engedi* mástól meggyógyulásomat.

56. verssz. 4. sor.

Ered.: Melly miatt halált hall rövid nap felölem.

Bud.: Melly miatt halált hall *nem soká* felölem.

Dug.: Melly miatt halált hall *ma-hónap* felölem.

57. verssz. 4. sor.

Ered.: A kiknek rettegnd el te is példájokat

Bud.: A kiknek *rettegjed* te is példájokat.

Dug.: Kiknek *te is* rettegnd csúfos példájokat.

58. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: Mind ő azok oka, jó hogy el jöhetnél
Onnét te is és ott törben nem rekedtél.

Bud.: Mind ő azok oka; jó hogy el jöhetnél
Onnét; te is *mint más*, törben nem rekedtél

Dug.: *Eő mind* azok oka. Jó, hogy el-jöhetnél,
És valamint mások, törbe *nem ejtettél*.

59. verssz. 4. sor.

Ered. és *Bud.*: Teste kövé lévén csak szava marada.

Dug.: Teste kövé *válván*, csak szava marada.

60. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és *Bud.*: Narcissusért veszett rendetlen tűzében
Melly is maga képét egy forrás vizében

Dug.: Narcissus is veszett rendetlen tűzében,
Ki is maga képét egy forrás vizében...

61. verssz. 4. sor.

Ered.: Azért kiált most is ott Echo alá s fell.

Bud. és *Dug.*: Azért kiált *Echo most is ott* alá s fel.

62. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és *Bud.*: Hanem hogy Caunustul Biblis el maradott
Azért halván, veszvén könyve meg áradott.

Dug.: Hanem hogy Kaunustól Biblis el *szakadott*
Ezt hallván elveszett, s könyve meg-áradott.

3. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Hogy sós könyvekből lett annak eredése

Dug.: Mert sós könyvekből lett annak eredése.

5. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: A kit megkerülhet e mindent meg csalat
Mert annak ízével sok mérget be nyalat.

Bud.: Mert annak ízével sok mérget be nyalat,
A kit meg kerülhet mindent ez megcsalat.

Dug.: A kit megkerülhet, *vele mérget nyalat*
Nin'sen egy teremtés, akit meg nem csalat.

6. verssz. 4. sor.

Ered.: És kiáltat mostan velem is sok jajjt s óht

Bud.: E kiáltat velem *most* is sok jajt és óht.

Dug.: Eő kiáltat mostan velem is sok jajt s óht.

9. verssz. 2. sor.

Ered.: Akik közt mayd eytem kétségben magamat.

Bud.: *Melly miatt* majd ejtem kétségben magamat

Dug.: *Ezért csak nem* ejtem kétségbe magamat.

10. verssz. 1. és 3. sor.

Ered.: Nem lehet (igy szólok) ezekre mást tennem
Vagy élet, vagy halál, szükség addig mennem.

Bud.: Nem lehet (igy szólok) *ezekről most* tennem
Vagy élet, vagy halál, szükség addig mennem.

Dug.: *Ezekre így szólék: nem lehet* mást tennem.
Vagy *élek* vagy *halok*; szükség addig mennem.

71. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: A mikor érkezel annak a bér czére

Bud.: A mikor érkezel annak a *berkére*

72. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Sietek, lábamnak semmit sem kedvezvén

Dug.: Sietek, lábamnak semmit sem *engedvén.*

73. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: Nyugszom is de tartom azon nagy gondomat.

Bud.: Nyugszom, de *hányom is* azon nagy gondomat,

74. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Erős ropay hattya azonban fületem.

Bud.: Erős *roppant* hattya azomban fületem

2. sor.

Ered. : Egy gim szarvast látok

Bud. és Dug. : Egy *him* szarvast látok

4. sor.

Ered. és Dug. : S azzal együtt már is felvontt idegemet.

Bud. : S azzal együtt *gyorsan* felvont idegemet.

76. verssz. 3. és 4. sor.

Ered. : És történnén *vetném* szememet testére
Ne adgyon engem is ebek ebédgyére.

Bud. : És történnén *vetnem* szememet testére
Ne adgyon engem is ebek ebédgyére.

Dug. : *Történetből* *vetném* szememet testére
Adgyon is engemet ebek ebédgyére.

77. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. : Azt is bánom már a mit magamra vettem
Most Cupidó dolgát kit nem remélhettem.

Bud. : Azt is bánom *amit már* magamra vettem
Most Cupido *dolgán*, kit nem reménlettem

Dug. : Azt is bánom *immár*, mit magamra vettem
Kupidó csinnyeit, ki nem reménlettem.

78. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. : Mind megyek és tovább halladok utamban,
Alig várván végét, mint érek dolgomban.

Bud. : Mind mégyek, *azomban* haladok utamban,
Megvárván, hogy véget mint érek dolgomban.

Dug. : *Mint* megyek, *azomban* haladok útamban.
Megvárván : hogy véget mint érek dolgomban.

79. verssz. 1. sor.

Ered. : Noha ezen szívem magamban megretten.

Bud. : Noha ezen szívem *magában* megretten.

Dug. : *Szívem ezen noha magában* meg-retten.

4. sor.

Ered. és Dug. : Fetrengenek ottan igen megesetten.

Bud. : *Versengenek* ottan igen megesetten.

80. verssz. 1., 2. és 4. sor.

Ered. : Onnét tovább menvén vagyon nagyobb sereg,
A ki ott szertelen kinokba kesereg

.
Némelly nagy kinokban fel s alá tekereg.

Bud.: Onnét tovább *mégyek*, vagyon nagyobb sereg
A *melly* ott szertelen *kinnyába* kesereg,

.
Némelly nagy *jajt* üzvén fel, s alá tekereg

Dug.: Onnét tovább menvén, vagyon nagyobb sereg,
A *melly* ott *Szerelem-kénokban* kesereg

.
Némelly nagy *kénnyában* fel-alá-tekereg

81. verssz. 3. sor.

Ered.: Maga veri által törével veséjét.

Bud.: Maga veri által *fegyverrel* veséjét.

Dug.: Maga veri-által *törjével* veséjét.

82. versszak a *Bud.* teljesen hiányzik.

3. sor.

Ered.: A mig szólhat szitkos átok van nyelvében

Dug.: A mig szólhat, *szitok*-átok van nyelvében.

84. verssz. 3. sor.

Ered.: Némelly mindent oldoz s tűz láng jön szeméből

Bud. és *Dug.*: Némelly mindent *üldöz*, tűz-láng gyön szeméből

86. verssz. 2. sor.

Ered. és *Dug.*: Adhat akárkinek szörnyü iszonyodást

Bud.: Adhat akárkinek *méltó* iszonyodást.

89. verssz. 2. és 3. sor.

Ered.: A mikor törében ejtett az átkozott

Mindent ígért méze méreggá változott

Bud.: De mikor töriben ejtett az átkozott

Mindent ígért méze, méreggá változott

Dug.: A *midőn* töribe *fogott* az átkozott,

Mindent ígért, méze *mécregre* változott.

90. verssz. 3. és 4. sor.

Ered. és *Dug.*: Mondom: mi okból járt ily szerencsétlenül

Hallyad (mond) ki rontott nagy reménytelenül.

Bud.: *Kérdem*: mi okból járt ily szerencsétlenül?

Mond: *Cupido* veszte nagy reménytelenül.

91. verssz. 1. és 3. sor.

Ered.: Mert még nem is kezdett orczáam pelyhesedni,

Hogy megcsall nem tudván arról elmélkedni,

Bud.: Mert még nem is *kezde* orczáam pelyhesedni

Hogy megcsal: nem *tudtam* arról *emlékezni*

Dug.: Még nem is kezdett *vólt* orczám pelyhesedni
Hogy meg-csal, nem tudván arról elmélnedni

92. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: Onnét vett kínomban sokáig *sin*lettem
S alig hogy a halál *prédája* nem lettem.

Bud.: Onnét vett kínomban sokáig *sinlödtem*
És alig hogy halál *prédája* nem lettem.

Dug.: Onnét vett kénomban sokáig *sén*lettem
S alig hogy a halál *prédája* nem lettem.

93. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: De megtére megént s rajtam könyörüle.

Bud.: De megtér~~vén~~ megint rajtam könyörüle.

94. verssz. 2. sor.

Ered.: Mondván dicsérettel nagy rendből valónak

Bud. és Dug.: Mondván dicsérettel nagy *nemből* valónak.

4. sor.

Ered.: És tetszett a nékem mind szépnek mind jónak

Bud.: Mert tetszett a nékem mind szépnek mind jónak

Dug.: *Látszatott* is nékem mind szépnek, mind jónak

95. verssz. 2. sor.

Ered.: Egy gyógyulásomra hasznosnak vélhettem

Bud.: És gyógyulásomra hasznosnak vélhettem.

Dug.: *Gyógyulásomra* is hasznosnak vélhettem.

96. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Itt Cupido vadász vala én szarvassa

Bud.: Vadász *Cupidónak* *valék* én szarvasa

97. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: Szívemnek sem vala tovább maró férge,
A régi kinoknak szakatt éppen vége.

Bud.: Szívemnek sem vala tovább *máshoz frigye*
A régi kinoknak szakadt *most* mind vége.

Dug.: Szívemnek sem vala *többé* maró férge,
A régi kínoknak szakadt *hamar* vége.

98. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Dug.: Mint a foglalkozó gerlicze társával
Töltöttük időnket szívünk nyugalmaival.

Bud.: Mint szép *turbikoló* Gerlicze *párjával*
Töltöttük *az időt* szívünk nyugalmaival

01. verssz. 4. sor.

Ered.: Minden kívánt jókkal rakatott szelenczém

Bud.: Minden kívánt jókkal *rakodott* szelenczém

Dug.: Minden kívánt jókkal *megrakott* szelenczém.

04. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Kányája *sem* szerezh több kint Titiusnak

Dug.: Kányája *nem* szerezh több kint Ticiusnak.

05. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Nem mehetett ennél tovább beszédében.

Dug.: Nem *mehetett tovább ennél* beszédében.

4. sor.

Ered. és Dug.: Ugy epezh magát illy veszett ügyében

Bud.: Ugy epezh magát illy *veszedelmében*.

06. verssz. 1., 2. és 4. sor.

Ered.: Kit könyvezés nélkül én sem szemlélhettem,

Azt mindazon által tőle is kérdettem

Hol legyen Cupido

Szolt ugyan valamit, de mit, nem érthettem.

Bud.: Kit könyvezés nélkül én sem *szenvedhettem*

Mind az által még is tőle ezt kérdettem

Hol *vagyon* Cupido

Szolt ugyan valamit, de *meg* nem érthettem.

Dug.: Kit könyvezés nélkül én *nem* szemlélhettem

Tőle *mind-az-által csak aztat* kérdeztem

Hol legyen Kupidó

Szolt ugyan valamit, de mit, nem érthettem.

108. verssz. 4. sor.

Ered.: A kit halván fel áll fejemen minden haj.

Bud.: *Mellyet* halván, fel-áll fejemen *mind a* haj

Dug.: *Mellyet* hallván fel-áll fejemen minden haj.

109. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered.: Onnét szaporodik a szörnyű jajgatás

Eddig is szivemben lévén kinos hatás,

Itt a sok keserves panasz jaj halgatás.

Bud.: *Honnét* szaporodik a *sűrű* jajjgatás.

Volt pedig szivemnek elég kinos hatás

Eddig is, itt a sok panasz, s jaj halgatás.

Dug.: Onnét szaporodik a szörnyű jajgatás,

Völt pedig szívembe elég kénos hatás
Itt a sok keserves panasz, s jaj-hallgatás.

111. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: Látván jön egy asszony jajgató futással
Mocskollya személyét sűrű karcolással.

Bud.: *Látom*, jö egy Asszony jajgató futással
Mocskollya személyét sűrű karczolásal.

Dug.: *Láttam gyű* egy asszony jajgató futással
Mocskollya *orcáját* sűrű karczolásal.

112. verssz. 2. és 4. sor.

Ered.: Megdühödt mérgében szegényt azt faggattya

Bud.: Megdühödt mérgében szegényt *fojtogattya*
És a merre mégyen, *mindenütt* hullattya.

Dug.: Megdühödt mérgében *azt szegényt* faggattya
És a merre mégyen az uton hullattya.

113. verssz. 1. sor.

Ered. és *Dug.*: Nem messze utána kirántott törével.

Bud.: Nem messze utánna *kivont fegyverével*

116. verssz. 3. sor.

Ered. és *Bud.*: És akkor illy formán magamban beszéltem.

Dug.: És akkor *magamban illy formán* beszéltem

117. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: De hogy sem bolondul veszteném magamat
Jobb megváltoztatnom tanácsal dolgomat.

Bud.: És hogy *tudatlanul ne* veszténém magamat
Jobb meg-változtatnom *tanácsolt* dolgomat

Dug.: És hogy *bolondgyába ne veszzem* magamat,
Jobb: megváltoztatnom *tanácslan* dolgomat

119. verssz. 3. sor.

Ered. és *Dug.*: Magamnak ennyi bajt s félelmet szerzenem,

Bud.: Magamnak ennyi *bút* s félelmet szerzenem.

120. verssz. 2. sor.

Ered.: És engem követnek valamellyre megyek.

Bud.: És engem követnek *valahová* megyek

Dug.: És engem követnek *valamerre* megyek.

3. sor.

Ered. és *Dug.*: Kik között nem tudom, útat merre vegyek,

Bud.: Kik *közzül* nem tudom utat merre vegyek.

2. verssz. 2. és 4. sor.

Ered.: A tiszta életnek kegyes Asszonyához
Régi szolgájának s veszi azt magához.

Bud.: A tiszta életnek *kedves* Asszonyához
Régi szolgájának és vészi magához.

Dug.: A *kegyes* életnek *tiszta* asszonyához
Régi szolgájához és *vészen* magához.

MÁSODIK RÉSZ.

Dugonics e részből az első 69 versszakot egyszerűen el-
aggyta, a budai kiadás pedig megtoldotta sok oda nem való, az
eredetiből teljesen hiányzó versszakokkal, melyeket már azért is,
mert ebből a kiadásból csak alig van közkézen pár példány, az
elvető helyeken fel fogunk sorolni. A lectio variansok a 69. vers-
szakig tehát csak a budai kiadásra vonatkoznak.

verssz. 1. és 3. sor.

Ered.: Így szólván azomban jó köz földet mérek
De a bérceztől mihelyt az más völgyre térek.

Bud.: Ezeket *beszélvén* jó köz földet mérek
De a bértről mihelyt a más völgyre *érek*

verssz. 2. sor.

Ered.: Átkozák hó pinzét sirva tárházának

Bud.: Átkozák hó-pénzét *mérge*s tárházának

verssz. 1—4. sor.

Ered.: Ezek pedig állnak sokféle rendekből

Fejedelmi, grófi sokféle nemekből

Nemesi, városi, vitézlő rendekből

Pór, paraszt, szabó, szűcs és egyéb czélekből.

Bud.: Ezek pedig állnak sokféle rendekből

Fejedelmi, grófi, *uri emberekből*,

Nemesi, városi, vitézlő *nemekből*

Pór, paraszt, szabó, szűcs s *egyéb személyekből*.

verssz. 2. sor.

Ered.: Orczákon, nyakokon sűrű eső pöngés

Bud.: Orczákon, nyakokon sűrű eső *csengés*.

5. verssz. 3. sor.

Ered.: Irtózás hallása szertelen átkoknak.

Bud.: Irtózás hallása *szüntelen* átkoknak.

7. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered.: Minden menti pedig magát hogy büntelen
A mint veszekednek egymással képtelen,
Cupidót átkozván mindenek *szüntelen*.

Bud.: Minden *pedig magát* menti, hogy büntelen,
A mint veszekednek egymással *szüntelen*
Cupidót *átkozzák mindnyájan szertelen*.

8. verssz. 3. sor.

Ered.: És onnat megtérvén egy nem vélt órában

Bud.: És onnat meg-térvén egy *titkos* órában.

9. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: Az mig helyre állott abbul egésségem
Borbélyom alá dőlt sokszor feleségem.

Bud.: *Mások alá veté farát* Feleségem
A mig helyre állott abból egésségem.

10. verssz. 1. sor.

Ered.: Egy pedig nagy jajjal így szólla közülök
Én pedig . . .

Bud.: *A harmadik így szól nagy jajjal közülök.*
Én midőn

11. verssz. 1. sor.

Ered.: Így szól amaz: mentem minap jószágomban

Bud.: *Negyedik mond* mentem *vala* jószágomban

A 11. versszak után a következő toldalék van közbeszúrva, mely mind az eredeti kéziratban, mind Dugonicsnál hiányzik.

Bud.: Az ötödik azért van keserűségben,
Hogy más országokban járván követségben
Két esztendő mulva, nem várt vendégségben
Házához érkezik, éppen keresztségben.

Az hatodik: azon törődik magában,
Izzad a homloka, s majd öszül bújában
Hogy alig tölt három hét házasságában,
És már is komákat gyütenek házában.

Az hetediket is hasonló fájdalom
Sértvén, így szól: csak most volt a lakodalom,
De már a mint érzi mozgását óldalom,
Csak hamar Bába kell itt is úgy gondolom.

A kit vettem pedig, nékem úgy szerzették,
Mint szüzet: de velem azt csak elhitették;
Mert sengéjét mások az előtt elvették,
Férges volt, a mikor kezemhez ejtették.

Kivel a vőfély is bizvást forgolódott
Hihető attól is vett volt már a soldot,
Nem kell azért várni sok meg-újjult holdot,
Hogy a bé-kötött sák lészen itt meg-óldott.

Némelly: azt porralya szive nagy mérgében
Hogy a vármegyének lévén gyűlésében,
És onnét házához hamar meg-tértében
A szomszédgyát lepi a maga fészkeben.

Némellyt az epeszti s fogyattya kinnyában,
Hogy nem messze halván egykori úttýában.
A midőn hajnalkor bé-lépne házában,
Ott négy lábat szemlél csudálva ágyában.

A mellyről: (noha azt nehezen szenvedí
Az asszony) a leplet a mikor fel-fedi,
A csatlós ásít ott: de hamar el-szedi
Onnét magát, s hogy meg-kapják, nem engedi.

Némellynek a miatt vagyon feje gözi
Hogy a sok vendéget házánál nem győzi
Kikért a Mennyetske magát fel kendőzi
És a miye vagyon, örömet fel-főzi.

Azomban ollyal is kész ő gazdálkodni,
Ugyan is itt azért szoktak társalkodni,
Mellyért az Urának méltó komorkodni,
Egy fészken sok Sasnak nehéz megalkudni.

Ki azon dúl, hogy egy jó baráttya torán
Lévén minap s onnét haza menvén korán,
Láttya, mulat ott az aszszú-szőlő-borán
Egy Bor-áros s nyalja az Asszonyt szaporán.

Egy szép bokor nyusztot forgat a kezében
Hogy azt az Asszonyoknak adhatná cserében
És ha az Urának meg-érkezésében
El nem bomol vala, ment volna is végben.

Ki azt síjja, midőn ő vendégeskedik,
Tetteti az asszony, hogy megbetegedik,
Azon közben másnak ollyal kedveskedik,
A mellyen az egér nem csemegészkedik.

Amannak: a miatt háborog elméje,
Hogy jóllehet estve dül néha melléje,
De külön ágyra jár többször Menyetskéje,
És ott másnak tisztul attól a veséje.

Ennek: (noha magát gyakran confortálja,
De még is a tárgyat hibáson találja)
A fáj, hogy Nösténnye másért meg-utálja,
És a ki jobban lő, annak inkább állja.

E köszvényes lévén; azt nyögi jajgattya
Mint hogy ő a párnát már resten rughattya
A Menyetske magát ollyal mulatgattya
Ki ép kézzel, lábbal ágját csikorgattya.

Attól ereszkedik, tejesedik mellye,
De ez arra nem hajt, gondgyát mint viselleye,
Hanem ama búsúl, azt miként mivelleye,
Hogy másé a borju, mégis ő nevelleye.

Ez: illy panaszt téssen: én meg-öregedtem
Feleséget pedig fiatal szerzettem,
A mellynek hogy tellyes kedvét nem tehettem,
Ifjabb csödört szerzett magának helytettem.

Mind az által: nékem azzal hizelkedik
Én tölem vagyon, hogy gyakran tellyesedik,
De hihető, hogy az attól tejesedik,
A kinek farával gyakran kedveskedik.

Van, ki így kesereg, Isten még mit érek
Im, nem tágitanak a sok Officzérek,
Ők birják ágyamat, én ahhoz nem férek,
S ki-tudván házamból, szállást másutt kérek.

Van olly is, ki szívét azzal szomorgattya,
Hogy mikor tanuló-házát látogattya
Præceptor az Asszonyt bizvást szorongattya
S Calepinus helyett a pendelt forgattya.

Az így szól: kezdettem volt egy helyre mennem
De hogy későn járék, esvén olly hirt vennem,
Meg-térék utamból s azt kezdém fel-tennem,
Valamint, valahogy, otthon kell ma lennem.

Haza is érkezem, de csak étszakára,
Mikor már az Asszony ment volt nyúgalmára,
Mindazáltal úgyis vigyázván magára,
Előbb fel-kél, mint én lépek szállására.

Mond: ki várhatta most meg-érkezéseted,
Előre miért nem küldted emberedet,
Tudhattalak volna úgy várni tégedet,
A mint illik látnom kedves személlyed.

El-költ a vacsora, mit adgyak már enned,
Édesem kell addig várakozva lenned,
Mig valami készül, azomban jobb menned
Az ebédlő házban s ottan meg-pihenned.

Magam pedig mindgyárt mégyek a konyhára,
Hogy a mit készítek, ne légyen sokára,
A kit halván én is így szóllék szavára,
Ettem már, szükségem nints a vacsorára.

Hanem nyugovás kell, amint hogy kardomat
Le is oldom, ágyhoz készítem magamat,
Mintha szívem ugyan érze né dolgomat,
Nem lehet tágitnom messzire ágyamat.

Végre amikor már alunni kezdettem,
Nagy hortyogást hallok, mellyre felébredtem,
Úgy tetszett mintha a volna csak mellettem,
Hogy az Asszony teszi azt, úgy vélekedtem.

De midőn tovább is hattya a fületem,
Fel-kezdém emelni az ágyból fejemet,
Akkor más gondolat ütven már szívemet,
Kiáltok, hogy hamar gyújtsák meg tüzeimet.

A melly készen lévén hamar fel is lobban,
 Az hortyogás pedig ujjul mind nagyobbban,
 Leszálok az ágyról hogy láthassam jobban
 Ki leszen az, látván, a szívem megdobban.

Mert kertészem hortyog s fekszik az ágy alatt
 Ki oda az ágyból csak előttem szaladt,
 Kinozván az Asszonyt a lelki fordulat,
 Fél, hogy torkára forr az attól nyert falat.

Hogy ezt cselekedgye, azt soha nem véltem,
 Meghittem mindenben; mert tőle nem féltem,
 Minden zavar nélkül véle szépen éltem,
 És hogy tovább is az úgy leszen reméltem.

E pedig onnét lett, s nem esett más képpen
 Midőn egykor véle sétálgatnék szépen,
 A kertészt talállyuk majd a kert közében,
 A verőn alunni, ki-terjedve éppen.

Magam mondom néki, nézd az árboczfáját
 Mint fel-sátorozta s ki-nyomta gatyáját,
 Kit látván, más felé fordította orcáját,
 Mintha utállaná tetemes csudáját.

Tetszik pedig néki annak nagy dorongja,
 Mert noha fut tőle; de meg-mosolyogja,
 Az után pediglen maga mellé fogja,
 És ágyának mint én lesz kedvesb zálogja.

Mert jóllehet dolgát most rajta vesztette,
 És a mint érdemli, meg-fizet érte,
 De tudom, ez előtt azt másként követte,
 Én előttem pedig mindenkor szinlette.

Prókator is magát azzal kesergeti,
 Hogy peres dolgait mig másutt kergeti,
 Az allegatiot hosszan beszélgeti,
 Inas addig otthon magát ágyra veti.

13. verssz. 1. sor.

Ered.: Addig mulatozott oda azon közben

Bud.: Addig mulatozok oda azon közben.

A 14. versszak hiányzik, a *Bud.*-ban az eredeti 13. után köv.
az «A ki nem téssen» kezdetű versszak.

A 17. versszak előtt a *Bud.*-ban e két versszak van közbeszúrva:

Polgármester siet dolgát elvégezni
A Városban s onnét Házához érkezni,
Most hozott társának kívánván kedvezni,
De az már is mással kezdett ölelkezni.

Piros posgás Legény a város Fiskusa
Annak tetszik inkább ott serény Stylusa,
Mint az ag Legénynek lankadó Virtusa,
Gyors Prókátort szeret a Venus Czinkusa.

17. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: Biró uram késsün jön meg a tanácsbúl,
Ki ment már a drabant a hátulsó házbúl.

Bud.: A biró későbben jő meg a Tanácsbúl,
Hogy a Drabant kiment a hátulsó házbúl.

A 17. és 18. versszak között a *Bud.*-ban e sorok vannak:

A Fő-Polgár fejét szaporán vakarja,
Mert egy katonán függ Felesége karja,
A köpenyegével azt bé-is takarja,
És az alatt úgy bán véle, mint akarja.

A 18. és 19. versszak között:

Péter mester mihelyt érkezik házához
Látja, felesége mint vonnya ágyához
A legényét, hogy ott fektesse magához,
És kezdhessen azzal kívánt játékához.

20. verssz. 4. sor.

Ered.: Hogy a lapos hassát találta pupossan,

Bud.: Hogy a lapos hasat találta *csucsosan*.

A 21. és 22. versszakok közt a budai kiadásban a következő strófák olvashatók:

Ég belől az házok másképpen másoknak,
Lelnek a Menyecskék sok módot magoknak,
Miként köthessék bé szemeket Úroknak,
Követhessék úttyát el-czélzott dolgoknak.

Amaz: hogy már mégyen reggel a templomban
 Úgy indul el-hazúl; tér onnét azomban
 Végezett helyére és ott alattomban
 Maga tudgya mint van mással a suttomban.

E Nénnyét vagy Bátyját mondgya betegültnek
 Ahoz fut, tettetvén magát keserültnek
 Azon közben oda egésségest gyűjtnek
 S téshi Asszonyomat az jól meg-hevültnek.

Némelly Attyát s Annyát indul látogatni
 De kezdi lovait másfelé csapatni,
 Hol kedvére szokott titkosan múlatni
 És oda Úrának sok javát hordani.

Némely a Búcsúra járásnak örvével
 Lesz szembe és végez titkos szerelmével,
 Hol légyenek együtt kedvek töltésével,
 Bordélyt követvén a Szentségnék színével.

Némelly: küldi Urát reggel a mezőre,
 Lássa ott a munka lehet melly időre,
 Ő az alatt mással dül a lepedőre,
 Ott azzal mit kezdgyen, nem veszi kérdőre.

Ez amazt öcesének, ezt: fogja Bátyjának,
 Ez: annak színével nyit utat magának
 Hogy meg-csalásával ámitott Urának,
 A légyen zálogja helyette ágyának.

Ki: menyegzőt követ, ki jár temettségre,
 És ott adgya magát olly esmérettségre
 Mellyért jámborsága jut rút feslettségre
 És hozatik élte nagy beestelenségre.

Ki: a Plébániát s ki: a Schólát járja
 Amaz: Czimboráját ajtó megett várja,
 Ez: a Szeretőjét a ládába zárja,
 A kimből sok rosznak van gyakran nagy árja.

Most a Comediát, most a vásárokat
 Üzik azok és a jádzó piarezokat,
 Hogy ott szemlélhessék fajtalan társokat,
 És össze-hozhassák azokkal magokat.

Némelly: gyakorollya az Urak Udvarát,
 És azoknak addig hörpögeti borát,
 Hogy jámborságának meg-íszsza ott torát,
 S vásott serpenyője el-hullattya porát.

Ez: Inassát amaz Kocsissát szereti,
 Vagyon olyan, aki azt is el-követi,
 Hogy farát a Disznó-Pásztor alá veti,
 S azzal Űra kedvét éppen el-temeti.

Amaz: Öccsével bűg; e' Battyával forog,
 Ki Komjátúl kapott maszlagtúl tántorog,
 Kinek: zavart gyomra Sógorátúl korog,
 Mellyért Férje méltán átkozódik s morog.

A Jobbágyok közzül ki Földes-Űrára,
 Ki: gyakran házához járó Ispánnýára,
 Ki pediglen sír s rí a Quartélyosára
 Hogy Feleségéhez csúsz gyakran ágyára.

A mellyekért ezek csuda mind feddődnek,
 Melly sürű szitkokat s átkokat kezdenek,
 Végre össze-kapván mint vínak, küszködnek,
 Hogy a rikóltástól az utezák zengenek.

23. verssz. 3. sor.

Ered.: Az ezt turhát hányó nyelvél mocskolni

Bud.: Az: ezt *torkát* hányó nyelvél mocskolni.

24. verssz. 3. sor.

Ered.: Félre vetnek minden más gondolatokat.

Bud.: Félre *tévén* minden más gondolatokat.

25. verssz. 3. sor.

Ered.: És a felesége kezében eyteti

Bud.: A *Feleségének* kezében ejteti.

27. verssz. 3. sor.

Ered.: Asszonya jobb kezén ér vágást úgy tegyen

Bud.: Az asszony *bal* kezén ér vágást úgy tégyen.

28. verssz. 1. sor.

Ered.: Némelly azt végezi pedig kocsissával

Bud.: Némelly azt végezi *ismét* kocsissával.

30. verssz. 1. sor.

Ered.: És ott (így szóllnak) sujtsd meg jól a lovadat.

Bud.: És ott így szól néki: sujtsd meg jól lovadat.

A 31. és 32. versszak között e sorok vannak a Bud. kiadásban:

Némelly pedig vigyáz háborgó időre
Tüzes villámokkal elegyes felhőre,
Akkor mégyen vele sétálni mezőre,
Agyon-veri s fogja halálát mennykőre.

a mely az eredetiben a 35. versszaknak felel meg.

32. verssz. 1. sor.

Ered.: Van olly, a ki meghitt molnárát hivattya,

Bud.: Van *ollyan*, ki meghitt Molnárját hivattya.

3. és 4. sor.

Ered.: Végre szíve titkos kénnyát meg mutattya
És azt meg esketvén illy formán oktattya.

Bud.: Végre szíve titkos *sebét* meg-mutattya,
S azt meg-*esküdtetvén*, illy formán oktattya.

33. verssz 1. és 2. sor.

Ered.: Holnap a malomban fog az asszony menni,
Mint hogy minden helyen jelen akar lenni.

Bud.: Holnap az *Asszonya malomba* fog menni
Mint hogy minden helyen jelen *kíván* lenni.

36. verssz. 1. és 4. sor.

Ered.: Amaz hamarb utat vesz ebben magának
Nem kell tovább néki, tartsa meg magának.

Bud.: Amaz hamarb utat *lél abban* magának,
Néki tovább nem kell, csak tartsa magának.

A 37. és 38. versszak közé ez a versszak van ékelve:

Bud.: Némelly pedig pert kezd s törvényt kér ellene,
De azt nem üzheti úgy, a mint kellene,
Az is pártját fogja, kinek nem illene.

a 4-ik sora e versszaknak hiányzik.

38. verssz. 1. és 4. sor.

Ered.: Az honnét származnak szörnyü veszedelmek
És elmét aggasztó kegyetlen gyötrelmek.

Bud.: *Származnak ezekből* szörnyü veszedelmek,
És *elemét fárasztó* kegyetlen gyötrelmek.

39. verssz. 1. és 3. sor.

Ered.: Igy a nőstény rend is sok panaszát hányja
Az mit fell tett arra magát reá szánnya.

Bud.: *Mert* a nőstény rend is sok panaszát hányja
A *mint* fel-tett, arra magát reá szánnya

A Bud. kiadásban az eredeti 40. és 41. versszaka föl van cserélve.

42. verssz. 4. sor.

Ered.: Reggel halva lelvén lármáson jajgattya

Bud.: *Másnap* halva lelvén lármáson jajgattya

43. verssz. 1. sor.

Ered.: Urát az másokhoz küldi mulatságban

Bud.: Urát ez másokhoz küldi *mulatásban*.

4. sor.

Ered.: Által-vereti azt egy utcza hajlásban,

Bud.: Által vereti azt *az* utsza-hajlásban.

44. verssz. 4. sor.

Ered.: Miképpen hozhassák veszélybe urokat.

Bud.: Miképpen hozhatnák *veszélyre* Urokat.

45. verssz. 1., 3. és 4. sor.

Ered.: Ezt a veszedelem várja az mezőben

Ki étszakán retteg s ki minden időben

Ez a kertben vész el, amaz a szőlőben.

Bud.: Ezt *pedig a veszély* várja a mezőben

Ki: *éjtszaka* retteg, s ki minden időben

Ez: a kertben *romol*, amaz: a szőlőben.

49. verssz. 1. és 3. sor.

Ered.: Felesége lassu, az árva sír s óhajt

Hova nem kellene s szerez azzal nagy bajt.

Bud.: Felesége lassú, *ez azon* sír s óhajt,

Hová nem kellene, *mellyel* szerez nagy bajt.

50. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: Ez igen otthonos, azon panaszkodik,

Amaz hogy ki kapó, azon sopánkodik.

Bud.: Ez igen *otthonn ül*, azon panaszkodik,

Amaz, hogy ki kapó, azon *szopánkodik*.

Az 50. és 51. versszak között a Bud. kiadásban e sorok vannak betoldva:

Az hogy özvegyet vett, azt könyvezi s bánnya,
 A más Úra jobb volt, szemére azt hánnya,
 Ezt: szidgya, átkozza; azt: dicséri, szánnya,
 Mert nincs most abrakja úgy, a mint kívánnya.

Az: hogy fiatal vólt akkor Felesége:
 A mikor azzal lett első szövetsége,
 Azt bánnya, mert fogy már az ő tehetsége,
 Annak pedig: arra most volna szüksége.

És hogy abban tellyes kedvét nem töltheti
 El-rúgja magától; s az ágy alá veti,
 Az erőtlenséget Venus nem szereti,
 Pengő ina legyen, a ki azt követi.

51. verssz. 1. sor.

Ered.: Azt hánnya szemére némellyik férjének

Bud.: *Van más-is olly, a ki azt hánnya Férjének*

52. verssz. 1. sor.

Ered.: Szolgálóját köti némelly az urához

Bud.: *Szolgálót is köti némelly az Urához.*

53. verssz. 4. sor.

Ered.: Eljött az Urával onnét sógorságra.

Bud.: *És jut az Urával onnét Sógorságra.*

Az 53. és 54. versszakok közé van ékelve:

Ez Menyének amaz udvarol Ángyának,
 Amaz hizelkedik mostoha Annyának,
 Némelly pedig kedvet keres Leányának
 Szereti és téski végtére ágyának.

Ki: öreg Asszonyán próbálya erejét,
 Ki: Frauczimerének köti bé a fejét,
 Némelly pedig annak keresi idejét,
 Mint szaporíthatná Dajkájának tejét.

54. verssz. 3. sor.

Ered.: Azt kiáltván nyelve bús feleségeknek

Bud.: *Egy kiáltván nyelvek bús Feleségeknek.*

Az 54. és 55. versszak közé a Bud. kiadásban a következő rész van betoldva:

Van másoknak: ismét más botránkozása
 Mert semminek nincsen annyi meg-bánása,

Mint a kinek, kitől, hasa duzzadása
Örökösen esik, egyszeri romlása.

Gyakran hibáz pedig annak mestersége,
Roszszúl készült, mivel el-vész nyeresége,
Nincsen az elmének olyan serénysége,
Hogy mindenkor tudgya, mi leszsz dolga vége.

Mert irva senkinek nints az homlokára,
Minémü a belül, s mi leszsz utó^llyára,
Bocsátja a magát kétséges koczkára,
Ki: az házasságnak lép sima uttyára.

Nem tudgya ott a sors mit hoz vetésére
Jó reménységétől sok esik messzére,
Sólyom helyett Bagoly akadván kezére,
Több ki ott veszt, mint jut várt nyereségére.

Az emberi Nemzet tellyes sok vétkekkel,
Kiket nem láthatni mindenkor szemekkel,
Mert palástoltatnak azok szép színekkel,
S meg-csalatnak sokan károssan ezekkel.

Vagyon pedig leg-több vakság a nőszésben,
Mert hogy már szemesek a Leány nézésben,
De úgy meg-botlanak ott a szemlélésben,
Hogy bürköket szednek rósa keresésben.

Mert ezt régtől fogva (noha titkoltattya)
A nehéz nyavalya s kórság nyomorgattya,
Azt a belső fekély vagy sül háborgattya,
Amaz rút torongyát győzi s jajgattya.

Némellynek olly hagymáz gőzölög fejében,
(Azt pedig nem vészi akárki eszében)
A mellyet maga is e földön létében
Nem gyógyított Úrunk tellyes életében.

Annak lába túros: dohos ennek szája,
Ez rühes; amannak vész tüdeje s májja,
Némellynek fakadoz a szemérmes tája,
A kit vett magának a nőszés koczkája.

A kórságost pedig (akárki mint mondgya)
Irtózás szeretni: van annak is gondgya,

Ki fekélyest talál: úgy kit a torongya
Kínoz és bélinek van le-járó rongya,

Az esztelennel is (könnyü meg-itélni)
Melly gyönyörűséges lehet együtt élni,
A kiről semmi jót nem lehet remélni,
De bolondságától mindenkor kell félni.

Másokat pediglen csal ismét másképpen,
A nősző csemege reá vészen szépen
Nem tudván hogy méreg van a mézes lépen,
Mohón falják s azért végre vésznek éppen.

Nem szoktak ablakot nyitni a titkoknak
Lappangtatyák mérgét a rejtett horgoknak,
Úgy; ott sok palástot adnak a dolgoknak,
A hol szerencséjek forog Leányoknak.

Ennek kopasz fejét vendég-haj borítja
Annak vén orcáját kendőzés ifjítja,
És fogatlan inyét (minthogy az rútitya)
Mesterséggel fűzött fogakkal újítja.

Az vánkossal hozza helyre görbeségét,
Némelly magas sarkkal töldgya rövidségét,
Ki fel sem néz: tartya oly szemérmességét,
Hogy úgy titkolhassa szemének vétségét.

Ki maga éppen rút, csak a köntöse szép,
Rósa ennek színe; de az is festett kép,
Annak töltik melljét, mert másképpen nem ép,
E rossz farát ójja, olly gyengén azért lép.

A kinek is titka csinál sok meg-csalást,
Ezer veszedelmet hoz az illyen palást,
És szerez azoknak kinos búban halást,
A kik mohón kapják az illyen méz nyalást.

Csömörlenek tőle, hasokat el-csapja,
Mert metélyes horgát valaki bé-kapja,
A torkán akad az, akár mint harapja,
Örökös iga ez, nincs határizott napja,

Főkötőre kelvén pedig a pártárúl,
Ha férje mellé jut a maga ágyárúl,

Le kell akkor vetni a köntöst magárúl,
S nem tarthat olly titkot mint-elébb dolgarúl.

Mindenestül kinyil feje boritékja :
Le-hull háta, mellye, lába toldalékja :
Tudva leszs sz orezáját kenő mosadékja
S cserélt fogainak férges hulladékja.

Mert magát mindenkor úgy nem őrizheti
S titkos eszközeit el nem feddezheti,
Hogy azokat Férje meg nem tekéntheti,
És fogatkozását észre nem veheti.

Igy a színlett szépség rút változást vészen,
A szem ebből koszost, abból bennát téssen,
Ki törpe, ki görbe, ki vén, ki vak lészen
És azért sok veszély várja őket készen.

Mert elesik kedvek egymástól, ezekkel,
Az annak előtte nem tudott vétkekkel,
És mikor azokat látják már szemekkel,
Töltik életüket rút vesződésekkel.

Vannak pedig itt még több veszedelmek is,
Aggasztó bűk, gondok s egyéb keresztek is,
De hóltig kell túrni ámbár nehezek is,
A többek között még ollyak im ezek is.

Hogy némely : rest, tunya, dolog halogató
Némelly pedig kényes, finnyás, válogató,
Az hazúg, részeges, sok helyt látogató,
Ez lusta, az pipes, czifrára szaggató.

Amaz : igen vidám, ez mord és kedvetlen.
Ki mód nélkül jádzó, ki igen értetlen,
A pedig tékozló, e könnyörületlen,
Némelly : nyelves, némelly : igen beszédetlen.

Ah ! ki győzi pedig mindenkor nógatni
A restet : hogy serény légyen pirongatni,
A részegest józan életre szoktatni,
Hazuggal a görbe mondást el-hagyatni.

Mindenben kedvezni ki tud a kényesnek,
Ki dugja bé száját felettébb nyelvesnek,

A mód nélkül fúresát ki teszi csendesnek,
A felettébb bátort pedig szemérmesnek.

Nehéz a ki-kapót mindenkor őrzeni,
A válogatónak mindenben tetszeni,
A czifrát üzőnek mindent meg-szerzeni,
A maga meg-únttal vigszágot kezdeni.

Nehéz elszenvedni a gyanús játékokat,
Eltiltani a meg-szokott mondalékokat,
A kinn nyargalásban tenni tartalékokat,
S kivenni kezéből a sok ajándékot.

Úgy takarékosná a tékozlót tenni,
Az irgalmatlanból irgalmassá lenni,
Az értetlenséget emberségre venni,
S elmerülés nélkül ezeken ált-menni

Mert oly zajos tenger azok állapottya,
A mellynek veszélyét más ki nem mondhattya,
Hanem a ki benne vagyon, a tudhattya:
Abban mennyi szélvész s fergeteg forgattya.

Ugyan is mint lehet annak csendessége,
A kinek van azok közül Felesége,
Mert az az Urának nem fél-segéttsége
Hanem egész pokla s tellyes veszettsége.

De vannak olyyak is: kik tudgyák vétkeket
Mindazáltal úgyis elveszik ezeket,
Meg-bánnnyák pediglen azok is tetteket,
És keserves jajjal siratyák esteket.

Úgy mint a ki vénnel nőszik sok pénzéért
Tudva kurvát vészen nagy Nemzetségéért
Vagy más vétekbélit valaki kedvéért
Csuda mit nem mível azokkal vesztéért.

Végre a ki szegényt választott magának,
A duplázza terhét nyomorúságának,
Annyit bánnya dolgát házasságának,
Mennyi szüksége van naponként házának.

Ki gazdagra talál, van annak is gondgya,
Nem övé a jószág, társa gyakran mondgya,

Nincsen panasz nélkül akármi kis rongya,
Úgy bán véle, mintha volna csak bolondgya,

Annak is a kinek rút a Felesége,
Lehet azzal igen kis gyönyörűsége,
Mert a szeretetnek régi ellensége,
A melly orczának nincs semmi ékessége.

Kinek pedig széppel esik házassága,
Annak őrzésében van nagy fáradtsága,
Másként szaporodik hamar Sógorsága
És a miatt támad sok nyomorúsága.

A mellyek is tésznek sűrű panaszokat,
A többivel együtt élnek bús napokat,
Kivánnak mindnyájan könnyétni dolgokat,
De nem segíthetik azokban magokat.

Hol pedig a búknak nincsen orvoslása,
Lehet-e azoknak ottan el-fogyása,
Nem; sőt szaporodik naponként forrása,
A veszett nőszőknek ilyen a romlása.

Béköti Cupidó elsőben szemeket,
És azután vakúl viselik sziveket,
Úgy vesznek végtére; nem látván vermeteket
Ekképpen számlályák sok jajjal élteket.

A mellyeket halván iszonyodom tőlök
Allig várom, hogy el-mehessek mellőlök,
Bánom, hogy csak hírt is hallottam felőlök,
Mínthogy ennyi gonosz származik belőlök.

55. verssz. 1. sor.

Ered.: Rettenetes dolog kit ezek inditnak,

Bud.: Szörnyű dolog is az: a mit ők inditnak.

56. verssz. 1. sor.

Ered.: Mellybül rút háború indul életekben,

Bud.: Mellyekből rút zavar indúlt életekben.

57. verssz. 3. sor.

Ered.: És érzi szívében kínnal forró levét

Bud.: És érzi szívében ennek forró hevét

58. verssz. 2. és 4. sor.

Ered.: Nem álhat meg nyelve a feleletekben.

Iszonyu jaj hallik minden szegletekben

Bud.: *Nyelve is el-fárad sok* feleletekben,

Csak a sok jaj hallik minden szegletekben.

62. verssz. 3. sor.

Ered.: De ezek mind mái dolgok és ujságok

Bud.: De ezek *majd* mind *olly* dolgok és ujságok

63. verssz. 2. és 4. sor.

Ered.: És azért is nézem félve veszélyeket,

Hol ezek szertelen mivelik ezeket.

Bud.: És azért is nézem félve *eseteket*,

Hogy ezek *szüntelen* mivelik ezeket.

64. verssz. 4. sor.

Ered.: És úgy tetszik hogy én utánnam hágtatnak,

Bud.: És úgy tetszik hogy én utánam *vágtatnak*.

67. verssz. 4. sor.

Ered.: Mondván te légy vélem tovább is istenem,

Bud.: Mondván: Tovább te légy *én édes* Istenem.

A *Bud.* kiadásban itt végződik a második rész. Az eredeti második része ketté szakad, ezért a budai kiadásban a Cupidó öt részből áll. Az eredeti 68-ik versszakának a *Bud.* harmadik részének első versszaka felel meg, a 69-iknek a harmadik rész 2. versszaka és így tovább.

68. verssz.

Ered.: És megyek noha már lábaim nehezek,

De meg kelvén lenni, nekik nem kedvezek,

Cupidohoz utat tovább nem kérdezek

Mert szörnyűségétül most is ijedezek.

Bud.: Noha *pedig immár* lábaim nehezek,

Mindazáltal nekik *tovább* nem kedvezek,

De már Cupidohoz utat nem kérdezek,

Hanem a mint lehet, más-felé evezek.

69. verssz. 2. és 3. sor.

Ered.: És a velem levő Úr vezérlésére,

Az legmagosb Bércznek érvén tetejére.

Bud.: *S az előttem való út* vezérlésére

A leg-nagyobb hegynek érvén tetejére.

A 70-ik versszakkal kezdődik Dugonicsnál a II. rész.

Dug.: *Högyek bérczén állva, jártatom szememet,*
Tovább merre kellyen vennem menésemet,
Ujabb félsz talállya megénten szívemet,
Melly, mint hideg-lelés, úgy fogta testemet.

Ered.: Midőn ide s tova jártatom szememet stb.

Bud. 3. sor: *Megint ujabb félés találá* szívemet.

71. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Dug.: Van szép vadas liget csak által-ellenben
De, hogy egy szelindek akad ott szememben.

Bud.: Van szép *vadász* liget csak által ellenben,
De hogy *két* szelindek *akada* szememben.

72. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Mert tegzes asszonya a tiszta életnek.

Bud.: Mert *kegyes* asszonya a tiszta életnek.

74. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Az melynek uttyában alig lépek belé,

Dug.: *Mellynek az* uttyában alig *megyek* belé

76. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Két-két szelindek van majd minden nymphánál,

Dug.: Két-két Szeléndek van *mind-egygyik* Nimfánál.

3. sor.

Ered. és Dug.: Egy pár vadász dárdát hagyott Thaliánál.

Bud.: Egy pár vadász-dárdát *hagy* Idopajánál.

77. verssz. 4. sor.

Ered.: És halálos sebet rajta azzal tenne.

Bud. és Dug.: És halálos sebet *azzal rajta* tenne.

78. verssz.

Ered. és Dug.: Mintha mindgyárt rakná testemet halomban,

Bud.: Mintha *rakná mindgyárt* testemet halomban.

79. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: Megvallom nyilától nagyon megijedtem

Bud.: Megvallom, nyilától *igen* megijedtem.

80. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Kezdek Diannának azért könyörgeni.

Bud.: *Diánának kezdék* azért könyörgeni.

81. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: És legyek vérszopó kezének prédája

Bud.: És legyek *vérontó* kezének prédája.

82. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Im nyomomban vagyon ezennel el is ér
Bús fejem ellene óltalmat tőled kér.

Dug.: Im nyomomban vagyon, *azonnal* el-is-ér.
Bús fejem ellene *tőlled oltalmat* kér.

2. sor.

Ered. és Dug.: És mint ölyv galambot majd el-bir s földre vér

Bud.: És mint ölyv galambot *el-érvén földhöz* vér

83. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: És hogy fel keressenem, aziránt szót adtam.

Bud.: És hogy fel-keressenem, *néki azt fogadtam.*

85. verssz. 3. sor.

Ered.: Nincs nála kegyelem, mert szive kemény kő

Bud.: Nincs nála kegyelem, mert *ő kegyetlen* kő

Dug.: Nincs nála kegyelem, mert szive *merő* kő.

4. sor.

Ered. és Dug.: És annak öröme kegyetlenkedve nő

Bud.: És *megrontásomon nagyobb öröme* nő.

87. verssz. 2. és 4. sor.

Ered.: Csattogtatja szárnyát peng kezében ijja
Sőt ostromollya is már erőssen víjja.

2., 3. és 4. sor.

Bud.: Felhuzott nyilával szívem bajra hívja,
Csattogtatja szárnyát, peng kezében ijja.
Sőt *ostromlya* is már és erőssen víjja.

A második és harmadik sor az eredetitől és Dug.-tól eltérőleg föl van cserélve.

Dug.: Csattogtattya szárnyát, *van* kezében ijja,
Sőt *már* ostromollya és erőssen víjja.

88. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: Ha kedvet nem tészek neki, hoz rám halált.

Bud.: Ha *kedvét* nem *tészem*, *reám* is hoz halált.

89. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Úgy tetszett, hogy sért is már nyila szívemben.

Bud.: Úgy *tetszik*, hogy sért is már nyila szívemben.

90. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Hogy mersz idejönni, hol semmi félelmek

Bud.: Hogy mersz ide jönni, hol semmi *fertelmek.*

91. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Takarodgyál azért, oda hol szeretnek.

Dug.: Takarodgy-*el* azért oda, hol szeretnek.

93. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Vetette volt is már nyilát idegében,

Dug.: Vetette is *már volt* nyilát idegében.

3. sor.

Ered. és Dug.: De látván Cupidó, hogy ez jár bőrében,

Bud.: De látván Cupidó, hogy az *hat testében*.

97. versszak 1. és 2. sor:

Ered.: De igen nagy dolgot tettél fell magadban,
Hogy szűz életet élsz egész világodban

Bud. és Dug.: De nagy dolgot tettél fel *te most* magadban.
Hogy *tisztán fogsz élni* egész világodban

a 97. és 98. versszak a Bud. kiadásban és Dugonicsnál fel van cserélve.

100. verssz.

Ered. és Dug.: Bizony drága dolog az igaz szüzesség
Nincsen e világon ennél szebb ékesség,
De szükséges ahoz nagy tökéletesség,
Mit nehezen tehet a töredékesség.

Bud.: Bizonyos ugyan az és igaz valóság,
A magános tiszta élet: drága jószág,
De szükséges ahoz nagy álhatatosság
Kit nehezen enged a testi gyarlóság.

101. verssz. 2. sor.

Ered.: Ne fély, ugy mond, tovább olly bántásod légyen.

Bud. és Dug.: Ne fély, mond: tovább*hogy* olly bántásod légyen

102. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Mellyek az hálóknak fel-vonatásában

Dug.: Kik vadász hálóknak fel-vonatásában

104. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: Szüzesség Laurusa lévén a fejében

Bud.: Szüzesség laurusa lévén a *felében*

105. verssz. 1. sor.

Ered.: A kivel mikor jutsz igaz szeretetben

Bud.: A kivel *midőn* élsz igaz szeretetben.

Dug.: A kivel *midőn* jutsz igaz szeretetben

106. verssz. 2. sor.

Ered. : Ki tehedd a szőrit mint olly vér szopónak.
Dug. és Bud. : Ki tehedd a szűrít mint a vérszopónak.

107. verssz. 1. sor.

Ered. : Fogadásodnak is teszesz így eleget
Bud. : Mert fogadásodnak *tehetsz* így eleget,
Dug. : Fogadásodnak is *tehetsz* így eleget.

108. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug. : Azért tanácsosabb ezt így mértékleni
Bud. : Azért tanácsosabb ezt így *mérsékleni*.

109. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Bud. : Ezekre meghaytom alázva fejemet
 Megszegnem) ebben is nagy engedelmemet.
Dug. : Ezekre meghajtám alázva fejemet
 Megszegnem) ebben is *az* engedelmemet.

111. verssz. 1. sor.

Ered. : A kitől a mikor kezdének borzani,
Bud. : A kitől *mikor már kezdek felborzadni*
Dug. : A kitől a mikor *kezdék volt borzadni*.

112. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Bud. : Mondván: Ah szűz Asszony, nem lesz tovább senki,
 Tett fogadásomból melly engem vegyen ki
Dug. : Mondám: *oh Asszonyom tovább* nem lesz senki
Fel-fogadásomból ki vegyen engem ki.

114. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud. : Ez aránt leginkább rád bizván dolgomat
Dug. : Ez aránt leginkább *rá bizom* dolgomat.

116. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug. : Hogy a mint feltetted, a drága szüzesség
Bud. : Hogy a mint feltetted, a *tiszta egyesség*.

117. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. : Mert van az életben annak sok próbája
 Nagy ellenségeknek tátatván rá szája.
Bud. : Mert *vagyon éltében* annak sok próbája,
 Nagy *ellenségének tétetik* be szája
Dug. : Mert van az életben annak sok próbája
 Nagy ellenségeknek *tátatik* rá szája.

119. versszakban a *Bud.* fel vannak cserélve a sorok, az 1. sor lett 3-ik, a 2. sor 1-ső, a 3-ik lett 2-ik.

4. sor.

Ered. és Bud. : Diana nékem is két agarat ada

Dug. : Diána *azomban* két agarat ada.

122. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug. : Diana lesére térvén egyenesen

Bud. : Diana lesére *tartván* egyenesen.

123. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug. : A melyet régen tart készen idegében

Bud. : A mellyet *készen tart régen* idegében.

125. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud. : De egy törsök akad a Dromász lábában

Dug. : De egy törzsök akad *Dromásnak* lábában.

127. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud. : Ki is készen várván fel-húzott nyilára
De fel-vervén magát, tér megint lábára.

Dug. : Ki is készen várván *fel-rántott* nyilára
De fel-*vérén* magát, *kel* megént lábára.

128. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. : Mellynek fell sem lelnék sok ága-bogában
Nem akada ottan sok futosásában.

Bud. : Mellynek fel-sem *lelik* sok ága-bogában
Nem *akada vala ott* futkosásában.

Dug. : Melyet fel-se-lelnék *vala ág*-bogában
Nem *akadott volna* sok futozásában.

129. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud. : Kik mint sebes szelek úgy szoktak futnia

Dug. : Kik, mint sebes szelek, úgy *tudnak* futnia.

130. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug. : És sebet is tesznek annak a tomporán.

Bud. : *Sebeket* is tésznek annak a tomporán.

131. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. : De hogy ell eythessék szerit nem tehetik
Hanem az oldalról völgyre lekergetik

Bud. : De hogy el-ejthessék, szerit nem tehetik,
Hanem az oldalról *a* völgyre *kergetik*

Dug.: De hogy *clérhessék*, szerit nem tehetik
Hanem az *Oldalról a Völgyre kergetik.*

133. verssz. 2. sor.

Ered.: Ragadgya azomban Diana dárdáját

Bud. és Dug.: Ragadgya *Diána* azomban dárdáját

4. sor.

Ered.: És így bocsátya ki utolsó páráját.

Bud.: És *úgy* bocsátya ki utolsó páráját.

Dug.: S *úgy bocsátattya* ki utolsó páráját.

134. verssz. 3. és 4. sor.

Dug.: Diana vonnya fel mennél előbb íjját

S vegye maga mellé Melampust, Hárpiát.

Ered. és Bud.: Diánna vonnya fel *ujjonnan kézijját*

Vészi maga mellé Melampust s Harpiát

A 134. versszak után az eredetiből hiányzó versszak a budai kiadásban s Dugonicsnál is megvan:

Mert rettenetes kan nem messze érkezik,

Ki némely ebekkel már is ellenkezik,

Ójja minden magát: mert kihez férkezik,

Félő, hogy halálos baja következik.

Hasonlókép a 135-ik versszak után mind a két kiadásban e sorok állanak:

Végre legközelebb jut az én lesemhez

Honnét nem kevés félsz ütközik szívemhez,

Bizom mind az által jó egy pár ebemhez

Kit Diána adott ujjonnan kezemhez.

136. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Tajtékozó mérgében szakgat nagy hantokat

Bud.: Tajtékozó mérgében *feszít* nagy hantokat.

4. sor.

Ered.: És tesz mindenfelé erős csapásokat

Bud.: S *tészen* mindenfelé erős csapásokat.

Dug.: És *tész* minden-felé erős csapásokat.

137. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Kikkel az ebeket messze *veti* tőle,

Dug.: Kikkel az ebeket messze *veri* tőle.

138. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: A kinn nem kevésé búsúlok szívemben.

Bud.: A kinn nem kevésé búsúlok *ez rendben.*

39. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Dug.: És ha az megmentett Cupidó nyilátul
Siet is a felém egy leomlott fátul.

Bud.: És *minthogy* megmentett Cupidó nyilátul
Siet *felém jőni* egy le-omlott fátul.

4. sor.

Ered.: A rám jövő vadat megkerülvén hátul

Bud.: A rám jövő vadat meg-kerüli hátul,

Dug.: S a rám jövő *Vad-kant* megkerüli hátul.

140. verssz. 1. sor.

Ered.: És az ebeinek eleiben adgya,

Bud.: Ezt az ebeinek *eleikben* adgya,

Dug.: *Három* ebeinek eleiben adgya

142. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: De úgy vágja a kan, hogy kiomlik béle

Bud.: De úgy vágja a Kan, *kiomlik a* béle.

A 142. versszak után mind a két kiadásban e versszak van:

Láttatik Harpia szemlélni könyvesen

Hogy pórázos társa vész olly keservesen,

Ugrik bal fülére a vadnak sebessen,

És azt meg-ragadván rángattya mérgesen.

143. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Küzködik a vad kan, hogy onnét lecsapja

Bud.: *Küzdi* az erős vad, hogy onnét lecsapja

144. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: A kik pedig az én kezemen valának

Dug.: *Meltyek* pedig az én kezemen valának.

3. sor.

Ered. és Dug.: Az immár kapdosa az első lábának

Bud.: Az *inát* kapdossa az első lábának.

145. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Harpalos érkezik hátulsó inára

Bud.: *Horpalós* érkezik *utolsó* inára

146. verssz. 1. sor.

Ered.: Átal is lövé azt két tollú nyilával

Bud. és Dug.: Által is *lővi* azt két tollú nyilával

148. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. és Dug.: Hánnya a tajtékot, dúl-fúlván dühössen,

A sebesült ebek sirnak keservesen.

Bud.: Hánnya a tajtékot dül-fúlván *erössen*
A sebesült ebek *rínak* keservesen.

2. sor.

Ered. és Bud.: Amott Melampus sir leszakadt állával

Dug.: Amott Melampus sir *lecsüggő* állával.

149. verssz. 3. sor.

Ered.: Itt Leucon hever összetört farával

Bud.: *Innét* Leucon hever *letörött* farával

Dug.: *Innet* Leucon hever *le-törött* farával.

A 3. és 4. sor a *Bud.* kiadásban fel van cserélve:

Fentereg túl Tigris Harpia társával

Innét Leucon hever letörött farával.

150. verssz. 3. sor.

Ered.: Azok seregével azt közzül fogattya,

Bud.: Azok seregével azt *környül* fogattya,

Dug.: Azok seregével azt *körül* fogattya.

152. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Mert magát a bús vad szaporán rángattya

Bud.: Mert magát a bús *kan* szaporán rángattya.

155. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: Néki pedig romla a miatt élete.

Bud.: Néki pedig *romlott* a miatt élete.

158. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: A kik között én is mikor állok rendben

Bud.: A kik között *mikor én* is állok rendben

3. sor.

Ered. és Bud.: És kérdezi, hogy ha vagy-e kedvemben,

Dug.: És kérdi *kedvessen*, vagy-e kedvemben

160. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Mond: vége vagy most itt mulatságomnak

Bud.: *Mondván* vége vagy itt *mulatásomnak*

3. sor.

Ered. és Dug.: És hogy szárnya alá áltál palástomnak

Bud.: És hogy szárnya alá *jöttél* palástomnak.

161. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: Így beszélván imé, kit nem reméllt senki,
A völgyből egy sebes medve verődik ki.

Bud.: Így beszélvén *velem*, kit nem remélt senki,
A völgyből egy *őreg* Medve *vetődik* ki
Dug.: Így beszélvén; ime, *mit* nem remélt senki,
A völgyből egy *sebes* medve verődik ki.

162. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: A mint hamar lehet, beállunk helyünkben.
Bud.: *Mentül hamarébb leszzs*, beállunk helyünkben.

163. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: A hol a kegyetlen nagy kan meg-öletett
És az a medvének orrában vitetett.
Bud.: A hol a kegyetlen *Vad*-kan megöletett
És a *nagy* Medvének orrában *üttetett*
Dug.: A hol a kegyetlen *vad* kan meg-öletett
És az a Medvének *orrába* vitetett.

164. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: De azt megérezvén, fel-hortyan mérgesen.
Dug.: És azt meg-érezvén, fel-*fortyant* mérgesen.

4. sor.

Ered. és Dug.: Szaglál minden felé és vigyáz szemessen.
Bud.: *Szagol* minden felé és vigyáz szemessen.

165. verssz. 8. sor.

Ered. és Dug.: Hányja-veti magát csapongó uttyában,
Bud.: Hánnya veti magát *csavarog* uttyában

166. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: Az melly vévén magát egy nagy omlott fához
Fel vonnya kéz-ijját s veszi az arczához
Bud.: A melly vévén magát egy nagy omlott fához,
És *fel vont* kézijját *fogván* *po-fájához*
Dug.: Ki is vévén magát egy nagy omlott fához
Fel-vonnya Kéz-ijját s *üti* *po-fájához*.

167. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: És az a tolláig mégyen oldalában
Dug.: És *egész* tolláig mégyen oldalában

168. verssz. 1. és 3. sor.

Ered.: Az vad sebeibül ezeket kikapja
Úgy foly vére: a kin magát is harapja,
Bud.: A vad sebeiből ezeket ki-kapja,
Úgy foly vére, *mellyért* magát is harapja.

Dug.: Medve sebeiből ezeket ki-kapja
 Úgy foly vére; a kinn magát is harapja.

169. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Hánnya-veti magát annál tüzesebben,
Bud.: Hánnya veti magát annál *dühösebben*

3. sor.

Ered.: Indúlt vére s érzi sebeit mélyebben
Bud.: *Indul* vére s érzi sebeit mélyebben
Dug.: *Indul* vére s érzi sebeit *méltyében*

4. sor.

Ered. és Dug.: De már Diana is vagyon szemesebben
Bud.: De már Dianna is *lát hozzá frissebben*

170. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Dug.: Azért ujonnan is fordította puzdráját
 Idegében veti megént tollas fáját.
Bud.: Azért *ujjokban* is forditya puzdráját
 Idegében veti *ismét* tollas fáját

171. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Dug.: Noha *erő kellett* temérdek bőréhez
 És az nagyobb özönt ad folyó véréhez.
Bud.: Noha *erős helyen* temérdek bőréhez
 Nagyobb özönt *ada ki-folyó* véréhez

172. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Dug.: Mert akármíhez fér ront az mindeneket
 Tészen iszonyító rút bömböléseket,
Bud.: Mert *valamihez* fér, ront a mindeneket
 Tészen *irtóztató* rút bömböléseket.

174. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Diana nyilat vét ismét idegében.
Dug.: Diana nyilat vét *megént* idegében.

175. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Mellyel Unicornist csinál a Medvébül
Dug.: Unikornist csinál *ezzel* a medvébül.

3. sor.

Ered. és Dug.: Pozdorjára töri haragja mérgéből
Bud.: *Pozdorjává* töri haragja mérgéből

176. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: A lövést, engedi most már mindnyájoknak
Bud.: A lövést engedi *immár* mindnyájoknak.

3. és 4. sor.

Ered. és Dug. : Csattogni kezd hamar idege íjaknak
 És sűrű zápora indul gyors nyilaknak.
Bud. : Csattogni kezd hamar idege *íjjoknak*
 És sűrű zápora indul gyors *nyiloknak*

177. verssz. 3. sor.

Ered. : Kikre (noha immár fetrengett vérében)
Bud. : Kikre (*naha* immár *fentereg* vérében)
Dug. : Kikre (noha immár *fetrenge* vérében)

178. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug. : Nossza ez is hamar fegyveréhez nyúlni
Bud. : És az is *ellene* fegyveréhez nyúlni

3. sor.

Ered. : De Rhanis találván szemébe fordulni.
Bud. és Dug. : De *Coenis* találván szemében fordulni

179. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud. : Melly czéloz nyilával veséje tájára,
Dug. : Czéloz *gyors* nyilával veséje tájára

3. sor.

Ered. és Dug. : De egy ág-bog vagyon nagy akadályára,
Bud. : De ág-bog vagyon *ott* nagy akadályára.

4. sor.

Ered. és Bud. : Mikor kelne abból gyors nyila szárnyára.
Dug. : Mikor kelne abból *ő* nyila szárnyára.

180. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug. : Izménisnek jobban gyün a nyil kezétől
Bud. : *Irménisnek* jobban jő a nyil kezéből

181. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud. : Phiale felett egy Herjóka lebege,
Dug. : Fiále felett egy *hernyóka* lebege

4. sor.

Ered. és Dug. : Férre rugá nyilát a miatt idege.
Bud. : Félre rugá *magát* a miatt idege.

182. verssz. 1. sor:

Bud. és ered. : Azért noha czéltott azzal oldalához
Dug. : Mert noha bár czéltott azzal oldalához

2., 3. és 4. sor.

Ered. és Dug.: De elvétvén uttyát jut annak farához
Ezt látván, hirtelen kap újabb nyilához
De az sem érhet el aránzott tárgyához.

Bud.: De *el-vetvén* uttyát jut *csak a* farához,
Kit látván: hirtelen kap újabb nyilához
De a sem *vitetett erányzott* tárgyához.

183. verssz. 1—4. sor.

Ered.: Mert egy rothatt fára talált volt állani
Midőn szintén lőne le kezd az romlani,
S azzal czélozása rendgye meg-bomlani,
Nyil is az uttyából bal felé hajlani.

Dug.: Mert egy *rothadtt* fára talált volt állani
Midőn *szinte lönne*. Le kezd az romlani.
S azzal czélozása' rendgye meg-bomlani
Nyil is az uttyából bal felé hajlani.

Bud.: Mert egy *reves* fára talált volt állani,
Midőn szintén lőne, le-kezd az *omlani*
Azzal czélozása *rendi* meg-bomlani,
És a nyil uttyából bal-felé hajlani.

184. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Akad oldalában ott egy körös fának

Bud.: Akad oldalában ott egy *köris* fának

185. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Kit látván Diana biztatva szól neki.

Dug.: *Ezt* látván Diána biztatva szól neki

2. és 3. sor.

Ered. és Dug.: Kihez képest nyilát ő is úgy veti ki:
Hogy egy oldalon bé, másikon jöve ki.

Bud.: *Mellyhez* képest nyilát ő is úgy *lövi* ki,
Hogy egy oldalon bé, másikon *megyen* ki.

186. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered.: Az vadnak s maga is jobban tántorogni,
Hol erre, hol arra dülöngve forgani,
És azomban így is mérgessen morgani.

A *Bud.* kiadásban ez a szak csak a következő 3 sorból áll:
A mellynek is helyén kezd vére csurgani,
Hol erre, hol arra *dülvén*, kezd forgani,
És azomban úgy is mérgesen morgani.

Dug.: *Hol ide, hol tora jobban tántorogni
Már erre, már arra dülöngve forogni,
És azomban így is mérgessen morogni.*

87. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Az ebek is eddig pórázon tartattak.

Dug.: Eddig az ebek *mind* pórázon tartattak.

2. és 3. sor.

Ered. és Dug.: De most már ezek is mind el bocsátattak,
Mintha szárnyok volna, jönni úgy láttattak.

Bud.: De most már *azok* is *szabadon hagyattak*,
Mintha *sebes szárnyon jőnének* látatlak.

4. sor.

Ered.: Mikor a vad felé azok bocsátattak

Bud.: *Mihelyt* a vad felé *végre* bocsátattak

Dug.: Mikor a vad felé *egyszerre vágattak*.

188. verssz. 2. sor.

Ered.: Még azok eljöttek, meg is ellenkezett.

Bud.: *Mig* mások *érkeztek*, meg is ellenkezett.

Dug.: Még azok *el-értek*, meg is ellenkezett.

189. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Fejétől a bőrit farkáig le-nyúzza.

Bud.: *Fejéről* a bőrit *a faráig* nyúzza

4. sor.

Ered. és Dug.: Összve romol benne mind májja, mind zúzza.

Bud.: S Összve *törik* benne mind májja s mind zúzza.

190. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: De hogy le-vonhassák, véle nem birnának

Bud.: De hogy le-vonhassák, véle nem *birhatnak*

191. verssz.

Ered. és Dug.: Ám látta e vadat, de rá nem sietett.

Bud.: *Látta bár* a vadat, de rá nem sietett.

193. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: Az inain sűrű falásokat tettek.

Bud.: Az inain sűrű *marásokat* tettek.

195. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. és Dug.: Tészen az ebekhez erős csapásokat,
Többször is próbáltak hasonló bajokat.

Bud.: Tészen az ebekhez *mérge*s csapásokat
Többször is *próbálván* hasonló dolgokat.

197. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Diána hányta már nyilait tegzében

Dug.: Nyilait *Diána* hányta már tegzében

2. sor.

Ered. és Dug.: Azok helyett lándsát viselvén kezében

Bud.: Azok helyett *lánczát forgatván* kezében

4. sor.

Ered. és Bud.: És azoknak számát két húsznak talállyák,

Dug.: És azoknak számát *negyvennek* talállyák.

200. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Dug.: És megtisztogatván a vérből azokat
Hogy ejtsenek véllek másszor is vadakat

Bud.: És *megtisztogattyuk* a vérből azokat
Hogy ejtsenek véllek *másutt* is vadakat.

202. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Folyámja a völgyön alá csörögve fut.

Bud.: *Folydogál*, a völgyön alá *csorogva* fut

204. verssz. 1. sor.

Ered.: Persiában mivelt Zommok volt zsebében

Dug.: Persiában *müvelt zomok* volt zsebében

Bud.: Persiában *készült Zomok* volt *sebjében*

A 204. és 205. versszakok közé a Bud. kiadásban e szak van ékelve

Azután kezében adgya Thaliának

A tovább bocsátja, és kiki magának,

Meritvén, enyhülést ad szomjuságának,

Mellyet vett hevétől sok futkosásának.

206. verssz. 4. sor.

Ered.: Elvesztette magát kergetvén azokat.

Dug. és Bud.: És *vesztette* magát kergetvén azokat.

208. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. és Dug.: Dido mint vadászott Anchises fiával

Ki hányat ejtett el azokból nyilával.

Bud.: Dido mint *vadásza* Anchises fiával,

Kit s hányat ejtett el azokból nyilával.

209. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Dug.: Mihelyt megszelédült s elesett a medve.
Többnek Aldinánál nem volt meg engedve.

Bud.: Mihelyt *meg-szédüle*, el-esett a Medve
Többnek *Alchinánál* nem vólt meg-engedve.

211. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Dug.: Mert addig fityerész gyors futozásával,
A kiről midőn jelt át csaholásával.

Bud.: Mert addig *fürkészett* gyors *futkosásával*
A kiről midőn jelt át *csiholásával*

212. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Dug.: Azomban az ebnek, közelb jutására
Fel-kél a nagy Fácán s száll ottan egy fára,

Bud.: *Azután* az ebnek közelb jutására
Fel *is költ* a Fácán és *szállott* egy fára.

213. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: De a fácán kezdvén a kutyát csudálni

Bud.: De a fácán kezdvén a *vislát* csudálni

214. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Dug.: Fordit is más nyilat hamar idegében,
• És azzal a fárul jól le-se-estében.

Bud.: *Csakhamar* más nyilat *fordit* idegében
És *azt még* a fárul jól le sem estében.

215. verssz.

Ered.: A ki kedves ebét kezdi törölgetni,
A melly hű a melly jó bőven beszélhetni
Azomban a madarat is nézegetni,
A miből miként lett végre emlegetni.

Bud.: A ki *kezdi* kedves ebét törölgetni
Hogy az melly hiv és jó, bőven *beszélgetni*,
Azomban *a Fácánt körül*nézegetni,
Az: miből és *mint* lett, végre emlegetni.

Dug.: Ki *is* kedves Ebét kezdi törölgetni,
Melly hű, melly jó *légyen*, bőven *beszélgetni*,
A Fácánt-is ide-tova nézegetni,
Az miből s miként lett, végre emlegetni.

216. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Dug.: Mondván a kik sorsát ennek nem tudgyátok.
 És rá figyelmeztvén jól meg tanulmányátok
Bud.: Mondván: akik *ennek dolgát* nem tudgyátok.
 És rá figyelmeztvén *meg* is tanulmányátok.

HARMADIK RÉSZ.

1. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Az Athenásbéli Pandion királynak
Dug.: Az *Athéna*-beli Pandion királynak

2. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Hanem ül hajóra úgy mint sajáttyáival.
Dug.: Hanem ül hajóra *maga* sajáttyáival.

3. verssz. 2. sor.

Ered.: Hol kiki öltözik menyegző ruhában,
Bud.: *Hogy* kiki öltözzék menyegzős ruhában
Dug.: Hol kiki öltözik *gazdag* ruhájában.

5. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: És háló házoknak nemesak a tetején
 De minden szegletin, utollyán s elején.
Bud.: És háló házoknak nem csak a tetején,
 De minden szegletin, utollyán s *elein*
Dug.: Sőt háló házoknak nem csak a tetején
 De minden *szögletén*, utollyán, elején.

6. verssz. 1. sor.

Ered.: Addig mindazáltal éltek szép napokat,
Bud. és Dug.: Akkor mindazáltal éltek szép napokat.

7. verssz. 2. sorában a *Bud.* kiadásban sajtóhibából Itis Iris-nel van írva.

8. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Országából minden felől öszve gyűlnek.
Dug.: Országából minden-felől *hozzá* gyűlnek.

9. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Azomban egynéhány esztendő elmúlván
Bud.: Azomban egynéhány *esztendők* elmúlván.

0. verssz. 4. sor.

Ered.: Hogy Atyám házához engedd menésemet.
Bud.: Hogy Atyám házához *engedgyed mentemet.*
Dug.: Hogy Atyám *házába* engedd menésemet.

1. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Régen már mióta onnét elhozattam
Dug.: Régen *van* mióta onnét elhozattam.

2. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Kedves öcsém mint van, aztat sem tudhatom
Bud.: Kedves ötsém mint van, *azt is nem* tudhatom.

2. sor.

Ered.: Kiknek személlyeket *mihelyet láthatom.*
Bud. és Dug.: Kiknek személlyeket mihelt *megláthatom.*

4. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: De kérlek el hozzad Philomelát veled
Dug.: De kérlek *hozzad el Filomelát* veled.

2. sor.

Ered. és Dug.: El se jöjj a nélkül, nagy kedvemet leled
Bud.: El se jöj a nélkül, *úgy* kedvemet leled.

4. sor.

Ered. és Bud.: Ennek reménlem is, hogy gondgyát viseled,
Dug.: *Reméllem is: ennek* hogy gondgyát viseled

6. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Bud.: A hol a szelek is hamar meg indulnak
 A melly miatt azok veszélyre szorúlnak,
Dug.: *Holott* a szelek is hamar megindúlnak,
Melly miatt *amazok* veszélyre szorúlnak.

7. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Ő otthon elvárja haza nem sokára,
Dug.: *És várja személljét nem igen* sokára.

9. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: Azon szines néppel négy úri szolgája
Bud.: Azon *sints több* néppel, négy úri szolgája

A 20. verssz. 2. és 3. sora Dugonicsnál fel van cserélve, az ered.
 és *Bud.* így van:

Phœnixként frissülni láttatik aggsága,
 Mikor éri ilyen kedves hír ujsága.

*Dugonicsnál: Midőn éri ilyen kedves hír ujsága,
Fénixként frissülni láttatik agsága.*

A 20. versszak után mind a két kiadásban ezen, *az eredetiből hiányzó versszak* következik:

Érkezését hallván, mindenenk örülnek,
A szomszéd helyekből sokan öszve gyűlnek,
Miképpen köszöntsék, szorgosan készülnek,
Hogy hamar láthassák, majd hogy nem repülnek.

Ez utóbbi sor Dugonicsnál így variálódik:

Hogy hamar láthassák, szekerekre ülnek.

21. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: El jó hire után maga nem sokára
De hamarb jöt Ipa a tenger partyára.

Bud.: El-jő hire után maga *sem* sokára,
De *előbb jut* Ipa a tenger partyára,

Dug.: *Hire után* elgyön maga nem sokára,
De *hamaráb* Ipa a tenger parttyára.

22. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Kézfogások közben öszve-ölelkeznek

Dug.: *A kéz fogás* közben öszve-ölelkeznek.

23. verssz. 1. sor.

Ered.: Tereus köszönti az Apját szavával,

Bud. és Dug.: Tereus köszönti az *Attyát* szavával.

2. sor.

Ered. és Bud.: Azt kérdezi, miként hagyta kis fiával?

Dug.: *Kérdezi ez:* miként hagyta kis fiával?

24. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: Cleopatra ha volt akkor olly fényesen,
Mikor vendégelte Pompeiust kedvesen.

Bud.: Cleopátra ha volt akkor oly *ékesen*,
Mikor *Antoniust fogadta* kedvesen.

Dug.: Cleopatra ha volt akkor olly fényessen,
Mikor *vendéglette* Pompeiust *szivessen*.

25. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Dug.: Égneek nyaka, mellye sok drága kövekkel,
A szerint kezei köves perezcekkel.

Bud.: *Ennek* nyaka, mellye sok drága kövekkel,
A szerint *keze is arany* perezcekkel.

4. sor.

Ered. és Bud.: Miként a csillagok éjjeli tüzekkel
Dug.: *Ollyak, mint* csillagok éjjeli tüzekkel

3. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: Nehéz mérsékleni böcsök nagy voltában,
Bud.: Nehéz *mértékleni* becsek nagy vóltában.

8. verssz. 3. sor.

Ered.: Mint rósa, a melly szép szaggal virágozik
Bud.: Mint *a melly szép rósá szagokkal* virágozik
Dug.: Mint rósa, melly szaggal szépen virágozik.

4. sor.

Ered. és Dug.: Ámbrás öltözete jobban illatozik
Bud.: *Annál* öltözete jobban illatozik.

9. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: De mégis szebb maga, hogysem ruházattya
Dug.: De szebb *mégis* maga, hogysem ruházattya

3. sor.

Ered. és Dug.: Mint a felkelő nap a homályt oszlattya
Bud.: Mint a felkelő nap *gomályt el*-oszlattya.

4. sor.

Ered.: A ki ezt szemléli, nincs annak bánattya,
Bud.: Azt akar *melly szem is kedvesen láthattya,*
Dug.: Ki *ötet* szemléli, *meg-bizonyithattya.*

10. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Ollyak a kezei, mint fejr márványok,
Dug.: Ollyak *két* kezei, mint fejr márványok.

11. verssz. 4. sor.

Ered.: A hol az van nincsen ott soha étszaka.
Bud.: A hol *e* van, *nincs* ott soha *is* étszaka.
Dug.: *Hol* ezeket *lát*ni, *nincs ottan* éjtszaka.

12. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Melly is eleiben ki-jő sógorának.
Dug.: *Ki* is eleiben *el*-gyön sógorának.

14. verssz. 1., 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Mert annak személyét alig szemlélhette,
 Hogy Cupidó lévén már régen mellette,
 Mint ejtse meg, törít utána vetette,
 És készített tüzét szívében hintette.

Dug.: Mert annak szépségét alig szemlélhette,
Im Cupidó (lévén már régen mellette)
 Hogy meg-ejtse nyilát szívébe vetette
 És rá készült tüzét benne el-hintette.

35. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Kitől mint a szikra esvén puska porban
 Mint ha több több olaj dülne rá újjobban.

Dug.: Mellyről, mint a szikra esvén puska porban
 Mint-ha több-több olaj telne rá újjobban.

36. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: És nagy ígéretű sok ajándékával.

Dug.: És nagy ígéretű sok ajánlásával.

37. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Magának haddal is azt meg-őrizteti.

Dug.: Magának haddal is azt megőrizheti.

41. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Hogy kedvezzen ebben Sógora szavának.

Dug.: Hogy kedvezzen abban Sógora szavának.

42. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Annál serényebb ő munkás eszközében.

Dug.: Annál serénybb munkás annak eszközében.

4. sor.

Ered.: A ki semmit sem tud rá dühödt tüzében.

Bud.: A ki semmit sem tud ő dühös tüzében

Dug.: Ki egy máknyit se tud amannak tüzében.

44. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Mond: vajha én volnék most ennek az attya.

Dug.: Mond: vajha én volnék mostan az ő attya.

45. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Jupiter! melly boldog napjaim volnának,
 És minden időben frissen ujjulnának.

Dug.: Istenem! be boldog napjaim volnának,
 Két Ganymedes ad Szaturnus fiának.

47. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Esznek és emlétnék sok jeles dolgokat
 Maga Pandion is ujjitván azokat.

Dug.: Evéskor emlétnék sok jeles dolgokat
 Maga Pandion is ujjította azokat.

8. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Sok szép köszönetek közöttük kerülnek
Vigan vannak s kezdett kedvekben épülnek.
Dug.: *Köztük köszönetek sok szépek kerülnek,*
Vigadnak s a kedvben mindenkor épülnek.

9. verssz. 1., 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: De bár vigasztalná lantya Orpheusnak,
Úgy sem lenne csendes kedve Tereusnak,
Mert nincs annyi szíve kinnya Titiusnak.
Dug.: *Ha* bár vigasztalná lantya Orpheusnak,
Úgy se lenne kedves csendgye Tereusnak,
Mert nincs szivén *annyi kénnya* Titiusnak

10. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Törődik, tüzének kedvet mint tehessen?
Látván, kell maradni itt attúl üressen,
Arrúl gondolkodik, tovább mint kezdhessen.
Dug.: Törődik: tüzének kedvet mint *lelhessen*
Látván: kell maradni *most* attúl üressen,
Arról gondolkodik: *haza* mint *mehessen*.

11. verssz. 1., 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Szinel mind az által jó kedvet magának,
Hogy ne szomorítsa jó kedvét Ipának,
De epesztvén tüze szerelem lángjának,
Marja szivét férge titkos mordságának.
Dug.: Szinel *ugyan mindég* jó kedvet magának,
Hogy ne szomorítsa *jó-volttát* Ipának,
De *bádgyasztván* tüze Szerelem lángjának,
Marja szivét férge titkos *lankadttának*.

12. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: Nézi orrát, száját, ajakát, kezeit,
Nyakát, szemöldökét, homlokát, szemeit.
Bud. 1. sor: Nézi *gyakran* száját, ajakát, kezeit,
Dug.: Nézi *szemét*, száját, *homlokát*, *szemeit*,
Nyakát, szemöldökét, *ajakát*, *kezeit*.

13. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Azonban fel-kelvén asztaltul elmennek.
Dug.: *Felkelvén* azonban *egygyenként* elmennek.

55. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. és Bud. : Azután udvarló látogatásában
Midőn tekintene annak formájában.

Dug. : *Végtére :* udvarló látogatásában
Midőn tekintene annak *rámájában*.

56. verssz. 3. és 4. sor.

Ered. és Bud. : Kinn jöllehet vala nem kis pirólása
Tetszik mind azáltal meg-látogatása.

Dug. : *Noha volt a Szűznek erre* pirulása
Tetszik mind az által *e* látogatása.

57. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud. : Bocsánatot kér az jádzó beszédéről.

Dug. : Bocsánatot *kére* jádzó beszédgyéről.

58. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud. : Hogy ne mulatozzon ; de haza siessen.

Dug. : Hogy ne mulatozzon, *hanem el*-siessen.

59. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud. : Nem tudván azt, mi van ennek a szívében

Dug. : Nem tudván *az*, mi van ennek a *bögyében*.

60. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud. : Sok ajánlásokat téssen szavaihoz.

Dug. : Sok ajánlásokat *vészen* szavaihoz.

61. verssz. 1. sor.

Ered. : Bátrabb akar vala itt Tereus lenni.

Bud. : Bátrabb *akkor kezdett* itt Tereus lenni.

Dug. : Bátrabb akar vala *Tereus itt* lenni.

62. verssz. 1. sor.

Ered. : Noha nagy küzdéssel, de magát meggyőzi

Bud. : Noha nagy *küszködve* de magát meggyőzi.

Dug. : Noha *bajban kerül*, de magát meggyőzi.

2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud. : És dühödt szerelmét csak szívében főzi,
Mellynek igen által-verte fejét gőzi,

És már annak mérgét nehezen előzi.

Dug. : *Dühödött* szerelmét csak szívében főzi
Mellynek *által-járta* fejét annak gőzi
Ugyan-azért mérgét nehezen előzi.

A 63. verssz. a *Bud.* kiadásból hiányzik.

63. verssz. 1. sor.

Ered.: Azért Philomélát inkább kéri szépen.

Dug.: *Tehát* Filomélát inkább kéri szépen.

64. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Két uri Frauczimer vólt elébb mellettek
Parancsolattyára mind ketten ott lettek.

Dug.: Két úri *leányzó* volt elébb mellettek,
Parancsolattyára mind-ketten *siettek*.

65. verssz. 1. sor.

Ered.: Melly is indulások idejét forgattya.

Bud. és Dug.: *Ki* is indulások idejét forgattya.

66. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Mond Philomela is. ha én is elmégyek,

Bud.: *Monda* Philomela. Ha én is elmégyek.

2. sor.

Ered.: Kérlek uti áldást tőled hamar végyek,

Bud.: Kérlek *tőled uti áldást* hamar végyek.

Dug.: Kérlek: úti áldást *mennél-előbb* vegyek

4. sor.

Ered. és Bud.: És tölle megjövén, megint nálad légyek.

Dug.: És tölle megjövén, *ismét veled legyek*.

67. verssz. 2. sor.

Ered.: Mert im elfolly a nyár s oda úgy vitessem

Bud. és Dug.: Mert im *elfogy* a nyár s oda úgy vitessem.

69. verssz. 1. sor.

Ered.: Hogy pedig elbocsáss, arra mégis kérlek,

Bud.: Hogy pedig elbocsáss, *most is arra* kérlek,

Dug.: Hogy pedig elbocsáss, arra *megént* kérlek.

72. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Valamikor fordul a Leány eszében

Dug.: *Valahánszor* fordul a Leány eszében.

73. verssz. 1. sor.

Ered.: Elszokott az álom azulta szemétül

Bud. és Dug.: *Elszőkött* az álom azulta szemétül

75. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. és Bud.: A ki velek edgyütt felkelvén házából

Kikbül tanulhatnak, mint annyi példából.

Dug.: Ki is velek egygyütt, fel-kelvén házából,
Mellyből tanulhatnak, mint annyi példából.

78. verssz. 1., 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Esküszik Tereus, nem lészen más-képpen,
 A mint most elviszi, úgy meghozza szépen,
 És bé-tellegesíti fogadását éppen.

Dug.: Esküszik Tereus, *hogy* nem *lesz* más-képpen
 A mint most elviszi, úgy meg-hozza *éppen*.
 S *hogy* bé-tellegesíti fogadását szépen.

79. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Mintha ugyan tudná rossz végét uttyának.

Dug.: Mintha *meg-érzené* rossz végét uttyának.

80. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Csókokat is tészen szemei árjához.

Dug.: Csókokat is *veszen* szemei árjához.

82. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: És sok könyves csókot raggat orcájára.

Dug.: És sok könyves csókot *aggat* orcájára.

85. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Van nagy tapsolása össze-tett kezének
 Hogy egy hajón ülhet okával tüzének.

Dug.: Van nagy tapsolása össze-*vert* kezének,
 Hogy egy *hajóra* *ült* okával tüzének.

86. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Elkövetheti azt szabadon uttyában.

Dug.: Azt *elkövetheti* szabadon uttyában.

87. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Mint sas, ha prédáját körmében veheti

Dug.: Mint sas, ha prédáját *körmére* veheti.

88. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: A mint a tengeren által-igyekeznek.

Dug.: A *tengeren által a mint* igyekeznek.

89. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Van nagy ó épület osztva sok részekben,
 És ottan hozdozván rekeszti egyikben.

Dug.: Van *egy* ó épület, osztva sok részekben,
 És *benne* hordozván, rekeszti egygyikben.

0. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Hol a gyenge Leány meg-ijed magában,
Láttya, hogy nem édes Nénnyének házában
Dug.: Hol a gyenge leány meg-*ijedt* magában
Látván: hogy nem *kedves* Nénnyének házában.

1. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Halál szín öltözik rósás személlýében,
Mellyekben el-fogyhat, mint Biblis könyvében.
Dug.: Halál szín öltözik *rózsa*-személlýében
Mellyeknek el-fogyhat, mint Biblis, *vizében*.

2. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Vagyon méltó oka, kinn szíve háborog.
Dug.: Vagyon méltó oka, *hogy* szíve háborog.

3. sor.

Ered.: És kinek tüzetől bús feje tántorog,
Bud.: És kinek *gőzétől* bús feje tántorog.
Dug.: *Mellynek is gőzétől* bús feje tántorog.

4. sor.

Ered. és Bud.: Most akadt a torkán a mézzel kent horog.
Dug.: *Mert torkába akadt* a mézzel kent horog.

3. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: Kit látván Tereus: kérve kezd dolgához
Nagy ígéreteket téssen szép szavához.
Dug.: *Ezt* látván Tereus kérve kezd dolgához
Nagy ígéreteket *veszen* szép szavához.

04. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: Mellyből támad annál nagyobb ijedtsége
És indul szívének veszélyesb kétsége.
Dug.: *Támadott ebből is szörnyebb* ijedtsége
És *indult* szívének veszélyesb kétsége.

05. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Vévén, hogy így kedvét töltheti könnyebben
Dug.: *Vélvén,* hogy így kedvét töltheti könnyebben.

07. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Vagy az elkapott juh farkasnak szájában
Dug.: Vagy az elkapott juh *a farkas* szájában

98. verssz. 1. sor.

Ered.: Nincs már, kit hivhasson ott segedelmére

Bud. és Dug.: Nincs *más*, kit hivhasson ott segedelmére.

4. sor.

Ered. és Bud.: Szánnya meg, ne járjon undok fertelmére.

Dug.: Szánnya meg s ne járjon *kissebbitésére*.

99. verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: Ledölti végtére és meg-fertezteti.

Bud.: *Lenyomja* végtére és meg-fertezteti.

101. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Haját összetépi, ruháját szaggattya.

Dug.: *Összetépi haját*, ruháját szaggattya.

102. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Nem látván más eszközt bosszú tételére

Dug.: Nem látván más eszközt bosszú-üzésére.

104. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Dug.: Tehát sem Atyámnak sok szives kérelme
Sem Nénémnek hozzád való nagy szerelme.

Bud.: *Imé* sem Attyámnak sok szives kérelme
Sem Nénémnek hozzád való *hív* szerelme.

106. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Engemet oh lator, im kurváddá tettél,

Dug.: *Engem tehát*, Lator! kurváddá *tehettél*?

4. sor.

Ered.: Oh kegyetlen! miért inkább meg nem öltél?

Bud.: Oh *átkozott*! miért inkább meg nem öltél?

Dug.: *Mért inkább*, kegyetlen, *mért* meg-nem *öltettél*?

107. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Készb is voltam volna, hidd el, halált vennem,

Dug.: *Készebb lettem* volna, *szörnyű* halált vennem.

108. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Mert elmaradt volna tőlem úgy a vétek.

Dug.: Mert elmaradtt volna tőlem *a nagy* vétek.

109. verssz. 1., 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: De ha az Istenek illy szörnyüéseket

Látnak; látták is jól és ha erejeket

Tartod valaminek, vélem: mindeneket

Itt el nem vesztettem: megbánod ezeket.

Dug. : De ha az istenek *láttyák e szörnyeket*
(Jól láttyák ők pedig) és ha erejeket
Tartod valaminek ; s *velem* mindeneket
Itt el nem vesztettem, megbánod ezeket.

110. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud. : Mihelyt találhatok ahoz elégséget
Dug. : Mihelyt találhatok *üdőt* s elégséget.

111. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud. : Ott azt a köveknek s fáknak emlegetem.
Dug. : Ott *köveknek-fáknak sirva* emlegetem.

112. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud. : Onnét az egekre fordítván szememet
Ha ott Isten vagyon, szán az is engemet,
Boszszút áll érettem, felvevén ügyemet.
Dug. : Onnét az egekre *vetem szemeimet*
Ha ott Isten vagyon, *megszán eő* engemet
És boszszút áll *érttem*, fel-vévén ügyemet.

113. verssz. 1., 2. és 3. sor.

Ered. és Bud. : Tereus ezt halván, változik színében,
Félelem és Harag harczol a szívében,
Győzi ez azt, s nagyobb láng gerjed tüzében.
Dug. : *Halván ezt Tereus* változik színében
Félelem és harag *harczolnak* szívében
Ez győzi meg amazt ; Lángot kap tüzében.

115. verssz. 1., 2. és 3. sor.

Ered. és Bud. : A ki ha láthatná szerencsétlenségét
Kedves leányának illy nagy szörnyüségét
Adná is örömet kívánt segítségét.
Dug. : *Ki is* ha láthatná szerencsétlenségét
S kedves leányának *mostani inségét*
Örömet meg-adná kívánt segítségét.

116. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud. : Melly alá a leány nyakát maga adgya,
Hogy fel-mészárollya mind kéri s mind hagyja,
De ebben Hóhérja szavát nem fogadgya.
Dug. : *Ez alá* a leány nyakát maga adgya,
Hogy *verje köröszkül*, mint kéri, mind hagygya :
De a Hóhér ebben szavát nem fogadgya.

117. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: És mikor az véle harczolna nyelvével
Azt a küzdés közben megkapja kezével
És többül metszi ki éles fegyverével.
Dug.: És mikor az *vele* harczolna nyelvével
Azt a küzdés közben meg-kapja kezével
S *tövébül ki metszi* éles fegyverével.

118. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Hentereg nyavalyás a földön vérében
Dug.: *Hempörög* nyavalyás a földön vérében.

2. sor.

Ered.: És valamit rebeg hörög géégéjében
Bud.: És *rebeg valamit* hörög géégéjében
Dug.: *Rebeg is valami* hörög géégéjében

4. sor.

Ered. és Bud.: Mert megcsonkított szőlő eszközében.
Dug.: *Mivel hogy megcsonkúlt* szőlő eszközében.

A 119. versszak után a Bud. kiadásban és Dugonicsnál az *eredetiből hiányzó* következő két versszak van közbeszúrva:

A ki ennek dolgát vészi elméjére,
És annak szemével néz veszedelmére.
Ah nem hat-é méltó fájdalom szivére?
És úgy könyvezést is nem hoz-é szemére?
Kemény kőszikla van sziv helyett mellyében
(*Dugonicsnál:* Kemény kőszikla van *hús* helyett *szívében*)
Kegyetlen oroszlán vad természetében
(*Dug.-nál:* Kegyetlen oroszlán *van* természetében)
Irgalmatlan tigris fene erkölcsében,
A ki azt nem szánnya illy veszett ügyében.

120. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Szívesen óhajtya meg-érkezéseket
Dug.: *Szívéből* óhajtya meg-érkezéseket.

121. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Előre jön s mondgyák nem messze vagyon már.
Dug.: Előre gyön. *Mondgya:* nem *messzire van* már.

122. verssz. 1. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Azután maga is el-jut nem sokára,
Szines bánatot vesz hirtelen magára.
Dug.: Azután maga is *egygyűtt* nem sokára
Olly szines bánatot *Tereus* magára.

123. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Azon közben nevét zokogva említvén.
Dug.: Azok *között* nevét zokogva említvén.

124. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Kit Progne elhívén szines beszédérül.
Dug.: *Elhívén ezt* Progne szines *keservérül*.

125. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: És gazdag tort tartat halotti pompában.
Dug.: És gazdag tort *adat* halotti pompában.

126. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Aki ha meg-érti annak állapottyát
Dug.: *Ki is* ha meg-érti annak állapottyát.

127. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: És annak is telik esztendő dolgában,
Noha immár sebe meg-gyógyúlt szájában.
Dug.: *Eltölt egy esztendő ennek is* dolgában
Akkor immár sebe meggyógyúlt szájában.

128. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: És inkább siralmát mindenkor bőviti
Dug.: *Vagy* inkább siralmát mindenkor bőviti.

129. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: És ajtaja erős zárral őriztetik.
Dug.: *Ajtaja is* erős zárral őriztetik.

130. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Mert elmetszett nyelve csak egy szót sem vehet,
A melly bús szívének melly keserves lehet.
Dug.: Mert el-metszett *nyelvén* csak egy szót *se* vehet,
Melly is bús szívének melly keserves lehet.

131. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: A melly által titkát nap fényre hozhattya.
Dug.: Melly által *a titkot* nap fényre hozhattya,

132. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Kikkel gyenge kezét adgya olly munkának,
Melly éppen kivarrja mint létét dolgának.

Dug. : *Melyekkel kezeit adgya olly munkának,
Hogy éppen kivarrja mint-léttét dolgának.*

133. verssz. 1., 2. és 4. sor.

Ered. és Bud. : Kit is mutogató jelekkel kér szépen
Ez is hogy szemléli sorsát szánásképen
Kit olvasván Progne változik sokképen.

Dug. : *A kit jelek által mivel hogy* kér szépen
És az is szemléli sorsát szánásképen
És adgya Prognének eleibe éppen.

134. verssz. 1., 2. és 4. sor.

Ered. és Bud. : Elhal a dolognak értvén szörnyűségét.
Megeszmeelvén magát, nagy keserűségét,
És bosszullya Ura istentelenségét.

Dug. : *Progne a dolognak látván szörnyűségét*
Szerelmes öccsének nagy keserűségét
És hogy bosszúlya meg Ura feneségét.

135. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud. : És menyköves villám szikrázik szemében.

Dug. : *Merő menny-kő villám cikázik szemében.*

136. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud. : Nagy feneséget kezd mint tigris viselni,

Dug. : *Fene-fel-tettének gyorsan meg-felelni*

138. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud. : Azokban éjenként farsanglásra menni.

Dug. : Azokban *csoporthként* farsanglásra menni.

139. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud. : Ki-rohan házából nagy rikoltásokkal.

Dug. : Ki-rohan házából nagy *kiáltásokkal.*

140. verssz. 1., 2. és 4. sor.

Ered. és Bud. : A bosszúság mérgét viselvén szívében
Két szigonyú láncsát hordoz a kezében,
Úgy futos fel s alá, búsult seregében.

Dug. : *A bosszúzás mérgét viselvén szívében*
Két szigonyú láncsát hordoz jobb kezében,
Úgy futos alá s fel boros seregében.

141. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud. : És a farsanglásnak végtére színével

Dug. : *Eme farsanglásnak ki-gondolt színével*

2. sor.

Ered. és Dug.: Oda is bé-rohan üvöltő népével*Bud.:* Oda is bérohan *süvöltő* népével.

42. verssz. 1., 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: De hogy ezzel czégért ne tegyen dolgában,
Öltözteti azt is farsangi ruhában.

Azok közt viszi bé maga udvarában.

Dug.: És hogy ezzel czégért ne tegyen dolgában,
Öltözteti azt is *fársángos* ruhában,
Azok között *bé-viszi* maga *hajlékában*.

43. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Ráborúl azomban sírva ölelgeti.*Dug.:* Ráborúl és sírva *sűrön* ölelgeti.

44. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Akarva tett volna eleget kedvének

Úgy gyujtván orcáját tüze szemérmének

Nem mér tekinteni szemében Nénnyének.

Dug.: *Tett volna eleget akarva* kedvénekÚgy gyújtván orcáját *tüzes* szemérménekNem *mert* tekinteni szemébe Nénnyének.

45. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Hogy pedig a rajta esett erőszakkal*Bud.:* *Miként szereztetett a nagy* erőszakkal

46. verssz. 3. soé.

Ered. és Bud.: A kit látván Progne majd el hal szívében*Dug.:* *Ezt hogy látta* Progne, majd el-hal szívében

47. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Nincsen ebben semmi haszna a sirásnak.*Dug.:* *Nincs e szörnyűségben* haszna a sirásnak

48. verssz. 1., 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Azért avagy házát égetem nyakában,

Temetem magát is annak az hamvában,

Hogy magát is marja a miatt kinnyában.

Dug.: *Ugyanazért* házát égetem nyakában,S temetem magát is *bé-esett* hamvában,Hogy *kéz-lábát* marja *attól vett* kénnyában.

49. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: S téged fertezettető fertelmes testével,

Nyomorogjon osztán beestelen éltével.

Dug.: S téged fertőztető *testének részével*
Nyomorogjon *holtig* böcsstelen élttével.

150. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Ebek ebédgyére azután adatom.

Dug.: Ebek ebédgyére *elszórva* adatom.

151. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Nem tudom, melly uton kezdgyem el dolgomat
De hidd el, a mire rá szántam magamat.

Dug.: Nem *tudván* melly úton kezdgyem el dolgomat
De *a mire egyszer* rá-szántam magamat.

152. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: S midőn Anyja azon forrana magában,
Kedves üdvözléssel béköszön házában.

Dug.: Midőn anyja *ezen fáradna* magában,
Im üdvözlésével beköszön házában

154. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: És az Attya helyett halálnak nem adgya,
De végre haragját akkor abban hagyja,
S úgy látszik, hogy fiát kedvesen fogadgya.

Dug.: És attya *helyébe* halálnak nem adgya,
De *győzvé*n haragját, *ekkor* abba-hadgya,
S úgy *látszott*: hogy fiát kedvessen fogadgya.

155. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Mert a nála magát sokképen kellett

Dug.: Mert *az magát* nála sokképen kellett.

156. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: Kinn kezdett vólt az is enyhülni mérgében
S Anyai kegyesség indulni szívében.

Dug.: Kin *kezdődött* az is enyhülni mérgében,
Anyai kegyesség *meg-indult* szívében

157. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Ah! ki hozta ezen veszélyt ő fejére?

Dug.: Ah! *valjon* ki hozta *e* veszélyt fejére?

158. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: Tekint itt meginten ő jádzó Fiára,
A ki szintén akkor csüggedez nyakára.

Dug.: Tekint *ottan* megint *jádzó*dó fiára
Az ki szintén akkor *csügged* a nyakára.

30. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Hogy játékra viszi, mert azt reménlette,
Végre veszedelmét mikor észre vette,

Jaj! jaj! kiáltani szaporán kezdette.

Dug.: Hogy játékra viszi, *aztat* reméllette,
Végre veszedelmét *midőn* észrevette,
Jajját kiáltani szaporán kezdette.

31. versz. 1., 3. és 4. sor.

Ered és Bud.: A mikor érkezik mészárló helyére
Mert gyermeke haját tekeri kezére,
Annál fogva vonnya azt ott egy tőkére.

Dug.: A mikor *érkezett* mészárló helyére
Gyermeke *hajszálit* tekeri kezére,
És azoknál fogva *húzza* egy tőkére.

32. verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered és Bud.: Az gyenge kezeit eleiben hánnya,
Smondgya: Anyám! Anyám! de az meg nem szánnya,
Sőt hogy ezzel késett, eddig is azt bánnya.

Dug.: Gyenge kezét *Itis* eleibe hánnya,
Mondgya: *Anya-Anyá!* de *ő* meg nem szánnya;
Sótt hogy ezzel *eddig késett*, azt *is* bánnya.

33. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Nem kelletik ottan több csapásnak lenni.

Dug.: Nem *kelletett* ottan több csapásnak lenni.

34. verssz. 3. és 4. sor.

Ered. és Dug.: Felrombollya Progne. Az célja kedvének,
Hogy abból főzessen ebédet férjének.

Dug.: *Felkonczolya* Progne s az célja kedvének,
Hogy abból főzesen *ebédre* Férjének.

35. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: A mint ezt fel-tette, úgy el is követi.

Dug.: A mit *egyszer feltett*, azt el is követi.

2. sor.

Ered. és Dug.: Fiának a testét főzeti-sütteti

Bud.: Fiának a testét *sütteti főzeti*,

4. sor.

Ered.: Ennek szörnyüségét meg cselekedheti.

Bud.: Ennek szörnyüségét; *e* cselekedheti.

Dug.: Ennek szörnyüségét *s hogy* cselekedheti.

167. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: Hogy penig úgy jobban lehessen végzése

Bud.: Hogy *pediglen inkább* lehessen végzése.

168. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Ebédedtől azért mások elmaradnak.

Dug.: *Ebédedről* azért mások elmaradnak.

3. sor.

Ered. és Dug.: De így is vigan légy, ha azok vigadnak.

Bud.: De *úgy* is vigan *léssz*, ha *mások* vigadnak.

169. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Kit maga készített, azt is feladattya,

Dug.: *Melyet ő* készített azt is feladattya

4. sor.

Ered. és Dug.: Várván mint megy végben fel-tett akarattya

Bud.: Várván *mennyen* végben fel-tett akarattya.

170. verssz. 1., 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Magánosan is ül királyi székében,
Jól eszik Tereusz kövér ebédében
Maga testét hányván a maga belében.

Dug.: Magánossan *üle* királyi székében
S jól eszik Tereus *akkor* ebédgyében
Maga testét *hánnya* a maga bélében.

4. sor.

Ered. és Dug.: Jut azonban Itisz, a fia eszében.

Bud.: Jut azonban Itis, *kis* Fia eszében.

171. verssz. 1. sor.

Ered.: Mondja hívják ide kedves Gyermekeket

Bud.: Mondgya: hívják *elő* kedves gyermekemet

Dug.: Mondgya hívják ide *édes* Gyermekeket

3. sor.

Ered. és Bud.: Azomban töltsék meg egyik sellegemet

Dug.: Azomban töltsék meg egygyik *sellyegemet*.

4. sor.

Ered.: Hogy nevellye az is mai örömömet.

Bud.: Hogy nevellye az is *mái jó kedvemet*.

Dug.: Hogy nevellye az is *mostani kedvemet*.

172. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: Ezt így értvén Progne változik színében
És tétovázni kezd habzó elméjében.

Dug.: Ezt halván Prognéje változik színében
Tétovázni is kezd habzó elméjében.

173. verssz. 4. sor.

Ered.: Hogy észre nem veszed, vagy-e oly szemtelen?

Bud.: Hogy észre nem veszed, vagy-é oly esztelen?

Dug.: Hogy észre nem *vetted*, mért vagy olly szemtelen.

174. verssz. 1., 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Kít halván Tereus: néz ide, néz oda,
Mint hogy senkit sem lát, mondja ez micsoda,
Mellre Progne farkas módon mosolyoda.

Dug.: Ezt halván Tereus, néz ide, néz *tova*
Minthogy *semmit* nem lát, mondja: ez micsoda?
Erre Farkas módon Progne mosolyoga.

4. sor.

Ered.: És Itis fejéért gyorsan futamoda.

Bud. és Dug.: S *Itisnek* fejéért gyorsan futamoda.

175. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: És hogy fia itten vagyon elhiheti.

Dug.: És hogy fia *vagyon itten*, el-hiheti.

176. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: A mellyen Tereus megretten szívében
És felháborodik az étel bélében.

Dug.: A mellyen Tereus *megrémül* szívében
Fel is *haborodik* az étel bélében

3. sor.

Ered.: Ükröndni kezd, de az nem áll erejében

Bud.: *Hány*ni akar, de *nincs maga* erejében

Dug.: *Ökröndni* kezd, de az nem áll erejében.

177. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Sikolt rikólt, nincsen vége sok szitkának

Dug.: Sikólt, *kiált*, nincsen vége sok szitkának

178. verssz. 2. sor.

Ered.: Kapja az asztalról hancsárját kezében,

Bud.: Kapja az asztalról *dárdáját* kezében

Dug.: Kapja az asztalról *lándsáját* kezében.

4. sor.

Ered. és Dug.: Hogy az-által tegyen véget életében.

Bud.: Hogy az által *véget tegyen* életében.

179. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: De az Isteneknek ritka kegyelmével

Bud.: De a *Nagy Istennek* ritka kegyelmével

4. sor.

Ered. és Bud.: Így menekedett meg kiki életével

Dug.: Így *menekedék* meg kiki életével.

180. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: És szárnyára kelvén onnét el-költözött

Dug.: És *szárnyakra* kelvén *onnat* el-költözött.

A 181. versszak a budai kiadásból hiányzik, Dug.-nál meg van.

181. verssz. 1. sor.

Ered.: Az hol a hancsárral torka megsértetett

Dug.: *Holott a lándsával* torka megsértetett

A 181. versszak után Dug.-nál a *Bud. kiadásból s az eredetiből hiányzó* következő két versszak van betoldva:

Száraz ágakra szál a nyári napokban

Keserves panasza a tele torokban,

Hirdeti rossz urát Falún s városokban,

Hallya menny és a föld vagyon mi kénokban.

De ház-szeretetét el-nem felejlthette

Azok tornáczában fészket építette,

Mészszel nem tud bánni: agyagból szerzette,

Hogy házba lakott vólt, ezzel jelentette.

Dugonicsnál a 182. és 183. versszakok föl vannak cserélve.

182. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Némasága helyett bőv szózatot vészen

Dug.: Némasága helyett *szép* szózatot vészen

3. sor.

Ered.: Kivel az sok kedves zengéseket téssen,

Bud.: *Mellyel* az sok kedves zengéseket téssen,

Dug.: *Mellyel ő* sok kedves zengéseket téssen.

4. sor.

Ered. és Bud.: Elmetszetett nyelve megtérven egészen

Dug.: Elmetszetett nyelve *megtére* egészen.

183. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Fáczánná változik s úgy megy dolga végben.

Dug.: *Fáczánnya* változott s úgy *ment* dolga végben.

184. verssz. 1. sor.

Ered.: Tereus rút bűdös *dadukká* tétetik,

Bud. és Dug.: Tereus rút, bűdös *Babukká* tétetik.

185. verssz. 1. sor.

Ered.: Koronája helyett bolya nő fejének

Bud.: Koronája helyett *búbja* nő fejének

Dug.: Koronája helyet *boglya* nő fejének.

2. sor.

Ered. és Bud.: Czifrája meg-marad noha köntösének.

Dug.: *Megmarad czifrája király*-köntösének

4. sor.

Ered. és Bud.: Mert a helyett ganéj adatik fészkenek.

Dug.: *Trónus* helyett Ganéj *adatott székének*.

186. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Tudgyátok érdemes vólt ennél többre is.

Dug.: *Hallátok* érdemes vólt ennél többre is.

187. verssz. 2. sor.

Ered.: A melyek sok elmés lelemént formálnak

Bud.: A mellyek sok elmés *költeményt* formálnak

Dug.: *Kik is elég* elmés lelemént formálnak

4. sor.

Ered. és Bud.: A kiknek dolgai valóságból állnak,

Dug.: *Mellyeknek* dolgai valóságból állnak

188. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Halálra kergeti Prognét hancsárjával.

Dug.: Halálra *kergetné* Prognét *lándsájával*.

189. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Hamar a tengerre kap gyors menésével

Bud.: Hamar a tengerre kap *friss* menésével

4. sor.

Ered. és Bud.: És onnét Attyához, *jut kívánt* szelével

Dug.: *Jut onnét* Attyához *óhajtott* szelével

190. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Tereus ezeknek üzvén pedig vesztét.

Bud.: Tereus *pediglen* *őrzi* ezek vesztét

191. verssz. 2., 3. és 4. sor.

- Ered.:* Melyet előbb ada Aldnia kezemben.
Mondom, hogy utána ne haljon veremben,
Minden óva legyen Cupidóval szemben.
- Bud.:* Mellyet előbb ada *Alchina* kezemben
Mondom, hogy utánna *ne hüllyon* veremben
Miden *órán* légyen Cupidóval szemben.
- Dug.:* Mellyet előbb ada *a kutya* kezemben,
Mondom: hogy utánna *ne essen* veremben,
Kiki óva legyen Cupidóval szemben.

192. verssz. 3. és 4. sor.

- Ered. és Bud.:* Nem vala az ellen illendő figyelme,
Szabadon hordozta rendetlen szerelme.
- Dug.:* Nem vala *ellene* illendő figyelme,
Szabadon *hordozván* rendetlen szerelme.

193. verssz. 4. sor.

- Ered. és Bud.:* S rút felmészárlása gyenge fiának is.
- Dug.:* Rút felmészárlása *Itis* fiának is.

194. verssz. 3. sor.

- Ered. és Bud.:* Meg ne lopja Venus Fia szíveteket
- Dug.:* *Venus fia meg ne lopja* szíveteket.

NEGYEDIK RÉSZ.

A Budai kiadásban ez a rész mint ötödik rész szerepel, mert a kiadó az eredetiben levő második rész 215 versszakát két részre osztva a második részbe 68 versszakot vett föl, a többit harmadik rész czimen közölván. Innét a kiadások között levő eltérés a részekre való beosztást illetőleg. Midőn tehát a Bud. kiadásra utalunk, hivatkozásunk az ottani ötödik részre vonatkozik.

3. verssz. 2. sor.

- Ered.:* Nem vólnál most szabad magad tetszésében,
Bud. és Dug.: Nem vólnál most *magad szabad* tetszésében.

4. verssz. 1. sor.

- Ered. és Dug.:* Nem is lett vólna az higyjed egyébképen,
Bud.: Nem is *maradsz vala életedben éppen,*

5. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Tovább nem mehe~~te~~ így kezdett szavában.

Bud.: Tovább nem mehe~~te~~ *el*-kezdett szavában.

6. verssz. 2. sor.

Ered.: És érdekl~~ik~~ is már körmei mérge~~sen~~,

Bud. és Dug.: Érdekl~~ik~~ is *immár* körmei mérge~~sen~~.

7. verssz. 1. sor.

Ered.: Kinek én amikor hallom rezzenés~~ét~~

Bud.: A kiknek én *mikor* hallom rezzenés~~ét~~,

Dug.: *Mikor* én ezeknek hallom rezzenés~~ét~~

4. sor.

Ered. és Bud.: És ellenem ujjabb viadal kezdés~~ét~~

Dug.: És ellenem *újra* viadal kezdés~~ét~~.

8. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Eszmélem magamat, meg-térek helyem~~ben~~,

Bud.: *Megesz~~mél~~vén* *magam*, meg-térek helyem~~ben~~.

4. sor.

Ered.: Kit látván Diana, tekénget szemem~~ben~~,

Bud.: Kit látván Diana, *tekén*te szemem~~ben~~,

Dug.: *Ezt* látván Diana, tekinget szemem~~ben~~.

9. verssz. 1. sor.

Ered.: Az alatt a Ráró onnét meg-térté~~ben~~,

Bud.: Az alatt a Ráró onnét *fel-repté*ben,

Dug.: Az alatt a Ráró onnét *el*-térté~~ben~~

10. verssz. 1. sor.

Ered.: Mert egy ág-bog hajlott arányozásá~~ra~~.

Bud. és Dug.: Mert egy ág-bog hajlott *erányozásá*ra.

11. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Kit látván letészi kezíjját nyilá~~val~~,

Dug.: *Ezt* látván *le-tette* kezíjját nyilá~~val~~.

12. verssz. 4. sor.

Ered.: És a melly az árnyéktúl is meg-ijed~~ne~~.

Bud.: És az *árnyéktúl* is hamar meg-ijed~~ne~~.

Dug.: És *ki* az árnyéktúl hamar meg-rettene~~ne~~.

13. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Fel sem merem vetni a földről szememet,

Dug.: Fel-sem-merem-*venni* a földről szememet.

14. verssz. 2. sor.

Ered.: Az a kutyának is fél rezzenésében,
Dug.: Az a *kánn*yának is fél rezzenésében.
Bud.: Az a *kánn*yának is fél *rezzegésében*.

4. sor.

Ered. és Bud.: Csak egy köz-viznek is retteg a szelében.
Dug.: Csak *a patak*nak is retteg a szelében.

16. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: Icarus hogy ha még egyszer fel-kelhetne,
 Olly közel a naphoz menni nem sietne.
Dug.: Icarus *vajha* még egyszer fel-kelhetne,
 Olly közel a naphoz menni nem *szeretne*,

17. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Nem kívánná többször az Attya lovait,
Dug.: Nem kívánná *tovább attya*nak lovait.

18. verssz. 2. sor.

Ered.: Kitül elébb láttad, miként üzettem,
Bud. és Dug.: Kitől előbb, láttad, *miképpen* üzettem.

19. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Kik nagy átkot tésznek ellene fejenként.
Dug.: Kik nagy átkot *mondnak* ellene fejenként.

20. verssz. 1. és 2. sor.

Ered.: Azok veszett voltát néztem irtózással,
 Hajam is fel-szállott rajta borzadással.
Bud. és Dug.: Azok veszett *dolgát* néztem irtózással.
 Hajam is fel-*állott* rajta-borzadással.

22. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Ne csudáld azért, hogy elébb a Rárónak
Dug.: Ne csudálljad *tehát*, hogy előbb Rárónak

23. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Mint Vénus Fiának, ki jár mordálysággal,
Dug.: Mint Vénus fiának, ki jár mordélysággal.

24. verssz. 4. sor.

Ered.: A hosszas szót azért nem nyujtom messzére.
Bud. és Dug.: A hosszas *szó*, azért nem nyujtom messzére.

25. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Fel-emel s illy szókat vészen ajakához.
Dug.: Fel-emel s illy szókat *tészen* ajakához.

6. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Mentened magadat ennyire nem szükség,

Bud.: Mentened magadat *annyira* nem szükség.

7. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Mert nem fogyatozol jó akaratomban,

Bud.: *Meg* nem fogyatozol jó akaratomban.

3. sor.

Ered.: Csak a mit fel-tettél, tartsd jól óltalomban,

Bud. és Dug.: Csak a mit fel-tettél *tartsad* óltalomban.

8. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: És hogy nehéz dolog, bőven meg-mondottam,

Bud.: És hogy nehéz dolog, bőven *azt* meg-mondtam.

9. verssz. 2. sor.

Ered.: És béfejezettje továbbra halad ,

Bud.: És *befejezésre* továbbra halada,

Dug.: És *bé-fejezete* továbbra halada.

3. sor.

Ered. és Bud.: Vegyük mostan elő, a ki el marada,

Dug.: Vegyük mostan elő, a *mi* el-marada.

2. verssz. 2. sor.

Ered.: És lészen lábodnak ott sok sérteménye,

Bud.: És leszen lábodnak ott sok *séreménye*,

Dug.: És lészen lábodnak ott sok *sérelménye*.

3. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Dug.: Még most is jobb arrúl másként gondolkodnod,

A mig időd vagyon, ollyban munkálkođnod.

Bud.: Még most is jobb arrúl *másképpen* gondolnod,

A mig időd vagyon, ollyban *munkálódnod*.

3. sor.

Ered. és Bud.: A mellyben mind végig lehet meg-maradnod,

Dug.: A mellyben *lehessen végig-meg-nyúgodnod*

4. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: A mellyeket minthogy magam neveltettem,

Dug.: A *kiket, mivel hogy én magam* nevelttem.

5. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Hogy a kit közölök választasz magadnak

Dug.: Hogy, a kit közölök *kedvellesz* magadnak,

36. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Mondom ugyan most is drága a Szüzesség

Bud.: Mondom ugyan most is: *a tiszta egyesség*

2. sor.

Ered.: Nem ér azzal semmi jó feleslegesség

Bud.: *Drágább mint akármelly jó-fele-segéttség*

Dug.: Nem ér azzal semmi jó *feleségesség*

39. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Ha a nyár izzasztó heve háborgattya,

Dug.: Ha az izzasztó *nyár* heve háborgattya,

3. sor.

Ered. és Bud.: Árnyékos ölében ő magát nyugtattya,

Bud.: Árnyékos ölében ő magát *nyugottya*.

4. sor.

Ered. és Dug.: S ott a friss csókoknak frissiti harmattya.

Bud.: S ott a *hives csóknak* frissiti harmattya.

41. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Forog körülötte igaz szivességgel

Dug.: *Sűrög* körülötte igaz szivességgel.

43. verssz. 2. sor.

Ered. és Dug.: Az alatt mosolygó szeme ragyogványa,

Bud.: Az alatt mosolygó szeme *járátványa*.

3. sor.

Ered.: Hatható villámit valamire hánnya,

Bud. és Dug.: Hatható villámit *valakire* hánnya,

45. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Kedves rendben szedett testének állása,

Bud.: *Ékes* rendben szedett testének állása.

46. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Dug.: Melly van zárja alatt kedves ajakinak
S azok közt mérsékelt hangja szavainak.

Bud.: Melly van zárja alatt *piros* ajakinak
S azok közt *mértéklett* hangja szavainak.

47. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Mert csak ezeket is nehezen halgattam,
Úgy tetszik, hogy újabb hideggel borzattam

Dug.: Mert csak ezeket-is nehezen *hallhattam*,
Ugy *tetZRén:* hogy újabb hideggel borzadtam

5. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Mondom : nem akarom ezeket érteni,
Hanem azon kérlek, siess meg-menteni.

Dug.: Mondom : nem akarom ezeket *érezni*
Hanem azon kérlek, siess *ki*-menteni

6. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: Mond haraggal : megint itt vagy te szemtelen
Távozzál, mert mindgyárt megrontlak képtelen.

Dug.: Mond haraggal : itt *vagy megént* te szemtelen
Távozzál, mert mindgyárt meg-rontlak *szertelen*.

7. verssz. 1. sor.

Ered.: Kit halván Cupidó, szárnyát megfordította,

Bud.: *Halván ezt* Cupidó szárnyát megfordította,

Dug.: *Ezt* halván Cupidó szárnyát meg-fordította

4. sor.

Ered. és Bud.: Rabjaihoz mégyen s kínokat újjította

Dug.: Rabjaihoz mégyen s *kénnyait* újjította.

8. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Hogy én a szememet Szüzekre vetettem.

Dug.: Hogy én *a szüzekre szememet* vetettem.

9. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Nem engedi tovább Diana szólanom.

Dug.: Nem *engede* tovább Diana szólanom.

10. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: De nem kell elmédnek ezen meg-csüggedni

Dug.: De nem kell elmédnek *azon csüggedezni*.

11. verssz. 4. sor.

Ered.: A hirtelen dolog és hamar romlani,

Bud.: A hirtelen dolog és hamar *hajtani*,

Dug.: Az *éretlen* dolog és hamar romlani.

12. verssz. 2. és 3. sor.

Ered. és Bud.: Hidd el, nem épülhet hebehurgyaságban,
Idős tanátsal jut az állandóságban.

Dug.: Hidd el nem épülhet *habahurgyaságban*.
Üdös tanácsesal jut az állandóságban.

13. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Vegyed a kettőből akármellyt kezedbe.

Dug.: Vegyed a kettőből *mellyiket* kezedre

60. verssz. 3. és 4. sor.

Ered.: Hosszas tanátsal jó az eltökéllettség,
És az olyaténban lesz örvendetes vég.

Bud. és Dug.: Hosszas tanácscsal jó a *tökélletesség*,
És *osztán* *ollyannál* lesz örvendetes vég.

66. verssz. 1., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Három vad volt kikkel szembe kellett lennem
Magad láttad miként vólt szükséges tennem
A míg győzedelmet lehetett úgy vennem.

Dug.: Három vad vólt, kikkel szembe kellett *szállnom*
Magad láttad: *miket* volt szükséges tennem
A még győzedelmet lehetett *ott* vennem.

67. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Melly: Test, világ ördög, igen gonosz hadda
De csak vigyázz; lészen ez diadalommal.

Dug.: Test, Világ, *Ördöggel* igen gonosz haddal,
Lesz gondod de lészen az diadalmaddal.

A 69. versszak a *Bud.* kiadásban hiányzik.

70. verssz. 1—4. sor.

Ered. és Dug.: Úgy a mértékletes élet és Igazság,
Erősség, kegyesség s az alázatosság,
Okosság több jókkal és álhatatosság,
Lesz melletted erős segítő társaság.

Bud.: A jó *Hit, szeretet, remény, irgalmasság*
Bőjt, Könyörgés, józan élet és tisztaság,
Több jókkal, Isteni-félelem s igazság,
Lessz *te véled* erős segítő társaság.

72. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Mindeniket tartsad azt egy szelindeknek.

Dug.: Mindeniket *tarthadd* ezt egy Szeléndeknek.

73. verssz. 4. sor.

Ered.: S minden javaidból éppen fel-prédálnak.

Bud.: S minden javaidból éppen *ki*-prédálnak

Dug.: S minden javaidból *rútul* fel-prédálnak

74. verssz. 4. sor.

Ered.: És nagy kudarczot vall a kezdett szüzesség

Bud.: Én nagy kudartzot vall a kezdett *dicsőség.*

Dug.: És *rút* *kuvarczot* vall a kezdett Szüzesség.

verssz. 4. sor.

Ered. és Dug.: És ellenségedet csúfolva üvöltösed

Bud.: És ellenségedet csúfolva *szüvöltösed.*

verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Amelly valakinek tétetik alája

Dug.: *Melly ha* valakinek tétetik alája

verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Hány lest, el is hidgyed, kevesen lehetnek.

Dug.: *Lest hány.* El-is-hidgyed: kevesen lehetnek.

verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Nem jutott volna illy motsokban esésre.

Dug.: Nem jutott volna illy mocsokba *esére.*

verssz. 2., 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Forgatta Cupidó sok féle próbákban,
Mint vehette volna maga hatalmában,
És vehette volna igáját nyakában.

Dug.: Forgatta Kupidó sok-féle *próbában*;
Mint *vehetné cötet* maga hatalmában,
S *igáját vethetné henyélő* nyakában.

83. versszak a Bud. kiadásból hiányzik.

verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Hogy az Annyának is szabadúlt tüzétől

Dug.: *Igy mostohájának* szabadúlt tüzétől

2. sor.

Ered. és Dug.: És Cupidónak is mentt lett idegétől,

Bud.: És *a* Cupidónak mentt lett idegétől,

verssz. 1. sor.

Ered.: Te is a mig előbb szüntelen munkában,

Bud.: Te is a *meddiglen* szüntelen munkában.

Dug.: Te is a *még* előbb *szünetlen* munkában.

2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Vóltál a vadaknak izzasztó harczában,
Nem estél, vólt szived tsendes nyugalmbában.

Dug.: *Valál* a Vadaknak izzasztó harczában,
Nem *juttál*; volt szived csendes nyugalmbában!

verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Avagy ha úgy szólok, henyélni kezdettél.

Dug.: Avvagy, *hoggy* úgy *szóllyak*, henyélni kezdettél.

88. verssz. 1. sor.

Ered.: Mert ez Phoebusnál is tudott szemben szállni:

Bud.: *Nem* ez Phoebusnál is tudott szemben szállni

Dug.: Mert az *Fébussal* is tudott szembe szálni.

2. sor.

Ered. és Bud.: És a Juppitert is meg-merte próbálni.

Dug.: *Sőt még* Juppitert is meg-merte próbálni.

90. verssz. 2. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Hol a henyélésnek érzi pozdorjáját,
És fel-lobbanthattya azzal szívek táját.

Dug.: Hol a henyélésnek *láltya* pozdorjáját,
És fel-lobbanthattya *abba szíve* táját.

91. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: Hol a tunyaságnak el-bomol párnája,
Cupidónak is el-alszik ott fáklyája

Dug.: Hol a tunyaságnak el-bomlik párnája,
Kupidónak is *meg*-alszik ott fáklyája.

92. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Hogy a tunyaság el ne nyomja testedet.

Dug.: Hogy tunyaság el ne *faglaltya* testedet.

4. sor.

Ered. és Dug.: És ne tegyen rabbá végre is tégedet

Bud.: És *végre rabjává ne tegyen* tégedet.

A 93. versszak után a *Bud.* kiadásban és Dugonicsnál az *eredeti-*
ből hiányzó következő két versszak következik:

A mit a gyarlóság ezekben nem tehet,

Az Isteni erő abban segéd lehet.

Veled leszek én is, úgy, hogy végbe mehet.

Eltökéltetted dolgod, s így jutalmat vehet.

A mit Isten javall, a' nem lehetetlen,

Mivel édes atya, nem pedig kegyetlen.

Nincs semmi igája el-viselhetetlen,

Csak ne nyúllyon ahoz valaki kedvetlen.

95. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: A mint mondtam, tudom, dolgokat azoknak.

Dug.: A mint mondtam, tudom *dolgait* azoknak.

7. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Mondom osztán: és te tölled is értettem
Bud.: Mondom *tovább:* Ezt te tölled *hog*y értettem

2. sor.

Ered. és Bud.: Mint bánt Tereussal és elmémre vettem
Dug.: Mint bánt Tereussal, *el-se-felejtetem*

3. sor.

Ered. és Dug.: Mint magam sérelmét, majd akként érzettem.
Bud.: *Hog*y mint magam *sebét*, majd akkéut érzettem.

8. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: S alig hog

y nem levék hálóban vert vada,
Dug.: S alig hogy nem lettem *hálóba* vert *hada*.

9. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Magad is láttad jól, kergetett miképpen,
Dug.: Magad is *jól láttad* kergetett miképpen.

4. sor.

Ered. és Dug.: Veszek vala másként, mint madár a lépen
Bud.: *Veszék* vala másként, mint madár *akképen*.

102. verssz. 1. sor.

Ered.: Azért mást keressen Cupidó helyettem,
Bud. és Dug.: Mást keressen *azért* Cupidó helyettem.

103. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Bud.: A mikre intettél azok örzésében,
 Marad az szolgáltnak emlékezetében.
Dug.: A *mire* intettél *annak* örzésében
Meg-marad szolgáltnak emlékezetében.

104. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: A gonosz társaság kaczer bordélyokkal.
Bud.: A gonosz társaság *bagz*ó bordélyokkal.

3. sor.

Ered. és Bud.: Távoznak, nem lakom egy portán azokkal,
Dug.: *Távozzanak nem lesz* egy *portám* azokkal.

106. verssz. 3. és 4. sor.

Ered. és Bud.: Tér helyekké magas Carpathus hegyei
 Dér helyett a tűznek meg-fagynak hevei
Dug.: *Térségre hajlanak* Karpatus hegyei
 Dér helyett a tűznek *fagy*lalnak hevei

107. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Hogy sem el-felejtsem vélem jó-tétedet.

Dug.: Hogy sem el-felejttem vélem jó-tétedet.

113. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Dug.: A Galambot tette volt keczelájében
Fel-veszi már azt is és fogja kezében

Bud.: A Galambot tette volt a *kebelében*
Ki-vészi már azt is és fogja kezében.

114. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Im most már rettegve vészen lélegzetet.

Dug.: Im most *is* rettegve vészen lélekzetet.

115. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Nem kell azért (rám nézz) téged meg-ítélni.

Bud.: Nem kell azért (*nézz rám*) téged megítélni.

4. sor.

Ered. és Bud.: Rárót Cupidónak hogy láttatál vélni.

Dug.: Rárót Kupidónak hogy *találtat* vélni.

116. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: A kin midőn látná meg-pirulásomat.

Dug.: A *kin* midőn látná meg-pirulásomat.

117. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Másképpen ennyiben, hidd, nem ereszkedném.

Bud.: Másképpen *ennyire* hidd, nem ereszkedném.

4. sor.

Ered. és Bud.: Veled mulatásban ha nem gyönyörködném.

Dug.: Veled-*mulattomban* ha nem gyönyörködném.

119. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: De noha nem voltál esméretségemben

Bud.: *Jóllehet* nem voltál esméretségemben.

4. sor.

Ered.: Bucsut kell (megölel itt) már tőled vennem.

Bud.: *Bucsult* kel (*megölel*) már tőled *itt* vennem.

Dug.: *Téged megölelén* bucsut *is* kell vennem.

120. verssz. 3. sor.

Ered. és Bud.: Valamikor fordul az pedig eszemben,

Dug.: Valamikor *pedig a* fordul *szememben*.

21. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Nem csapodár. hanem igaz, álhatatos,
Bud.: Nem *csélesapos*, hanem igaz, álhatatos

22. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Amit adott pedig előmben rendesen,
Bud.: A mit *pedig adott* előmbe rendessen

23. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: De, hogy elhagy, tőle azt nagy gyötrellemmel
Dug.: De hogy *el-vál tőllem*, azt nagy gyötrellemmel

24. verssz. 1. és 2. sor.

Ered. és Dug.: Alázatossággal borulok lábadhoz
 Ne vess meg, ha egyszer fogadtál magadhoz.
Bud.: *Asszonyom, ha egyszer fogadtál magadhoz.*
Ne vess meg, könyörgök borulván lábadhoz,

128. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Ezek közt együvé kedvesen hajolánk,
Dug.: Ezek közt *kedvessen egygyüvé* hajolánk.

130. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Előbbi utamnak akadván nyomára,
Dug.: Előbbi utamnak *akadok* nyomára

131. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: A kinn lábaimat gyorsabban szedhettem,
Dug.: *Kinn is* lábaimat gyorsabban szedhetem.

132. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Melly egy kereszt-utról szapora hágással,
Dug.: *Ki egy kereszt-utról szapora hágással.*

2. sor.

Ered.: Jön előmbe, de mert nem olly jajgatással
Bud. és Dug.: *Jut* előmbe, de *most* nem olly jajgatással.

134. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: Ne keresd Fiamat, melly sok nyereséggel,
Dug.: Ne *kérdezd* fiamat, *ki* sok nyereséggel.

135. verssz. 1. sor.

Ered. és Dug.: Hogy te ez uttal is reá nem akadtál
Bud.: Hogy te *ennyi* uttal reá nem akadtál

3. sor.

Ered.: Hogy az kérésemre pedig szót fogadtál,
Bud.: De hogy kérésemre *híven* szót fogadtál
Dug.: Hogy az én *kérttemre* pedig szót fogadtál.

4. sor.

Ered. és Bud.: Meg-fizetek, ne mond: *hijában* fáradtál,
Dug.: Megfizetek, *noha semmit sem hozhattál.*

136. verssz. 4. sor.

Ered. és Bud.: Nem is jársz pedig jól, ha itt várakozol.
Dug.: *Jól sem is jársz* pedig, ha itt várakozol.

138. verssz. 2. sor.

Ered. és Bud.: A sziv irtóztató iszonyú dolgokat,
Dug.: A Szü-*iszonyító éktelen* dolgokat.

140. verssz. 3. sor.

Ered. és Dug.: Meg-szánnyalak s fiad fel-keresésének,
Bud.: *Megszánnálak* s Fiad fel-keresésének,

4. sor.

red. és Bud.: Vállalnám el terhét hozzád vitelének,
Dug.: *Vállallyam-fel* terhét hozzád-vitelének.

143. verssz. 1. sor.

Ered. és Bud.: Nevem is fel vagyon jegyezve könyvében
Dug.: *Fel-vagyon nevem* is jegyezve könyvében.

4. sor.

Ered. és Dug.: Menny tovább mert nem vagy, jól tudod, kedvében.
Bud.: Menny tovább, mert nem vagy *tudom jól*, kedvében

144. verssz. 1. és 3. sor.

Ered. és Bud.: A Szűz Asszony nevét mikor emlétettem,
 És minthogy későn volt, helyemre siettem.
Dug.: A szűz Asszony nevét *amint* emlétettem
 És, minthogy késő volt, *helyembe* siettem.

4. sor.

Ered. és Dug.: Bé-is setétedett, míg oda érhettem,
Bud.: Bé-is setétedett, míg oda *érkeztem.*

